gemeenteraad
Haarlemmermeer

Index raadsvergadering
raadsplein

raadsgriffie

raadsvergadering d.d. 24 oktober 2024

Index **Pagina**

1.	Opening raadsplein	2
2.	Vaststelling van de agenda van de huidige vergadering, verslagen van de raadspleinen van 10 oktober 2024, ingekomen brieven en stukken ter kennisname	2-3
3.	RV Programmabegroting 2025-2028, RV Belastingvoorstellen 2025, RV Vaststellen Strategische Agenda van de Raad bij de Programmabegroting 2025-2028.	3-67
4.	Stemmingen	67-74
5.	Sluiting	74

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD DER GEMEENTE HAARLEMMERMEER OP DONDERDAG 24 OKTOBER 2024

Voorzitter: mw. M.H.F. Schuurmans-Wijdeven

De leden: dhr. M. Achterbergh, mw. B.M. Antolini (vanaf 16.04 uur), mw. H.J. van den Berg, dhr. T.M. Beusenberg, dhr. S.J. Bier, dhr. S. Blankestein, dhr. T.M. Blom, dhr. P.J. Boerman, mw. Y.M.G. Bouwhuis (vanaf 16.52 uur), mw. M.K. Denie, dhr. W. Dikkes, mw. N.M. Elfers, mw. K. van Goethem, mw. A.E. Gumbert, mw. G.D.W. van 't Hull-Bettink, mw. J.M. Hup, mw. R.F. Hussain, dhr. C.L. Klaassen, mw. G. Knikker, mw. J. Koolmoes, mw. W.T. Linthorst, mw. A.P. Maat (vanaf 15.52 uur), mw. A.N. Mees-Marhe, dhr. P.C.I. Meijer (16.40 uur tot 22.30 uur), mw. S. van de Meeberg, dhr. E.J. van der Peet, dhr. J.G. Rip, dhr. A. Salhi, dhr. J.J. Schaap, dhr. F. Sidali, mw. C.R. Smand, dhr. H.P. Spijker, dhr. R. Staal, dhr. K. Sulmann (vanaf 19.10 uur), dhr. E. Vermeulen, dhr. D.P.F. Zuyderwijk

Griffier: dhr. J. van der Rhee

Portefeuillehouders: dhr. C. El Idrissi, mw. C.F.M. van der Meij, mw. M.H. Ruigrok, mw. M.L. Sedee-Schuitemaker, mw. M. Steffens-van de Water, mw. B.C. van Straten-van Diepenbeek

Insprekers: Geen

---

1. Opening raadsplein

De VOORZITTER: Dames en heren, ik open het raadsplein van 24 oktober2024 en ik wil u allen van harte welkom heten. Een bijzonder raadsplein. We beginnen iets eerder dan gewoonlijk, dat heeft te maken met het feit dat u de Programmabegroting 2025-2028 gaat behandelen met elkaar en er is sprake van een discussie over de ombuigingen met betrekking tot de negatieve meerjarenbegroting.
Ik heb bericht ontvangen van de heer Sulmann, mevrouw Bouwhuis en de heer Meijer dat ze later komen en de heer Beusenberg senior, mevrouw Woolthuis en de heer Boels zijn afwezig. Heb ik dan iedereen genoemd? Ik neem aan dat FVD later komt? Die zie ik niet aanwezig. Ja, dus dat betekent dat ook mevrouw Antolini later komt. En ja, gaat uw gang.

De heer VAN DER PEET: Mevrouw Maat is onderweg van haar werk dus die zal zo, denk ik, wel binnenlopen.

De VOORZITTER: Mevrouw Maat is onderweg, verstond ik, dus die komt ook later. Dank u wel, dan heb ik iedereen genoemd.
Dan heeft u in uw postvakjes op verzoek van wethouder El Idrissi een informatiegids getiteld Samen sterk voor iedereen in moeilijke financiële situaties aangetroffen. En zo niet, dan kunt u die straks ophalen.
Dan hoop ik dat wij allen bijdragen aan een mooi verjaardagsfeestje voor wethouder Sedee, want die heeft besloten dat met u samen vanavond te vieren. En u ziet, ze heeft er zin in.
Dan vraag ik of er vanuit de raad nog mededelingen zijn. Dat is niet aan de orde. Vanuit het college? Ook niet het geval, dan gaan we over tot de vergadering.

2. Vaststelling van de agenda van de huidige vergadering

De VOORZITTER: We beginnen bij 2.1 met het vaststellen van de agenda van vandaag. Het presidium stelt u voor om een aantal raadsvoorstellen toe te voegen aan de stemmingenlijst voor vanavond. Het betreft de Eerste Wijziging Programmabegroting 2025-2028, septembercirculaire 2024 Gemeentefonds, die staat ook op de stemmingenlijst, dus ter bespreking en ter besluitvorming, die vindt u onder 4.3 op de stemmingenlijst. Dan is er de Verordening Kinderraad Haarlemmermeer 2024, die staat onder agendapunt 4.9, de Verordening op de raadscommissie Haarlemmermeer 2024, op de stemmingenlijst onder agendapunt 4.10, de Verordening Rechtspositie Raads- en commissieleden Haarlemmermeer 2024 zult u op de stemmingenlijst onder 4.11 aantreffen en het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer 2024 vindt u onder agendapunt 4.12. Ten slotte de Scenario's over hoe om te gaan met de inbreng van belanghebbenden bij de peiling Wind op Land, dit is een vervangend raadsvoorstel van het voorstel dat u eerder heeft besproken in de sessie. Dat betreft agendapunt 4.5. Kunt u instemmen met deze toevoegingen vanavond? Dat is het geval. Niemand stemt tegen. Dan zijn ze onderdeel van de agenda en toegevoegd aan de stemmingenlijst.
Dan ga ik u wat vertellen over de moties en amendementen. U bespreekt vandaag in één termijn, dat heeft u samen afgesproken, de programmabegroting en in twee termijnen gaat u praten over de bezuinigingen en de ombuigingen, moet ik officieel zeggen, en de amendementen en moties die dus horen bij de programmabegroting – goedenavond, van harte welkom, mevrouw Maat is aanwezig - dient u dus in tijdens de behandeling van de programmabegroting van uw bijdrage. De amendementen en moties die formeel vreemd zijn, want u gaat nog helemaal niet stemmen over die ombuigingen, stellen wij voor in te dienen in uw eerste termijn van de behandeling van de ombuigingen. En paar mensen kijken me aan. Gaat het goed? Ja, dat is helder? Dank. Als er verder geen punten meer zijn, geen opmerkingen met betrekking tot de agenda, kunt u daar allen mee instemmen. Dank u wel. Dan gaan we het als zodanig behandelen.
Dan stel ik voor de lijst ingekomen stukken van week 39 en week 40 vast te stellen. U vindt in uw document Verzoeken om afschriften welke afschriften opgevraagd zijn en ik zag een hand. Is er iemand die hier iets over wil zeggen? Nee, dan stellen we deze afhandeling vast zoals voorgesteld. Dat is het geval.
Dan stel ik aan u voor om het verslag van het raadsplein 10 oktober jl. vast te stellen. Er is een aantal op- of aanmerkingen gemaakt en die vindt u terug. Als er verder geen op- of aanmerkingen zijn... Ik zie dat mevrouw Elfers een opmerking heeft.

Mevrouw ELFERS: Sorry voorzitter, er werd rechts van mij gevraagd 'wie zou dat zijn?' Maar ik had een aantal aanvullingen op de notulen vandaar dat ik tegen mijn collega zei 'ik', maar dat was niet voor u.

De VOORZITTER: U was niet enig in uw soort, er waren er twee, maar de andere is algemeen bekend. Maar mag ik u en mijnheer Schaap bedanken voor de opmerkzaamheid? Dan kunt u allemaal instemmen met het verslag? Dat is het geval, dan is het hierbij vastgesteld.

3. RV Programmabegroting 2025-2028 (11324492), RV Belastingvoorstellen 2025 (11166970),RV Vaststellen Strategische Agenda van de raad bij de Programmabegroting 2025-2028.

De VOORZITTER: Dan gaan we naar de presentatie van Raadswerkgroep 8e tranche Duisenbergmethode.
Voorafgaand aan uw termijn waarin u gaat praten over de programmabegroting wordt een presentatie gedaan van de conclusies en de aanbevelingen van de raadswerkgroep. Ik wil hen nu graag het woord geven. Mag ik u naar voren vragen?

De heer BLOM: Ja, beste mensen, welkom. Ik mag u voorstellen: de Raadswerkgroep van de

Duisenbergmethode. De methode geïntroduceerd door Pieter Duisenberg, in de Tweede Kamer een aantal jaren geleden. We hebben al een aantal van deze sessies gedaan en we zijn nu met zijn vieren bezig geweest met twee analyses. We zijn daarbij bijgestaan door Lizette Ouwehand van de griffie en mijnheer Van Heezik als extern deskundige.
We hebben twee onderzoeken gedaan. Eén onderzoek voor de ruimtelijke ordening. Dat hebben mevrouw Van 't Hull en mijnheer Spijker onderzocht en mijnheer Spijker gaat ook de toelichting daarop geven. En mevrouw Gumbert en ikzelf hebben de dienstverlening bekeken en mevrouw Gumbert gaat daarover praten.
En de verrassende algemene conclusie wordt door mevrouw Van 't Hull gedaan. Ik zou graag mijnheer Spijker het woord geven.

De heer SPIJKER: Dank u wel. We hebben gekeken naar de informatiewaarde van het programma Ruimtelijke Ontwikkelingen. In de programmabegroting troffen we heel veel informatie aan, maar helaas te weinig informatie waar we echt wat aan hebben en dat zal u bekend zijn.
Een goed voorbeeld hiervan is het beleidsdoel D, het realiseren van ruimtelijke projecten. Het valt op dat nergens concreet wordt aangegeven hoeveel projecten de gemeente jaarlijks wil realiseren. De jaarlijkse kosten worden wel genoemd. Dat is mooi, maar er blijkt geen duidelijke relatie te zijn tussen de kosten en het aantal uit te voeren projecten. Dan wordt het voor ons als raadsleden natuurlijk wel heel lastig om te beoordelen of de gemeente hier goed mee bezig is. Onze belangrijkste aanbeveling is dan ook om de samenhang tussen kosten en de presentaties duidelijk te maken. Daarnaast doen we nog verschillende andere aanbevelingen, maar die zal mevrouw Van 't Hull straks aan u vertellen.

Mevrouw GUMBERT: Wij gaan het over dienstverlening hebben. We hebben naar de dienstverlening gekeken. Dat is één beleidsdoel van het programma Bestuur en publiek contact en het gaat maar over een relatief klein bedrag. Maar dat bedrag blijkt niet weer te geven wat dienstverlening kost. Dienstverlening is namelijk eigenlijk helemaal geen apart programma. Het zit in elk stukje van de organisatie en het is ook nog moeilijk in cijfers te vangen. Wat doe je precies en wat kost dat? Er wordt wel een concreet bedrag genoemd, maar we kunnen geen verband vinden tussen dat bedrag en beleid. Hoewel het begrijpelijk is dat sommige dingen zich niet goed lenen voor cijfermatige beoordeling, moeten wij wel de cijfers beoordelen. Op basis van de beschikbare informatie kunnen we dat eigenlijk niet doen. Het is jammer dat dit voor de zoveelste keer dezelfde conclusie is.

Mevrouw VAN 'T HULL: De verrassende conclusie, zoals de heer Blom al aangaf. Wat jullie nu hebben gehoord is, als het goed is, niet heel veel anders dan in eerdere tranches is gerapporteerd. Om deze reden hebben wij ook gemeend om een soort van overallconclusie te geven. Zeker met de wetenschap dat we eigenlijk nog maar een jaar in het vooruitzicht hebben met deze Duisenbergmethode. Keer op keer zien we in eerdere analyses dat de relatie tussen kosten en prestaties onduidelijk is, dat er wat schort aan de concreetheid en compactheid, dat er weinig meetbare criteria voor doelen en prestaties zijn en weinig informatie over vergelijking met andere gemeenten. Dus hebben wij aanbevelingen en die hebben we in plaatjes weergegeven met het advies om meer samenhang aan te brengen tussen de kosten en de prestaties. Dat hebben jullie net ook gehoord. Het is ook bij Ruimtelijke Ontwikkeling en Dienstverlening weer zo dat we niet goed de relatie kunnen leggen tussen wat er staat aan beleid en de kosten en de opbrengsten die daar staan.
We hebben ook gezien dat er verschillende informatie staat bij de programma's, die misschien niet zozeer met dat programma te maken heeft, maar bij een ander programma hoort en vice versa. Dus er moet nog wel eventjes goed gekeken worden – dat is niet eventjes, dat beseffen wij ook – naar de vraag 'waar hoort bepaald beleid nu echt bij, bij welke cijfers?' Om dan vervolgens te kunnen zeggen 'ja, als we dan die cijfers duidelijk hebben per programma, welk beleid hoort daarbij en welke doelen en prestaties horen daarbij?', zodat we kunnen zien per programma hoe het ermee staat en wat we willen bereiken, zoals nu bij de programmabegroting en natuurlijk ook zorgen voor vergelijkingsmateriaal,

zodat we het ook een beetje op waarde kunnen schatten hoe dat voor onze gemeente is, ten opzichte van andere gemeenten.
Dan moet er dus nog wel wat gebeuren. Er zijn de afgelopen tranches meerdere aanbevelingen gedaan. Daar is ook op teruggerapporteerd door verschillende Duisenbergrapporteurs en er wordt ook netjes gerapporteerd per aanbeveling hoe het daarmee staat maar eigenlijk willen we nu dat overall wordt gekeken naar die aanbevelingen en naar wat dan de rode draad is en wat de organisatie hieruit kan concluderen en hoe die zelf aan zet kan zijn. Want tot nu toe deden wij als raadsleden steeds een onderzoek, ofwel naar een klein beleidsdoel, of naar een heel programma. Maar er is geen verschil in de aanbevelingen, dus wij willen graag een conclusie vanuit de organisatie, van de mensen die er echt verstand van hebben en weten hoe het zit, over wat dan de conclusie is. Daar gaan we graag over in gesprek. Met onszelf natuurlijk, maar ook met alle Duisenbergrapporteurs die dit in eerdere jaren hebben gedaan, om dan vervolgens te kijken waar we in het gesprek op uitkomen, wat de beste methode is om verder te gaan met het versterken van informatiewaarde. We hebben verschillende sporen, waaronder de Duisenbergmethode, maar ook het doorlichten van programma's. En misschien moeten we daar wel wat anders mee. Als we dat weten, dan kunnen we dat verwerken in een plan van aanpak. Dat zal misschien geactualiseerd moeten worden.
Dus dit is eigenlijk onze conclusie. En wij willen graag – ik kijk even naar mevrouw Gumbert – in het eerste kwartaal 2025 in gesprek met de organisatie om te kijken hoe we hiermee verder kunnen.

Mevrouw GUMBERT: Nog een heel kleine toevoeging is dat we dit ook samen met de Auditcommissie moeten doen omdat die in het plan van aanpak Versterken informatiewaarde het initiatief heeft genomen. Dus we denken dat we het beste met de Auditcommissie kunnen bespreken hoe we dat gaan doen.

Mevrouw VAN 'T HULL: Dat lijkt me prima, maar dit waren de conclusie en de aanbevelingen.

De VOORZITTER: Staan jullie nog vragen toe?

Mevrouw VAN 'T HULL: Wat mij betreft wel.

De VOORZITTER: Zijn er vanuit de raad nog vragen? Het leek mij heel helder. Mijnheer Vermeulen gaat uw gang.

De heer VERMEULEN: Ja voorzitter, dank u wel. Ik zou eigenlijk één vraag willen stellen: bent u het met mij eens dat we enorm geholpen zouden zijn als we al veel verder waren in dit proces wanneer we het vanavond hebben over ombuigingen, dat dat eigenlijk ook een gesprek wordt dat in het luchtledige wordt gevoerd omdat we ook daar de informatie missen uit onze P&C-producten?

Mevrouw VAN 'T HULL: Ik denk dat dat onafhankelijk daarvan… Het is wel een goed punt trouwens. Maar ik denk dat we evengoed dat gesprek moeten en kunnen voeren. Dat brengt ons bij het punt, want daar hebben we het ook over gehad, dat wij nu steeds die Duisenbergmethode doen vlak voor de programmabegroting, maar eigenlijk komen we nooit tot conclusies die direct invloed hebben op de programmabegroting, dus dat kunnen we gewoon nog doen.

De VOORZITTER: Nog meer vragen? Nee. Mag ik u van harte danken voor al uw inspanningen en de presentatie? We gaan ervan uit dat de raad er kennis van neemt en daar mooie dingen mee gaat doen. Voor de notulen wil ik meegeven dat mevrouw Antonelli aanwezig is. Wij gaan nu… Zeg ik iets fout? Antolini, excuus! Mevrouw Antolini is aanwezig, met excuses.
Ik begin met agendapunt 3.2. U heeft allen de agenda gekregen en het presidium heeft op 14 oktober jl. een brief aan u gestuurd over hoe een en ander zal verlopen. U heeft afgesproken maar één termijn

te praten over de begroting en dat wordt een beknopte pitch. U krijgt allen vijf minuten en in die vijf minuten zit ook uw Interruptietermijn. Er is dus verder geen debat anders dan interruptie, maar interruptie is dus onderdeel van die vijf minuten. U wordt gevraagd om moties en amendementen in uw betoog mee te nemen. En de spreekvolgorde is zoals bekend, zoals we dat altijd doen, beginnend met de grootste oppositiepartij, dan de grootste coalitiepartij en zo gaan wij verder. We hebben afgesproken dat ik een beetje ga opletten op uw interrupties en dat ik het ga maximeren als het echt uit hand loopt, maar aangezien het van uw eigen spreektijd af gaat, zal het nog wel meevallen. Ik heb er alle vertrouwen in dat dat goed komt.
Ik kijk even naar de amendementen en moties. De amendementen en moties die u nu gaat indienen gaan over de programmabegroting, de belastingvoorstellen, het vaststellen van de Strategische Agenda van de Raad bij de programmabegroting en de Eerste Wijziging Programmabegroting. Daar kunnen de amendementen en moties over gaan die u nu eventueel in dient. U vindt deze in iBabs onder het kopje 'aangekondigde moties en amendementen'. En op het moment dat u ze daadwerkelijk indient, worden ze verplaatst naar 'ingediende moties en amendementen'. En vanavond kunt u ze op de stemmingenlijst terugvinden. Tussentijds tekstueel gewijzigde moties en amendementen kunt u naar de griffiepostbus sturen, waarbij u wel even aan moet geven dat er sprake is van een nieuwe versie zodat de griffie in ieder geval weet dat er een correct versiebeheer uitgevoerd kan worden.
En wilt u vooral even kijken dat er goed ondertekend is? Alleen mensen die aanwezig zijn, partijen die aanwezig zijn, kunnen ondertekenen en er kan niet meer nadien ondertekend worden omdat het anders heel lastig wordt voor de griffie. Dus de namen bij indiening zijn de mensen die het hebben ingediend, inclusief de logo's. Ten slotte nog een praktische toevoeging en dat is dat u regelmatig iBabs moet verversen, want dan zult u de wijzigingen aantreffen.
Nou, dat waren de huishoudelijke mededelingen. Laten we gauw overgaan tot de inhoud, want daartoe zit u hier samen. En als eerste zou ik graag het woord willen geven aan GroenLinks. En namens GroenLinks gaat mevrouw Gumbert spreken. Gaat uw gang.

Mevrouw GUMBERT: Voorzitter, twee jaar geleden maakte dit college de eerste begroting. We kregen meteen een winstwaarschuwing: de uitdagingen zijn groot. Maar we zagen ook ambities, bijvoorbeeld woningbouw, openbaar vervoer, klimaatverandering en een stevig sociaal fundament. In 2023 lazen we 'er zal gekeken moeten worden of we ons geld met andere prioriteiten uit moeten geven'. En dit jaar staat er 'het is onze ambitie om de komende tijd om te buigen'. Ombuigen is een ander woord voor bezuinigen.
Blijkbaar gaat het alleen nog om de cijfers. Wat is er met die ambities gebeurd? Een midterm review vanuit het college hebben we niet gekregen. College, hoe vindt u zelf dat het gaat? GroenLinks is er niet gerust op. Wordt er voldoende gedaan om te zorgen dat de hoeveelheid betaalbare woningen aansluit op de vraag? Hoe staat het met zorgwoningen? Woonwagenstandplaatsen? Huisvesting voor arbeidsmigranten? Plekken voor beschermd wonen? Doen we genoeg om te voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen? Zorgen we voor gelijke kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt? Voor goede schuldhulpverlening? Voor effectieve integratie van nieuwkomers? Beschermen we onze inwoners voldoende tegen fijnstof? Tegen geluidsoverlast? Tegen PFAS?
Begin september hoorden we van oud-generaal Mart de Kruif dat het beschermen van de inwoners bij veiligheids- en gezondheidsrisico’s de belangrijkste taak van de gemeente is. Dat klinkt toch heel anders dan zorgen voor een sluitende begroting. Wij missen die ambitie.
De ambitie voor de klimaatdoelen is al losgelaten. De doelen worden niet gehaald, terwijl al onze inwoners te maken gaan krijgen met natte voeten, bodemdaling, hittestress en energiearmoede. We weten dat er meer nodig is, maar we doen het niet. En dat terwijl er in de afgelopen jaren voor miljoenen aan ambities niet zijn waargemaakt.
In juni is onze motie aangenomen die vraagt om meer inzicht in de realisatie van plannen en ambities. Waar blijft ons stoplichtsysteem? Graag een reactie van het college, want de raad heeft dat inzicht nodig, zeker als we volgend voorjaar moeilijke keuzes moeten maken.

Voorzitter, mijn fractie is wel groen, maar niet gek. We snappen dat minder geld betekent: andere keuzes, maar volgens ons is er nog steeds ruimte om te investeren in een duurzame, eerlijke en menselijke samenleving.
We dienen daarom drie moties in. Over de wijzigingswijzer, over gemeenschappelijke regelingen, en Voor iedereen gaat de zon op. En we dienen daarnaast een amendement in op het raadsvoorstel Eerste Wijziging Programmabegroting, de septembercirculaire, dat gaat over het salderen van de WMO/jeugdzorggelden.
Tot zover voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw betoog. Ik heb begrepen dat u motie 1 de Wijzigingswijzer, motie 2 Voor iedereen gaat de zon op, motie 3 Gebruik bestemmingsreserves slim voor ombuigingen... Is dat hier, of is dat bij de ombuigingen? Die heeft u niet ingediend, hè? Bij de ombuigingen. Die haal ik eruit. Dan gaat 3 eruit, dus 1 en 2 heeft u ingediend. Motie 4 is ook voor de ombuigingen, motie 5… Motie 6 Meer overhouden met anders investeren. Die heeft u ingediend? Ja, dan is die ingediend en 7 Meer verbonden met verbonden partijen. Heb ik het dan, want u ging heel snel dus ik zal het even herhalen.

De heer VAN DER RHEE: Kunt u even de titels herhalen van de moties die u net heeft ingediend?

De VOORZITTER: Kunt u even de microfoon aanzetten, want dan hebben we het voor de administratie.

Mevrouw GUMBERT: Wijzigingswijzer, dat is motie 1. Gemeenschappelijke regelingen, dat is motie 7. Voor iedereen gaat de zon op, dat is motie 2. En amendement 1.

De VOORZITTER: Heel goed, dank u wel. Dan kan daar geen misverstand over bestaan. Dank u wel, dan ga ik voor het woord namens de VVD naar de heer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Dank u wel voorzitter. Fijn wonen in een veilige en economisch sterke gemeente, dat willen we natuurlijk allemaal. Als gemeente Haarlemmermeer staan we sterk, maar hebben we ook uitdagingen. De VVD zet zich in om onze economische kracht te behouden, woonlasten beheersbaar te houden, voldoende woningen te bouwen en de veiligheid te waarborgen. Deze thema's zijn de basis voor een leefbare toekomst waarin Haarlemmermeer een plek is waar mensen graag wonen en werken.
Haarlemmermeer behoort tot de top 5 sterkste economieën van Nederland, mede dankzij Schiphol. En ja, daar mogen we trots op zijn. Tegelijkertijd moeten we slimme keuzes maken in het gebruik van onze ruimte, waarbij de VVD ruimte wil behouden voor onze mkb'ers. Voor de lokale bakker, de supermarkt om de hoek, de garage waar je je auto kwijt kunt voor de APK, of onze familiebedrijven. Zij vormen de kern van onze lokale economie en versterken het verenigingsleven en de leefbaarheid van onze dorpen. De nieuwe Economische Koers helpt onze ondernemers en zet in op het versterken van het Ondernemersplein en stimuleert maatschappelijk betrokken ondernemers. Een sterke lokale economie biedt banen en voorzieningen, waardoor wonen in Haarlemmermeer aantrekkelijk is en blijft.
Ondanks de sterke economie zien we dat de gemeentelijke woonlasten fors stijgen, met verhogingen van tussen de 30% en 36% sinds 2020. Dat is fors. De afvalstoffenheffing stijgt met 12%. De rioolheffing met bijna 14%. Deze lastenverzwaring vraagt om een kritische houding. De VVD staat voor het beheersen van de lasten, zodat het leven van onze inwoners betaalbaar blijft. Laat het duidelijk zijn: de VVD is geen voorstander van verdere lastenverhoging. Laten we zorgen dat we als raad de lasten, waar wij invloed op hebben, niet laten stijgen, zodat iedereen zijn brood bij de supermarkt kan blijven kopen.
Op het gebied van begrafenissen zien we dat de kostendekkendheid slechts 61% is. Daarbij is het onderhoudsniveau laag. De VVD vindt dat we moeten kijken naar alternatieven, zoals exploitanten die ervaring hebben met kostendekkend beheer. Dit bespaart de gemeente kosten zonder dat de kwaliteit van de dienstverlening achteruitgaat.

Wat betreft de opvang van statushouders. Per 2026 dekken de rijksbaten niet langer alle kosten voor huisvesting en begeleiding. We moeten nu een duidelijk signaal afgeven: 'Geen Haagse knaken? Geen Haagse taken.' Den Haag moet zorgen voor voldoende financiering, zodat de inburgering van statushouders niet onder druk komt te staan en onze inwoners daar niet de dupe van worden.
Een betaalbaar huis is een basisvoorwaarde voor fijn wonen. De woningbouwmonitor laat een positieve ontwikkeling zien in de woningbouwontwikkeling en dat willen we graag zo houden. Voor deze woningbouwambitie hebben we ambtenaren nodig die voldoende kennis, ervaring en vaardigheden hebben. Laten we deze ambtenaren koesteren; we zullen ze in de nabije toekomst namelijk hard nodig hebben. De VVD roept de raad dan ook op om de Schaalsprong Wonen serieus te nemen, zodat we als Haarlemmermeer ook in de toekomst genoeg woningen voor iedereen kunnen bouwen.
Veiligheid is een essentieel onderdeel voor een leefbare gemeente. Er wordt in de begroting aangegeven dat zonder het extra budget van € 610.000,00 het onderhoudsniveau van de openbare ruimte in gevaar komt en de veiligheid mogelijk onder druk komt te staan. Wij zien onze polder er echter goed onderhouden bij liggen. Er moet steeds maar meer geld bij, maar onduidelijk is waarom dat precies is. De VVD vraagt zich daarom oprecht af waar deze veronderstelde risico’s precies op zijn gebaseerd. Wij willen dat het college beter inzicht geeft in de daadwerkelijke risico’s, zodat we weloverwogen beslissingen kunnen nemen.
Een ander belangrijk punt is de aanpak van ondermijning rondom Schiphol. Ondermijning vormt namelijk een serieuze bedreiging voor de veiligheid van onze inwoners. De VVD wil dat de aanpak van ondermijning permanent op de agenda blijft staan. De VVD spreekt dan ook het vertrouwen uit in de nieuwe Werkgroep Veiligheid zodat ondermijning een thema is dat permanent op onze agenda komt te staan.
Tot slot, voorzitter. Of het nu gaat om een sterke economie, betaalbare lasten, voldoende woningen of veiligheid, de VVD wil Haarlemmermeer een plek laten zijn waar mensen zich thuis voelen, waar gezinnen kunnen groeien en bedrijven kunnen bloeien. Het is namelijk fijn wonen in Haarlemmermeer…

De VOORZITTER: U heeft een interruptie.

De heer ACHTERBERGH: Ik had nog zeven woorden.

De VOORZITTER: Ik probeerde in de woordenbrij nog een punt te vinden, maar mevrouw Gumbert heeft een interruptie.

Mevrouw GUMBERT: Dank u wel voorzitter. Ik wilde vragen of de VVD behalve de risico's die ze zelf heel groot en belangrijk vinden, zoals ondermijning en… Ik weet niet eens meer wat er nog meer werd genoemd, maar de VVD vroeg zich wel af of het onderhoud van de openbare ruimte invloed had op de veiligheid. Maar hoe denkt u over gezondheidsrisico's ten gevolge van fijnstof en PFAS en slaapverstoring door Schiphol? Hoe denkt u daarover?

De VOORZITTER: Mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Dank u wel voorzitter. Ja, als dat inderdaad zo is, dan moeten we daar wat aan doen. Alleen denk ik dat GroenLinks en de VVD wezenlijk anders kijken naar deze problematiek. Ik denk dat als je in Haarlemmermeer komt wonen, je ook bepaalde risico's neemt. Namelijk ook dat je onder een luchthaven gaat wonen. Dat brengt risico's met zich mee. Dat klopt. Je hoort nog wel eens een vliegtuig overkomen, maar daar kies je wel voor. Als je dat niet wilt, kun je natuurlijk ook in Drenthe gaan wonen. Daar heb je geen vliegtuigen. Die heb je wel, maar 10 kilometer hoog.

De VOORZITTER: Ja, u heeft nog een vraag? Dan de laatste zin.

De heer ACHTERBERGH: Mag ik afronden? Of het nu gaat om een sterke economie, betaalbare lasten, voldoende woningen of veiligheid, de VVD wil Haarlemmermeer een plek laten zijn waar mensen zich thuis voelen, waar gezinnen kunnen groeien en bedrijven kunnen bloeien. Het is namelijk fijn wonen in Haarlemmermeer, een veilige en ook economisch sterke gemeente. De VVD wil dat graag zo houden. Dank u wel voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Er zijn geen moties en amendementen. Dan gaan wij voor de woordvoering namens Forza! naar mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Voorzitter, in 2019 noemde ik namens Forza! de jaarcijfers van 2018 een puzzel met 5000 stukjes. Ik kreeg toen veel bijval vanuit de raad en we hebben destijds in grote meerderheid besloten wat te doen aan onze financiële rapportages. Dit leidde, met dank aan de griffie, tot de introductie van het werken met de methode Duisenberg. Sindsdien is de leesbaarheid van financiële stukken, zo ook deze begroting, toegenomen. Links naar het beleid en bookmarks in het document naar relevante informatie – die zouden echter wel moeten openen in een nieuw venster, dan kun je weer uitklikken en dan ben je waar je gebleven was, dus dat is een verbeterpuntje voor de volgende keer. Met diverse werkgroepen worden programma's doorgespit op eventueel nu al bekende indicatoren en meetbare doelen. Het programma Zorg en werk is daar het resultaat van. Nog steeds niet meetbaar, maar wel leesbaar en inzichtelijk.
Als raadslid is het tenslotte wel je plicht de uitgaven van het college te controleren op doeltreffendheid en doelmatigheid. De begroting bevat per programma beleidsindicatoren, maar concrete meetbare doelstellingen en streefwaarden ontbreken. Dat is jammer want dat maakt de controle op doelrealisatie niet mogelijk.
De reden dat Forza! hier keer op keer op blijft hameren is dat we het vanavond ook gaan hebben over ombuigingen. Forza! is ervan overtuigd dat als we vroeger waren begonnen met meten en ambities concreter maken, het debat over die ombuigingen heel anders zou verlopen dan het waarschijnlijk vanavond zal gaan.
Iedere 1% aan verbetering aan efficiency op onze begroting levert € 6,5 miljoen op. Forza! betreurt het dat we de kans om dat te meten te lang en te ver voor ons uitgeschoven hebben.
Dus college: formuleer per programma SMART-doelstellingen met concrete streefwaarden. Neem meer outcome-indicatoren op om maatschappelijke effecten te meten. Verbeter de koppeling tussen doelen, activiteiten en middelen. Besteed meer aandacht aan risico's en beheersmaatregelen per programma. Geef inzicht in de efficiency van de bedrijfsvoering en overhead.
Dat gezegd hebbende, zijn we blij dat onze nieuwe wethouder van Financiën, want als raadslid was zij een van de pleitbezorgers van het werken met de methode Duisenberg en we verwachten dat daar waar haar voorganger wat vaker op de rem stond, zij vol gas zal geven.
Vanaf september moeten de stukken die aangeleverd worden aan de raad Duisenbergproof zijn. Forza! vraagt zich af wanneer wij de eerste raadsvoorstellen nieuwe stijl kunnen verwachten.
De totale begroting voor 2025 bedraagt € 634 miljoen aan inkomsten en € 625 miljoen aan uitgaven. Bij de inkomsten viel ons een bedrag van € 33,9 miljoen op afkomstig uit reserves. Misschien dat de wethouder daar nog wat nader op kan reflecteren.
Verder, de VVD noemde het ook al, begint Haarlemmermeer een heel dure gemeente te worden. De ozb zit inmiddels ruim boven het landelijk gemiddelde. Wat die kosten betreft is ook wat Forza! betreft, waakzaamheid geboden. Helaas, zitten wij in tegenstelling tot de VVD niet in het college, dus ik hoop dat de VVD daar echt wat aan gaat doen.
In de berekeningen is voor het aantrekken van langlopende geldleningen gerekend met 3,75%. Dat is bijna een verdubbeling ten opzichte van een paar jaar geleden. Wat betekent dit voor schulden die we reeds zijn aangegaan? Blijven daar de oude percentages gelden, of worden die aangepast?
Het baart ons zorgen dat we de lasten van de schuldpositie de komende jaren zien oplopen. Wat we aan rente betalen, gaat tenslotte ten koste van de overige programma's.

De apparaatskosten blijven groeien en dat vindt onze fractie zeer zorgelijk. Per inwoner geven we volgend jaar € 937,00 uit terwijl dit in 2020 nog € 677,00 bedroeg. Op 159.000 inwoners is dat een verschil van € 41 miljoen. Wat ons betreft de belangrijkste denkrichting als we het na de pauze over ombuigingen gaan hebben: snijden in eigen vlees.
Wat deze begroting ons vooral doet beseffen is dat we als gemeente de ambitie moeten hebben om vooral minder te doen. Minder centrale planning, minder uitvoering en meer kaderstellend optreden zodat de maatschappij zelf aan de slag kan.
Tot zover, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan ga ik voor de woordvoering namens HAP naar de heer Rip.

De heer RIP: Dank u wel. Voorzitter. In de wereld van vandaag voelen en hebben veel mensen geen thuis meer. Wat een voorrecht is het dan om namens HAP vandaag te kunnen zeggen dat wij in onze gemeente willen streven naar een sociale en veilige gemeente waar iedereen zich thuis voelt. Dat is vandaag dan ook onze rode draad. Ons thema, iedereen thuis in de Haarlemmermeer.
We bespreken de Programmabegroting 2025-2028 inclusief het ravijnjaar. Bij de voorjaarsrapportage viel er nog een plus van € 6,4 miljoen te noteren en ik moet eerlijk zeggen, ik ben het een beetje kwijt geraakt, we schatten het nu in op € 7,9 miljoen voor 2025, maar met de wijzigingen die van de week al voorbijkwamen, twijfelen we daaraan. Dus ik hoor graag van de portefeuillehouder van Financiën straks wat nu het juiste beeld, het actuele beeld is van de overschotten die we hebben. Dat is een compliment, laten we wel wezen, voor ons allen en in het bijzonder voor het college en onze ambtelijke organisatie. Dan zie je toch maar weer dat zo'n portefeuillewisseling op Financiën een gunstig effect heeft. Mijnheer Vermeulen van Forza! had ook al een compliment voor de wethouder van Financiën, wij doen er nog eentje bovenop.
Met onze huidige ambitie en uitdagingen, zoals het verder dalende vertrouwen in de overheid – bijna 60%, beste mensen, vindt dat de politiek onvoldoende opkomt voor mensen zoals zij – en de financiële druk, vindt HAP het belangrijk om niet alleen naar cijfers te kijken, maar ook naar de impact die het heeft op onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
HAP beseft dat de hele financiële systematiek van begrotingen bedoeld is om onze financiële stabiliteit te waarborgen, maar de boodschap van onze motie lijkt niet aan te komen in Den Haag. De Miljoenennota stelt teleur want Den Haag blijft zich structureel vasthouden aan 'meer taken met minder knaken'. Het klonk ooit zo mooi 'van centraal naar decentraal'. Het is in de praktijk verworden tot het structureel over de muur kieperen van problemen. Steeds meer ziet HAP dat de voorspellende waarde van begrotingen structureel afneemt. Onze keuzevrijheid wordt steeds kleiner omdat onze financiële afhankelijkheid en onzekerheden blijven toenemen.
Het is werkelijk van de zotte dat circulaires, lees uitkeringen, van het rijk vaak laat in het jaar bij gemeenten terechtkomen. Gelukkig zijn we niet alleen. Nog 341 andere gemeenten zitten elk jaar in hetzelfde schuitje. Het schrappen in begrotingen en je in allerlei bochten wringen om maar geen teleurstellingen aan je inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te hoeven verkopen. Keer op keer onze lokale samenleving uitwringen en onze sociale samenhang afbreken, is feitelijk een bevestiging dat het rijk met volle bak ambities kan eisen en maar elke keer maar een derde aan middelen wil en kan geven.
Wat HAP betreft zit hier echt een grens aan. Wij zullen vanavond dan ook een nieuwe 'denkrichting' aan onze collega's voorleggen, voor de financiële uitdaging waar we voor staan. Er is een aantal belangrijke punten dat wij willen aanhalen in deze programmabegroting. Op initiatief van HAP is bij de voorjaarsrapportage op de valreep voor één jaar geld gereserveerd voor de, door de raad, voor vier jaar vastgestelde beheerplannen van de fysieke buitenruimte. Als je dat doet als raad, moet je er wel centjes bij doen. Deze plannen vragen namelijk om meerjarige contracten, wat niet alleen kostenbesparend werkt, maar ook de bureaucratie vermindert. Dus minder aanbestedingen en geen verspilling van ambtelijke uren. Dat is waar we naar op zoek zijn met de Duisenbergmethode, meetbaar maken waar

we kunnen. Effectief en efficiënt dus voorzitter, zoals deze raad graag ziet dat er wordt omgegaan met het geld van de inwoners. Mijn fractie wil deze omissie graag zo spoedig mogelijk rechtzetten, zodat onze inwoners de komende jaren verzekerd zijn van de kwaliteit van hun leefomgeving, zoals ze die gewend zijn. Wij horen graag of de collega's het met ons eens zijn.
Tot slot willen wij dank uitspreken aan de organisatie voor de behulpzaamheid bij de beantwoording van onze technische vragen. Bij het maken van keuzes over ombuigingen zal HAP in ieder geval kijken naar waar de impact het grootst is en zal HAP koersen op een ambitie om goed te zorgen voor de dingen die er al zijn ten opzichte van de dingen die nog moeten komen.
We hebben hem nog niet aangekondigd, maar we willen één motie aankondigen. Die heeft met de techniek van financiën te maken en dat is Slim omgaan met incidentele overschotten. We hebben hem nog niet rondgestuurd, dat gaan we doen, maar het is een technische motie om te kijken of we daar ook ruimte kunnen vinden vanavond om de discussie van de ombuigingen met elkaar te voeren. En uiteraard afhankelijk van de reactie van het college.
Hier wil ik het even bij laten.

De VOORZITTER: Ja, want u bent ook over de tijd heen, dus dank u wel. Ik ga even kijken welk nummer deze motie krijgt. Die heeft u mondeling ingediend en volgens mij wordt het motie 8, klopt dat? Motie 8 en wij zien uit naar de tekst zodat die kan worden toegevoegd aan iBabs. Dank u wel voor de woordvoering, dan gaan we naar de PvdA en mijnheer Sidali voert daarvoor het woord.

De heer SIDALI: Voorzitter, dank u wel. De algemene financiële beschouwingen voor Haarlemmermeer in 2025 laten een enigszins gemengd beeld zien. Hoewel de financiële positie van de gemeente licht verbeterd is, blijven er uitdagingen voor de toekomst. Op een aantal punten na is deze begroting toch beleidsarm te noemen. Wat ook niet ongebruikelijk is voor het laatste jaar van deze bestuursperiode. Het betekent dat er weinig beleidsinitiatieven worden geïntroduceerd en de focus ligt op het voortzetten van bestaand beleid. Dat is meteen ook waar wij zorgen over hebben, want dat bestaand beleid bestond de afgelopen jaren uit heel veel ambitie en heel veel investeringen, maar een realisatiegraad van heb ik jou daar. Met andere woorden, niet zo best. 60% tot 70% van de investeringen wordt echt gerealiseerd. Een zorgwekkend patroon dat zich herhaalt in de lage realisatiegraad van begrote investeringen.
Met slechts 60% van de geplande investeringen die daadwerkelijk wordt uitgevoerd, blijft een aanzienlijk deel van het begrote geld onbenut, voorzitter. Dit is een gemiste kans voor de gemeente en haar inwoners.
U had natuurlijk ook alternatieven kunnen bedenken, alternatieve bestedingen. Denk bijvoorbeeld aan verduurzaming, versnelde uitvoering van energiebesparende maatregelen in gemeentelijke gebouwen en ondersteuning van huiseigenaren bij verduurzaming. Sociale woningbouw, intensivering van projecten en om betaalbare woningen te realiseren gezien de aanhoudende krapte op de woningmarkt. Of infrastructuur, verbetering van fietsnetwerken en openbaar vervoer om duurzame mobiliteit te stimuleren. Voorzitter, ik kan zo nog wel even doorgaan. Het zijn allemaal punten die je zo kunt uitvoeren. Daar heb je een realisatiegraad van 100% voor.
Onderwijshuisvesting is weer een andere, voorzitter, met het verbeteren en renoveren en verduurzamen van schoolgebouwen om een gezonde leeromgeving te waarborgen. Ook daar kun je meteen mee aan de slag.
Om de realisatiegraad van investeringen te verhogen naar bijvoorbeeld, laten we zeggen, 80%, laten we dat nu eens als doel nemen voor de komende jaren, is het belangrijk om dan ook een realistische en een doelgerichte aanpak te hanteren bij het maken van investeringskeuzes. En hoe komt dit college nu eigenlijk tot keuzes? Zijn het wel realistische ambities? Zijn het wel realistische investeringen? Ik ga ervan uit, voorzitter, dat dit geen nattevingerwerk is, maar dat hier gedegen onderzoek aan ten grondslag ligt, dat het college goed kijkt en een grondige analyse maakt met een gedetailleerde markt- en risicoanalyse voordat het investeringsbeslissingen neemt. Kan het college de raad eens een keer

meenemen, bijvoorbeeld in een informatieve sessie/bijeenkomst over hoe het nu toch eigenlijk komt tot investeringen, waarvan het dus zegt 'ja, dit gaan we doen, want dit gaan we realiseren'? Voorzitter, ik zeg dat heel constructief, want ik weet het ook niet altijd. Maar ik zou het wel fijn vinden als we daarin meegenomen worden een keer, want ik hoef niet tot in detail meegenomen te worden hoe men daarop komt, maar kan het college wel inzicht geven in waar investeringen het meest nodig zijn en effectief zijn? Er zijn natuurlijk een aantal principes die je met elkaar volgt. Door deze principes toe te passen en continu te leren van ervaringen, kan een organisatie haar investeringskeuzes optimaliseren en streven naar een hogere realisatiegraad. Het is een proces dat voortdurende aandacht en bijsturing vereist, maar dat uiteindelijk kan leiden tot een meer effectieve en efficiënte inzet van middelen. En als het geld dan blijft liggen, bedenk dan alternatieve bestedingen.
Voorzitter, hoewel de financiële positie van Haarlemmermeer licht verbeterd is, blijven er zorgen voor de toekomst. De jaren 2026 tot en met 2028 laten nog steeds een negatief saldo zien. Voornamelijk door kortingen vanuit het rijk. En dit onderstreept de noodzaak voor de gemeente om efficiënt om te gaan met beschikbare middelen en om creatieve oplossingen te zoeken voor financiële uitdagingen.
Conclusie, voorzitter. De begroting van 2025 voor Haarlemmermeer weerspiegelt een voorzichtige financiële koers, maar laat ook zien dat er ruimte is voor verbetering in de uitvoering van geplande investeringen. Door de realisatiegraad te verhogen en gericht te investeren in belangrijke maatschappelijke thema's kan de gemeente meerwaarde creëren voor haar inwoners en beter voorbereid zijn op toekomstige uitdagingen.

De VOORZITTER: Wilt u afronden?

De heer SIDALI: Ja, dat ga ik doen met een amendement dat we willen indienen. Dat gaat om het budget dat we eigenlijk al eerder geautoriseerd hebben bij de voorjaarsrapportage voor de Economische Koers voor 2025-2026 en stelt voor om dat via dit amendement terug te draaien. Het gaat om tweemaal een bedrag van € 328.000,00.

De VOORZITTER: Helder, dank u wel. Uw amendement is amendement 03 en het is als zodanig onderdeel van de beraadslagingen. Dank u wel voor uw bijdrage. Dan ga ik naar D66, mevrouw Knikker.

Mevrouw KNIKKER: Dank u voorzitter.
In ons coalitieakkoord hebben we afgesproken dat we zorgdragen voor een evenwichtige begroting met ruimte voor groei, zoals in woningbouw en verduurzaming. Onze inwoners en ondernemers verwachten dat de gemeente verantwoordelijkheid neemt voor dagelijkse uitdagingen waar zij mee te maken hebben en dat we als gemeente een duidelijke visie hebben op de toekomst. Wat voor gemeente willen we zijn? Wat ons betreft een gemeente waar je prettig kunt wonen, leven en werken met betaalbare woningen, goede bereikbaarheid en een prettig ondernemersklimaat, goede dienstverlening en een gezonde leefomgeving, maar bovenal een samenleving waarin samen leven centraal staat, waarin iedereen mee kan doen. Daar zit, wat D66 betreft, de uitdaging voor de komende jaren. Omzien naar elkaar, voorzieningen dichtbij. Kortom, het gaat om de kwaliteit van onze samenleving.
De betaalbaarheid van dit alles staat onder druk. We moeten bezuinigen. Het ravijnjaar staat voor de deur en doemscenario’s komen langs. Maar laten we niet vergeten dat wij een sterke gemeente zijn, een financieel gezonde gemeente en een weerbare gemeente. Als D66 willen we dus graag dit vraagstuk vanuit onze eigen kracht bekijken.
Als we dan kijken naar de programmabegroting, zien we dat de stijging van de meeste belastingen beperkt blijft tot de inflatiecorrectie van 0,1%, goed nieuws voor onze inwoners volgend jaar. Dat geldt niet voor de afvalstoffenheffingen, ik hoorde mijn collega van de VVD daar ook al over, met 12%, terwijl we met de invoering van VANG juist veel minder restafval overhouden en flink op de kosten van afvalverwerking weten te besparen. De verklaring hiervoor is de enorme berg met lachgascilinders die in het restafval zorgen voor extra verwerkingsrondes en dus extra kosten met zich meebrengen. Dat is

een maatschappelijk probleem dat niet alleen onze gemeente raakt. We lazen van de week in de krant dat een buurgemeente maar liefst 20% verhoging van de afvalstoffenheffing krijgt. Het bezit van lachgascilinders is dan wel verboden, maar dat heeft ook als gevolg dat de retourpremie op het inleveren van de lachgascilinders is verdwenen. En de rekening van dit alles wordt bij de inwoners neergelegd. Kan dat toch niet anders? Kunnen de kosten worden verhaald op de producenten of gebruikers? En hoort het rijk ook niet over de brug te komen met een compensatie aan de gemeenten die hiermee te dealen hebben? We horen graag hoe het college hiernaar kijkt en welke oplossingen er zijn om dit volgend jaar anders aan te kunnen pakken.
Kijkend naar de septembercirculaire zien we ook een verschuiving; een lager bbp en hogere WMO-uitgaven. Hoewel we een werkgemeente zijn, raken vergrijzing en krimp ons toch. De lagere btw-compensatie valt ons zwaar. We zien dat zorgkosten stijgen, maar de rijksbijdragen dekken dit onvoldoende, wat leidt tot een structureel tekort en een negatief saldo in de begroting van onze gemeente. Hoewel compensatie verwacht wordt, blijft dit zorgwekkend. Taakmutaties zijn grotendeels positief, maar brengen ook extra lasten met zich mee. Voor de WMO geldt dat wat er als taakmutatie bij komt, gecompenseerd wordt door een lagere algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het verhogen van de baten om meer balans te brengen in de begroting is daarom een belangrijke opdracht. Daar zien we ook kansen als D66, om effectief fondsen te benutten die vanuit Europa beschikbaar zijn. We vinden dat we de afgelopen twee jaar nog te weinig gehoord hebben over hoe effectief onze inzet is. Daarom dienen we vandaag één amendement bij de SAR in om in Q4 van dit jaar de Europastrategie te bespreken.
Concluderend voorzitter, er is een stevige financiële basis in Haarlemmermeer. Maar we houden ook ieder jaar veel geld over en dat moeten we, wat D66 betreft, nog meer besteden aan zaken waarmee we die leefbare samenleving kunnen bouwen. Zoals het er nu naar uitziet, halen we onze klimaatdoelen niet. We zien en horen dat de ziel uit onze dorpen verdwijnt omdat maatschappelijke voorzieningen achterblijven bij het tempo waarin sommige dorpen zich ontwikkelen en simpele dingen, zoals bereikbaarheid, steeds meer onder druk komen te staan. Wat ons betreft moeten we daar vooral in blijven investeren de komende jaren.
Tot zover.

De VOORZITTER: Dank u wel. U heeft amendement 02 ingediend bij de Strategische Agenda Programmabegroting. Dan gaan we nu naar SRH, mijnheer Beusenberg.

De heer BEUSENBERG: Dank u wel voorzitter.
Laten we eerst terugblikken op het jaar 2024, een jaar waarin het college dus nog niet klaar was met de belastingverhogingen in onze gemeente. De belastingdruk is in 2024 al fors verhoogd en nu staan we voor een nog grotere lastenverzwaring in 2025, met stijgingen van de afvalstoffen- en rioolheffingen. Dit college lijkt te denken dat de burgers eindeloos kunnen blijven betalen, terwijl de koopkracht al onder druk staat door stijgende prijzen en een stagnerend inkomen. SRH vindt dit onacceptabel.
Terwijl onze inwoners steeds harder werken, moeten zij toekijken hoe hun financiële ruimte steeds verder wordt ingeperkt door een gemeentebestuur dat geen andere uitweg lijkt te zien dan het verhogen van belastingen. Wij zeggen: genoeg is genoeg. Dit beleid is niets anders dan het afwentelen van falen op de burger. Het is tijd om verantwoordelijkheid te nemen voor de structurele problemen die deze financiële gaten veroorzaken, in plaats van deze simpelweg op te vullen met hogere lasten voor onze inwoners.
Een ander punt dat bij ons zwaar weegt, is het woningtekort in Haarlemmermeer. Onze gemeente verkeert al jaren in een wooncrisis en het college lijkt geen daadkrachtige stappen te zetten om hier op korte termijn verandering in te brengen. Wachttijden voor sociale huurwoningen zijn lang en starters hebben nauwelijks kans om een eigen woning te bemachtigen. Terwijl de overgrote meerderheid van de marktpartijen haar focus legt op winstmaximalisatie, blijft het belang van onze inwoners achterwege. SRH pleit voor een radicale koerswijziging.

De gemeente moet meer verantwoordelijkheid nemen in de bouw van betaalbare woningen. Wij willen dat de gemeente zelf woningen realiseert, met een visie die het welzijn van onze inwoners vooropstelt. Daarvoor was een motie in voorbereiding, maar aangezien ik verwacht dat de stemmingen heel spannend worden, wacht ik graag tot mijn fractievoorzitter weer terug is uit het buitenland. Het kan erom spannen.
Het is duidelijk dat de markt niet de oplossing zal brengen. Alleen door zelf de regie te nemen kunnen we ervoor zorgen dat er voldoende betaalbare woningen komen voor starters, jongeren en andere woningzoekenden. Ja, we zijn ons bewust van de risico's die verbonden zijn aan het zelf realiseren van woningen. Investeren in bouwprojecten brengt nu eenmaal financiële risico's met zich mee en het is essentieel dat er strak wordt toegezien op de kostenbeheersing en transparantie in het proces. Nu heeft het college eerder al laten zien daar niet heel goed in te zijn. Lees: het nieuwe raadhuis. Maar laten we eerlijk zijn, de risico's van niets extra doen zijn vele malen groter. Als we doorgaan zoals nu, zullen onze jongeren vertrekken omdat ze hier geen toekomst kunnen opbouwen. En dan praat ik niet alleen over jongeren, zelfs een collega-raadslid van D66 heeft dit meegemaakt.
We zien nu al dat het gebrek aan betaalbare woningen onze sociale samenhang onder druk zet. Dit mogen we niet langer laten gebeuren. De tijd van afwachten is voorbij. SRH staat voor een gemeente die haar verantwoordelijkheid neemt, zowel in het voorkomen van onnodige lastenverzwaring als in het aanpakken van de wooncrisis. Onze burgers verdienen beter en het is onze plicht om hen de toekomst te bieden die ze verdienen. Laten we een stap zetten naar een eerlijker en gezonder beleid, waarin de burger centraal staat.
Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw bijdrage. De heer Meijer is aanwezig, die was al aanwezig tijdens het vorige betoog maar dat was ik vergeten aan te geven, dat voor de notulen.
En voor de duidelijkheid, de motie die HAP heeft aangekondigd, staat nu onder 8 in iBabs. Als u verfrist dan zult u dat zien.
Dan ga ik voor de woordvoering namens het CDA naar de heer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Dank u wel voorzitter.
Vorig jaar rond deze tijd was Nederland in de ban van de Tweede Kamerverkiezingen. Het lijkt alweer lang geleden. De campagne ging over bestaanszekerheid en de bestuurscultuur. Het CDA had toen goede hoop dat de gemeenten er goed vanaf zouden komen. Verkiezingsprogramma's stonden immers vol met herstelmaatregelen voor de gemeentefinanciën.
In een jaar tijd is er echter veel gebeurd, niet alleen in ons eigen land, maar ook in de rest van de wereld. De zo gewenste stabiliteit is helaas ver te zoeken. In Den Haag wordt gedebatteerd via de media, heeft samenwerken nauwelijks waarde meer en worden uitspraken net zo snel weer ingetrokken als ze zijn gedaan.
Dit valt echter in het niet bij de voortdurende strijd in Oekraïne. De beelden vanuit het Midden-Oosten maken minstens net zoveel indruk. Bij deze oorlog raken steeds meer landen en volken betrokken en het CDA vindt het verschrikkelijk wat daar gebeurt en denkt aan de onschuldige mensen en de onschuldige kinderen die plotseling uit het leven worden getrokken. mensen die hunkeren naar vrijheid, veiligheid en stabiliteit.
En dat gezegd hebbend, moeten we vanavond met elkaar het debat aangaan over een programmabegroting en kan het contrast eigenlijk niet groter zijn maar toch is het noodzakelijk om dit te doen. Wat het CDA betreft, is het vertrekpunt duidelijk. We moeten bijsturen. En ja, als dit raadsvoorstel Duisenberg-proof was geweest, was dit inderdaad een stuk makkelijker geweest. Nadat het tekort in 2028 met bijna € 10 miljoen is afgenomen ten opzichte van vorig jaar blijft een tekort van € 13,44 miljoen een financieel ravijn. En misschien is het ondertussen wel weer wat dieper geworden. Wij hebben niet meer de hoop dat er een Haagse brug komt om over het ravijn heen te gaan. De landelijke overheid moet ook bezuinigen.

De raad heeft twee jaar geleden de regie genomen in het proces en we danken de werkgroep en het college voor de opvolging. De denklijnen in de programmabegroting zijn hiervan het gevolg en daarmee zijn politieke afwegingen te maken. Vandaag geven wij dus de eerste kaders mee voor de Voorjaarsrapportage 2025. Dat is dus een heel belangrijk moment in het proces.
Voorzitter, om een aantal wandelingen naar de interruptiemicrofoon te voorkomen voor de tweede termijn gaan wij alvast meteen in op het hoofdthema en dan beginnen wij bij het makkelijkste. Waar wil het CDA absoluut niet op ombuigen? Wat ons betreft staat het buiten kijf dat we op het maatschappelijk middenveld en de minima niet willen bezuinigen. Deze groepen hebben het nu al moeilijk en de maatschappelijke organisaties zijn in 2021 al flink gekort. Denklijn 1 is voor ons dus geen optie.
We zijn ook niet voor het verder afschalen van maatschappelijke voorzieningen, denklijn 3. Dit raakt vooral de kleine kernen waar de leefbaarheid sowieso onder druk staat. Dat geldt ook voor sportverenigingen, dus daarop ombuigen is ook zeer onverstandig.
Voorzitter, onze fractie heeft al vaker gehamerd op het belang van goede dienstverlening. Het contact met de gemeente is bepalend voor het vertrouwen dat inwoners en ondernemers hebben. En eerder zei een collega al 'het vertrouwen is heel laag'. Ombuigen op deze denklijn is dus ook een no-go.
Maar waar zien wij dan wel mogelijkheden om het tij te keren? De gemeente mag, wat het CDA betreft, scherper aan de wind varen. De maatregelen in denklijn 4 en 5 raken onze inwoners niet of nauwelijks en zijn daarom het aantrekkelijkst. We denken dat versoberingen van de overhead nog meer kunnen opleveren en we gaan er graag in de tweede termijn op in wat we daar voor gedachten bij hebben. Dat leges meer kostendekkend worden gemaakt, vinden we logisch. De herinvoering van de hondenbelasting klinkt ook logisch, maar dat getuigt dan weer van een weinig betrouwbare overheid.

De VOORZITTER: Mijnheer Van der Peet, ik heb even getwijfeld, maar ik ga het u toch even vertellen. U heeft nu het debat over de ombuigingen. U had ook nog een separate inbreng voor de begroting. U vergist zich niet in uw tekst? Want we hebben maar één termijn en dat is de begroting en u bent nu al aan het praten over ombuigen. Nee, dan ben ik heel blij dat we allebei op dezelfde pagina zitten.

De heer VAN DER PEET: Ik zei net al dat ik hoop wandelingen naar de interruptiemicrofoon te voorkomen. Ik denk dat we straks in tweede termijn ook allemaal zes minuten hebben en dan komt misschien het hele verhaal naar voren. Maar nu ben ik wel uit mijn verhaal gebracht voorzitter, dat vind ik jammer. Wat vinden wij wel verstandig te doen? Dat leges kostendekkend worden gemaakt vinden we logisch. De toeristenbelasting, daar hebben we eerder al een motie voor ingediend samen met de HAP dus het zal niet gek zijn dat we daar ook voorstander van zijn.
Maar voorzitter, het CDA wil ook niet zomaar die landelijke plooien gladstrijken. Dat is ook eigenlijk wat collega's al hebben gezegd. Wat het rijk niet levert, wil niet zeggen dat wij wel moeten leveren. Daarom willen wij, net als andere fracties, dat we heel kritisch naar de Haagse taken zonder knaken kijken. Inrekenen van de voordelen van de Hervormingsagenda Jeugd vinden we dan ook verstandig, maar wellicht is daar nog wel meer op te vinden.
We hebben ook nog een advies aan het college voor het raadsvoorstel: werk met scenario's aan de hand van de kaders die vanavond worden meegegeven, anders wordt het een amendementencircus bij de voorjaarsrapportage.
Ik heb nog een tip gekregen van de griffie, voorzitter. Aangezien we vandaag geen actualiteitsvragen mochten stellen, maar vragen die we nu stellen, wel moeten worden beantwoord, wil ik graag de burgemeester vragen of zij straks in haar termijn iets zouden kunnen zeggen over de stand van zaken bij de feestweek in Nieuw-Vennep.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan ga ik voor de woordvoering namens de ChristenUnie-SGP naar mevrouw Hup.

Mevrouw HUP: Voorzitter. Onze fractie heeft ook kennisgenomen van de cijfers uit het actuele

meerjarenbeeld van de gemeentebegroting. De rijksoverheid heeft duidelijk een financieel probleem. De gevolgen zijn dat er gerekend kan worden op minder inkomsten de komende jaren voor onze gemeente. Dat baart ons zorgen, zoals ook al eerder aangegeven.
We zullen als gemeenteraad vandaag met elkaar moeten bespreken wat de beste oplossing is om de begroting sluitend te krijgen in de komende jaren tot en met 2028 en misschien nog wel in de toekomst daarna. We willen anticiperen en toekomstbestendig blijven, dat is nogal een opgave. Voor alle zaken die we doen, hebben we in het verleden bij meerderheid gekozen. Dat betekent dat we nauwelijks willen bezuinigen met elkaar. Dat maakt het dus al direct een lastige discussie. We willen eigenlijk helemaal niet bezuinigen want het is tenslotte goed geregeld. Maar helaas worden we toch gedwongen wegens een onzekere toekomst vanuit het rijk. En dat kunnen wij niet laten gebeuren als toekomstbestendige gemeente, wat onze fractie betreft. We kunnen de kerntakendiscussie van een eerdere raadsperiode nog eens overdoen, maar ik denk dat het antwoord dan gezamenlijk 'nee' luidt, want de conclusie is al getrokken dat we alleen maar kerntaken uitvoeren. Er zijn niet zozeer nieuwe beleidsvelden bij gekomen. Zonder maatregelen komt de goede financiële positie van onze gemeente in gevaar. Dit voelt onrechtvaardig. Het is goed om met andere gemeenten hiertegen te protesteren en in gesprek te gaan in Den Haag, met Den Haag. Dat doet ons goed, zorgdragen voor onze inwoners.
Wij willen als fractie midden in de samenleving staan en wij zijn van mening dat het gemeentebestuur daar ook hoort te staan. Wij moeten ons telkens afvragen op welke wijze de burgers het meest tot hun recht kunnen komen. De vraag die wij ons gesteld hebben als organisatie 'wat voor gemeente willen we zijn?' heeft bijgedragen aan drie concrete overkoepelende uitgangspunten.
Directe wederzijdse betrokkenheid tussen bestuur en burgers is meer dan noodzakelijk, helemaal in deze tijd als je ziet dat het vertrouwen in de politiek weg is. De ambtelijke organisatie dient zo te zijn georganiseerd, dat er sprake is van een flexibele, burgergerichte organisatie. Wij hebben de vorige keer al aangegeven dat de dienstverlening die we hebben met de vier serviceprincipes, makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden, heel goede uitgangspunten kent, maar ja, hoe breng je dat in de praktijk? Dat willen wij strikt volgen.
De producten en diensten die efficiënt kunnen bijdragen aan de doelen van de gemeente Haarlemmermeer zijn heel erg belangrijk. We hebben opnieuw kunnen lezen in de programmabegroting dat er toch hier en daar wat haken en ogen missen met betrekking tot het geheel Duisenberg-proof maken. Dat mag, wat ons betreft, de volgende keer nog meer, nog wat beter of meer volgens deze methode worden ingestoken. Ik ben stiekem eigenlijk wel benieuwd hoe het college daarover denkt, nu zojuist ook weer die presentatie is gegeven en dat ook weer duidelijk werd aangehaald.
En dan nu ons partijgeluid. We hebben geen motie dus ik benut de vijf minuten die ik heb.
Daar is die weer de 'O' van omzien. De drie 'O's, Onvoorzien, Onvermijdelijk en Onuitstelbaar zijn criteria voor onze gemeente. Maar wat ons betreft mag die 'O' van Omzien er nog bij worden gevoegd, om daadwerkelijk de menselijke maat te kunnen toepassen en om goed rentmeesterschap te kunnen hebben en houden. Hoe zien wij dat dan concreet?
We vinden het belangrijk dat vluchtelingen en statushouders onderdak vinden, evenals dat het werk van de jeugdzorg goed wordt geborgd. Wij maken ons hier ontzettende zorgen over. In onze samenleving zijn er veel mensen die moeite hebben om overeind te blijven staan. Ook in onze gemeente hebben veel mensen ondanks de economische hoogconjunctuur het zwaar. Velen kunnen niet rondkomen van het salaris dat ze verdienen. Ik heb het ook al gehoord bij andere fracties vandaag in hun betoog. Huren worden hoger, koopwoningen zijn niet te betalen en contributies worden hoger. Het is allemaal bekend. De saamhorigheid staat dus ook heel erg onder druk. Dat vinden wij iets heel belangrijks. De toenemende vraag naar jeugdzorg is, wat ons betreft, echt pijnlijk. Iedere ouder met een kind dat op de een of andere manier hulp nodig heeft maar die dat niet kan bieden voelt de onmacht. De wachtlijsten zijn enorm frustrerend en soms ook gewoon gevaarlijk. We zien een toename van mishandeling, ook onder kinderen in onze gemeente. Maar daar kunnen we misschien niet zo heel veel aan doen, het is ook landelijke problematiek. Maar als we dan kijken naar de meerjarenbegroting en naar de sessies van de afgelopen tijd, zien we dat de gemeente keihard werkt. Een enorm aantal toegewijde ambtenaren

die actief zijn aangesteld om op allerlei gebieden zo goed mogelijk jeugdzorg te faciliteren en die statushouders onderdak te bieden en te begeleiden en die sport betaalbaar te houden, scholen te onderhouden, te renoveren en te vernieuwen. Passend werk voor mensen te vinden, huizen te bouwen, aan veiligheid op allerlei gebieden te werken. En dit allemaal zeker niet zonder succes. Daarvoor ook heel veel dank.
De enorme hoeveelheid geld die we hier als gemeente aan uitgeven zal ook veel mensen ontgaan. Het is niet altijd zichtbaar, dus ook niet tastbaar voor onze inwoners. Veel gebeurt achter de schermen, voor nu enkel en alleen nog op papier. Maar helaas moeten we juist daar vandaag iets van vinden. Later vanavond zullen we hierop terugkomen.
Afrondend, voorzitter. We weten dat er een nieuw woonbeleidsprogramma aankomt, dat we geduld moeten hebben, maar ik wil hier nogmaals benadrukken: we snakken in onze gemeente naar betaalbare woningen, zoveel mogelijk. Laten we kijken naar wat mogelijk is om jonge mensen in Haarlemmermeer te houden en voor hen voldoende betaalbare woningen aan te bieden. Want willen we echt een groeigemeente zijn? Of willen we een gemeente zijn voor onze eigen inwoners? Als we 30% sociaal, 20% betaalbaar en 50% onbetaalbaar bouwen, betekent dit op een woningopgave van 20.000 huizen, 10.000 huizen die voor vele Haarlemmermeerse woningzoekenden onbetaalbaar en onbereikbaar zullen zijn. Verder maken wij ons – misschien voor het debat – zorgen over die heffingen, de gemeentelijke belastingen, voor eengezinshuishoudens en de tweeverdieners. In verhouding gaan huurders namelijk de zware klappen voelen en de woningeigenaren niet zozeer.
Gezien de afronding, kunnen wij instemmen met de Strategische Agenda en de belastingvoorstellen voor 2025 en tot zover. Toch binnen de tijd.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan ga ik naar FVD, naar fractievoorzitter mevrouw Antolini.

Mevrouw ANTOLINI: Voorzitter, vandaag bespreken we de Programmabegroting 2025-2028. En voorzitter, de Haarlemmermeer zoals wij die kennen, verdwijnt. Waar wij ooit trots waren op de veilige straten, schone buurten en hechte gemeenschappen, zien we nu criminaliteit, vervuiling en een toenemende druk op onze voorzieningen. Steeds meer inwoners voelen zich buitenstaanders in hun eigen gemeente. En het college blijft de verkeerde prioriteiten hanteren.
Voorzitter, asielzoekers en statushouders worden gehuisvest en ontvangen zakgeld. Expats en arbeidsmigranten bezetten zowel huur- als koopwoningen. Tegelijkertijd kunnen onze eigen inwoners geen woning vinden of betalen. Daarom dient FVD opnieuw de motie in Voorrang voor eigen inwoners, ook voor Nieuw-Vennep en Hoofddorp. We hebben schriftelijke vragen hierover ingediend en naar aanleiding van de antwoorden van het college zien we geen enkele reden waarom dit niet geïmplementeerd zou kunnen worden.
Dan weer verder over het asielbeleid. In de begroting lezen we dat er meer dan € 1 miljoen wordt gereserveerd voor de begeleiding en huisvesting van statushouders en deze opgave wordt elk halfjaar groter. En laten we niet vergeten dat de opvang van Oekraïense vluchtelingen alleen al in 2023 de gemeente € 20 miljoen heeft gekost. Ik hoor het college al roepen 'nee hoor, het heeft ons niets gekost, want het is geld van het rijk', maar ook het college begrijpt dat dit komt uit de zak van de belastingbetaler.
En dan voorzitter, we zien een stijging in gewelddadige overvallen, straatroven, drugsmisdrijven, vuurwapenmisdrijven en geweldsincidenten zoals steekpartijen. Deze incidenten zijn geen uitzondering meer en toch heeft het college besloten om het budget voor veiligheid met 13% te verminderen. Ik vraag het college: vanwaar deze keuze? Hoe kan dit? Je hoort de wethouders wel klagen als er een regenboogzebrapad wordt beklad, maar niet als de zoveelste steekpartij heeft plaatsgevonden.
Dus wat is de oplossing volgens het college? Dat zijn projecten zoals YouChoose, een campagne die naar eigen zeggen jongeren bewust moet maken van de gevaren van criminaliteit en drugsgebruik, waar politieagenten jongeren achterna gaan in een 'spel'. De vorige keer hadden ze zelfs een helikopter ingezet. Voorzitter, het enige resultaat wat het college behaalt uit zo'n campagne is een leuk persmoment.

En dan de leefbaarheid. De gemeente praat continu over duurzaamheid, duurzaamheid, duurzaamheid. Dit terwijl onze wijken veranderen in stortplaatsen. Het beperken van de hoeveelheid ruimte voor afvalinzameling in de hoop dat mensen daardoor minder afval produceren, is wellicht een van de meest ondoordachte redeneringen die ik ooit heb gehoord.
En dan hebben we het nog niet eens gehad over het desastreuze klimaatbeleid. Terwijl onze wijken verloederen en de criminaliteit toeneemt, geeft de gemeente miljoenen uit aan klimaatprojecten. Ook woningcorporaties moeten zich houden aan strikte klimaateisen, waardoor de kosten van woningen stijgen en nieuwbouwprojecten vertraging oplopen. En alsof dat nog niet genoeg is, blijft de gemeente maar geld lenen voor deze projecten. De verwachting is dat de korte- en langlopende geldleningen in de komende vier jaar toenemen met circa € 330 miljoen. Volgend jaar wordt een stijging met € 84 miljoen verwacht. Het ergste is nog dat dit belastinggeld is dat wordt verspild aan projecten die ons geen directe voordelen bieden.
En dan, wellicht een van de belangrijkste punten gezien de impact op het beleid van deze gemeente, is dat het college van B&W deelneemt aan internationale duurzaamheidsprojecten en samenwerkingsverbanden zonder enige inspraak van de burgers. In de begroting lezen we terug, en ik citeer, 'Haarlemmermeer richt de ogen en oren op de regio en het nationale en Europese speelveld.' Hier is bijna € 1,3 miljoen voor begroot. Het college van B&W gaat op buitenlandse reisjes om de toekomst van de gemeente te bespreken, terwijl de wensen van de inwoners worden genegeerd. Sterker nog, de inwoners hebben nooit een keuze gehad in deze 'samenwerkingsverbanden'.
En hoe zit het dan eigenlijk met onze eigen inwoners? Wat krijgen zij nou eigenlijk? Nou voorzitter, uit de begroting blijkt dat de belastingdruk over 2025 voor eigenaren van woningen stijgt. De afvalstoffenheffing stijgt met 12% en de rioolheffing met bijna 14%. In totaal stijgt de belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen huis met 7,5% ten opzichte van 2024. Voor een huurder met een meerpersoonshuishouden is de stijging 12%. Er is niets in deze begroting dat onze eigen mensen echt vooruit helpt. Dit beleid laat hen allemaal in de kou staan.
Voorzitter, het is tijd om weer te investeren in onze eigen inwoners, om de veiligheid van onze straten te waarborgen en om de democratie te herstellen. Alleen dan kunnen we Haarlemmermeer weer maken tot de gemeente waar we trots op kunnen zijn. Dank u wel voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Tot op de seconde vijf minuten. Dan ga ik naar BVNL, mijnheer Meijer. En ik wil zeggen dat mevrouw Bouwhuis al tijdens de bijdrage van mevrouw Hup is binnengekomen, voor de notulen. Mijnheer Meijer, aan u het woord.

De heer MEIJER: Dank u voorzitter. Het nieuwe raadhuis, het polderpaleis. Daar gaan we het niet over hebben.
Voorzitter, het college stelt maar weer eens een forse lastenverzwaring voor de inwoners voor. Was vorig jaar de ozb big time aan de beurt, dit jaar gaat het over riool- en afvalstoffenheffing. Maar voor de ozb wordt dus geen stijging voorgesteld, zult u wellicht denken. Dat ziet mijn fractie anders. Met de stijgende WOZ-waarden in de gemeente Haarlemmermeer, wil ik uw aandacht vestigen op de onevenredige belastingdruk die deze ontwikkeling met zich meebrengt. De gemiddelde WOZ-waarde van woningen is de afgelopen jaren fors toegenomen, zonder dat er significante veranderingen aan de woningen zelf zijn aangebracht. De gemiddelde WOZ-woningwaarde in de gemeente Haarlemmermeer is met ruim € 364.000,00 gegroeid van € 107.000,00 in 1997 tot € 472.000,00 in 2023. Dat is een groei van 341%. Het gemiddelde verschil per jaar over de hele periode van 1997 tot en met 2023 was € 14.036,00, 6,6%. Deze stijging is niet het resultaat van een toename van het aantal extreem dure woningen, maar eerder een breed gedragen waardestijging van bestaande woningen. Afgelopen jaar nam de gemiddelde WOZ-waarde toe van € 397.000,00 in 2022 naar € 472.000,00 in 2023. Een verhoging van 19%. Ook zonder verhoging van de WOZ gaan burgers dus gewoon netto meer betalen, waarmee de gemeente meer geld binnen harkt. Geen verhoging resulteert dus alsnog in een grotere absolute last voor huiseigenaren, terwijl het gros van deze huiseigenaren geen directe verbetering van

hun woning of inkomen heeft ervaren.
Hier komen enkele fundamentele vragen naar voren: is de gemeente zich bewust van de grote impact van de stijgende WOZ-waarden op de belastingdruk voor huiseigenaren? De huizenprijzen mogen dan gestegen zijn, maar het betreft 'virtuele' waarde. Dit geld is niet beschikbaar voor dagelijkse uitgaven, maar resulteert wel in een hogere belastingdruk voor dezelfde woning. Zou het niet redelijk zijn om de ozb-tarieven procentueel te verlagen, om deze belastingstijgingen in lijn te brengen met een gematigde inflatiecorrectie? Dit heet in oud-Nederlands de tering naar de nering zetten.
Door een verlaging van de tarieven zouden de absolute ozb-bedragen slechts licht of geheel niet stijgen, wat meer in lijn zou zijn met algemene prijsindexering van de inkomensgroei. Dit zou de belastingdruk eerlijker en draaglijker maken voor inwoners. In hoeverre houdt de huidige ozb-verhoging rekening met de werkelijke koopkracht van onze inwoners?
Terwijl de woningwaarde stijgt, blijven de inkomens in veel gevallen achter, vooral in tijden van economische onzekerheid. Hoe waarborgt de gemeente dat de belastingdruk niet losgezongen raakt van de inkomensontwikkeling van onze inwoners? Kan worden overwogen om een rem op de stijging van de WOZ in te stellen, bijvoorbeeld door de stijging te maximeren? Een limiet zou kunnen zorgen voor stabiliteit en voorspelbaarheid voor huiseigenaren en voorkomt dat zij worden geconfronteerd met onverwacht forse belastingstijgingen die hun financiële draagkracht te boven gaan. Voorzitter, ziet de gemeente mogelijkheden om de inkomsten uit de ozb minder afhankelijk te maken van de WOZ-waarde, bijvoorbeeld door efficiëntere inzet van gemeentelijke middelen?
De huidige situatie vraagt om een kritische heroverweging van het gemeentelijk belastingbeleid. Een matiging van de ozb-tarieven, gekoppeld aan een reële inschatting van de financiële draagkracht van de inwoners, zou passend zijn in de context van de alsmaar stijgende WOZ-waarden. Zo kunnen we voorkomen dat bewoners onevenredig worden belast voor waarde die ze niet direct kunnen benutten.
Tot zover voorzitter, over mensen die wel een woning hebben. We weten natuurlijk allemaal dat er ook legio mensen zijn die al jarenlang wachten op een woning. Nu de particuliere huurmarkt door het vorige kabinet vrijwel de nek is omgedraaid, omdat veel ondernemers die hun pensioenvoorziening hadden belegd in onroerend goed voor verhuur, zal de vraag naar al of niet sociale huurwoningen naar verwachting zelfs ook blijven stijgen. Gezien de tijd is de woningnood een onderwerp waar ik in de tweede termijn graag op terug wil komen. Dank u wel voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Die tweede termijn is er dus niet hè? Maar u heeft straks de ombuigingen en dan heeft u weer een volledige eerste termijn en nog een tweede termijn voor het onderlinge debat. Dank u wel voor uw bijdrage. Dan ga ik als laatste naar EEN Haarlemmermeer, de heer Spijker.

De heer SPIJKER: Voorzitter, het is geruststellend dat we voor 2025 een sluitende begroting hebben, maar voor 2026 tot en met 2028 ziet EEN Haarlemmermeer toch een negatieve spiraal, met als ravijnjaar 2028 met een tekort van € 13,44 miljoen. We zouden natuurlijk achterover kunnen leunen met een houding van 'niets is zeker' en misschien is tegen die tijd alles weer een stukje beter, maar EEN Haarlemmermeer ziet het toch een beetje anders.
Dus wij zullen u in deze termijn een denkrichting voorleggen over de beheersing van de kosten in de jeugdzorg. Dit moeten we wel later in een andere sessie bespreken, dus niet in de ombuigingensessie, maar in een specifieke sessie. Dat is ons voorstel.
Laten we eerst u nog even enkele algemene opmerkingen geven.
Mobiliteit. Het is natuurlijk prachtig dat er goede plannen zijn met het openbaar vervoer en de bus en rapid transport, maar voorzitter, we mogen nooit interen op de buslijnen naar kleinere dorpen en kernen.
Dan grondwater en hemelwater. U geeft een mooie visie over duurzaamheidsbeheer van afvalwater, maar u vergeet een belangrijke vervuiler: Schiphol met haar PFAS-opslag. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied heeft onlangs duidelijk gescheurde afdekzeilen en geconstateerd op TTOP 1. Dat komt dus wel in ons lokale water. Dus houd daar rekening mee.
Dan de betaalbare woningen, meerdere malen door veel mensen genoemd. Ze staan duidelijk op uw

programma, maar voorzitter, ontwikkel ze eerst eens voor de eigen bevolking en daarna pas voor inwoners uit de randgemeenten, of geïnteresseerden, laat ik het beter zeggen.
Dan de financiële opmerkingen. Bij het weerstandsvermogen zien wij al drie jaar een afname ondanks voldoende ruimte, in de weerstandscapaciteit. Maar we kunnen natuurlijk niet blijven interen op onze krachten. Ook de nettoschuldquote en de structurele exploitatieruimte komen steeds meer in de 'rode zone'.
Dan Zorg en Werk en Maatschappelijke Ontwikkelingen. Dat zijn echt grote kostenposten. Maar Overhead staat op de derde plaats. Wij begrijpen dat u door personeelstekorten mensen moet inhuren maar externe krachten zijn altijd duurder dan intern personeel.
En nu voor mij het belangrijkste: jeugdzorg. Er is in de komende jaren is er een duidelijke stijging van aanvragen van jeugdzorg door onze huidige inwoners. Ook zullen de kosten hierdoor enorm stijgen. Veel jongeren en ouders melden zich steeds meer bij een huisarts voor hulp en worden te snel doorverwezen naar Jeugdzorg voor specialistische hulp, terwijl dit in een groot aantal gevallen echt niet nodig is. Hiermee bedoelen we de puberteitsklachten of onzekere ouders die niet weten hoe ze om moeten gaan met hun kind of kinderen. Dus laten we de inwoners beter informeren waar men zorgadvies kan krijgen en pas in het tweede geval de echt ernstige gevallen doorverwijzen naar de zorginstellingen die hen kunnen helpen.
Ons idee is ook: stel deeltijd-CJG'ers aan bij de huisartsen, op de huisartsenpost, die de problemen analyseren en de echte probleemgevallen meteen doorverwijzen. Er bestaan al drie POH- – dat is een praktijkondersteuner huisarts – CJG-jeugdadviseurs in Haarlemmermeer, maar er moeten er meer komen. Wij zijn op zoek naar een modus om het voorportaal van de Jeugdzorg nog beter te laten werken en te triageren, dus beoordelen van de urgentie. In een nadere sessie zou ik met u willen bespreken hoe we kunnen zorgen dat de instroom voor de jeugdzorg beter wordt beperkt. Dat is gewoon iets om over te brainstormen.
Om af te sluiten met de belastingen, de afvalstoffenheffingen zijn weer omhooggegaan – dat is natuurlijk heel ernstig – door die gedumpte lachgascilinders. Ik was gisteren in Amsterdam en toen zag ik op een lantaarnpaalvoetje een lachgascilinder staan van zo groot. Ik schrok, echt waar, beste mensen. Ik schrok echt, dit is niet normaal. Dus toen vroeg ik me af, waarom stellen we niet weer een systeem met, hoe heet dat ook weer, statiegeld in? Ik was het even kwijt, dank u wel. Iets in die trend. Het is toch veel te gek? Dit was bijna een atoombom waar ik tegenaan keek. Nee, maar voor de goede orde, het zal maar in zo'n wagen komen. Ik dacht dat dat kleine jongens waren, maar dit zijn echt heel gevaarlijke. Dus hoe kunnen we dan de kosten besparen? Dat is een belangrijke vraag. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan heb ik… Gaat uw gang. U heeft een vraag.

Mevrouw GUMBERT: Voorzitter. Ja, ik wilde vragen of het misschien mogelijk zou zijn, omdat sommige fracties niet de tijd volledig hebben gebruikt en er ook een fractie afwezig is, om de moties nog te bespreken want daar is anders verder geen gelegenheid voor.

De VOORZITTER: Het punt is dat het presidium dit heeft voorgesteld. Ik houd me eraan, want ik heb nog tien minuten en er zijn veel moties en het zou niet fair zijn als ze niet allemaal aan bod zouden komen. Dus dit is zoals het is. Ik stel voor dat we toch nu gaan pauzeren. U moet zich ook voorstellen dat het college het eten krijgt om ook alles voor te bereiden en dat is eigenlijk maar heel kort. Dus wilt u echt goed antwoord krijgen en een reactie op moties en amendementen, dan denk ik dat we deze tijd ook nodig hebben. Ik ga in ieder geval... Tenzij… Ik stel dit voor aan de raad, maar u gaat er zelf over. Maar ik kan me voorstellen dat we toch overgaan naar het diner en dan heeft u straks nog een debatmogelijkheid in de tweede termijn, maar die gaat heel specifiek over de ombuigingen.
Dan gaan wij nu eten tot 18.15 uur. Om 18.15 uur zal B&W reageren. En om 19.00 uur is er een korte schorsing, zodat u om 19.15 uur kunt beginnen met het debat over de ombuigingen. Dames en heren, ik schors de vergadering.

Schorsing

Reactie van het college van B&W op de eerste termijn van de gemeenteraad

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik zou het heel fijn vinden als iedereen het debat wil afbreken en plaats wil nemen, ook omdat het college zo graag antwoordt op uw vragen dat de wethouder van Financiën al helemaal klaar staat om daarmee te beginnen. En ik geef dan ook het woord aan mevrouw Van Straten.

Wethouder VAN STRATEN: Ja dank u wel, voorzitter. Het is toch altijd weer zo'n bijzonder moment, het bespreken van zo'n begroting waar je met elkaar gaat beslissen en bespreken 'wat gaan we doen het komende jaar en waar gaan we ons geld aan uitgeven?' Ik ben blij dat ik dat vandaag met u mag doen. Ik ben ook blij dat we voor 2025 een sluitende begroting hebben, dus dat we door kunnen gaan in principe met het uitvoeren van het coalitieakkoord. We hebben allemaal gezien dat we vanaf 2026 gekort worden door het rijk. Dat dwingt ons tot het maken van keuzes en daar gaan we het straks over hebben. Ik wil met uw goedkeuring eerst door de lijstjes vragen gaan en daarna ga ik de moties en het amendement die u heeft ingediend bespreken. Ik ben een oldschool wethouder wat dat betreft, want ik heb alles opgeschreven en als ik daar iets in ben vergeten, dan hoor ik het graag. Dan vertrouw ik erop dat u mij scherp houdt.
Ik wil eigenlijk de vragen van GroenLinks en PvdA samenpakken, want ik hoor een behoefte om meer en duidelijke informatie te krijgen zodat we richting het maken van die keuzes, wat we afgesproken hebben bij de voorjaarsrapportage te doen, ook de juiste keuzes kunnen maken en dat we daar goed overzicht hebben hoe allerlei verschillende investeringskeuzes en dergelijke samenhangen.
Ik kan u in ieder geval meegeven dat we begin komend jaar, ik denk dat het ongeveer maart/april is, een actualisatie van de Schaalsprong met u delen waarin ook duidelijk wordt wat onze prioritering is. Dus daar kunt u iets van vinden. Ik hoorde ook de vraag 'kan daar een informatieve bijeenkomst bij?' Die kan ik u uiteraard ook toezeggen. Als we dan weer wat verder richting voorjaarsrapportage gaan, gaan we het Strategisch Perspectief Investeringen actualiseren, waar verschillende dingen in zitten, zoals ook de VOR en het IHP en we zullen ook procesfases daarin duidelijk maken, zodat u ook als raad beter zicht krijgt op 'wanneer kunnen we welke beslissingen nemen?' Dus daarmee hoop ik dat wij u zo goed mogelijk bedienen op dat gebied.
Dan kreeg ik van Forza! de vraag 'wanneer worden die raadsvoorstellen nu Duisenberg-proof?', zo vat ik het dan maar even samen. Vanaf 1 september jl. werken we daarmee, maar dat betekent voor nieuw beleid. We hebben op zich nog geen raadsvoorstellen gedaan met nieuw beleid, dus vandaar dat u ze nog niet heeft gezien.
Dan vroeg Forza! eigenlijk 'heeft dat rentepercentage dat wij moeten betalen, dat gesteld is op 3,5%, nou effect op onze reeds aangegane leningen?' Nee, daar kan ik u op geruststellen. En ik kan u, denk ik, ook geruststellen dat we bij de voorjaarsrapportage iedere keer weer bijstellen en in de gaten houden, net als bij de najaarsrapportage.
Dan vroeg u nog om een reflectie van het bedrag dat uit de reserve is gehaald en dat gaat voor een groot deel om een bedrag dat we bij de voorjaarsrapportage van 2023 besloten hebben om incidenteel te dekken, dus dat hebben we uit die reserve gehaald. En € 13 miljoen is vanuit de RIH om investeringen in groen en grijs te bekostigen.
Dan heb ik een vraag gekregen van HAP 'wat is nu precies het actuele beeld?' Dan moet ik u verwijzen naar de septembercirculaire die u laat heeft gekregen, maar als het goed is, heeft u die inmiddels in uw mailbox. Daar ziet u het actuele meerjarenbeeld.
Dan kreeg ik van FVD de vraag 'waarom is het budget voor veiligheid verlaagd?' Dat gaat om een incidenteel gedekt budget, dat vanuit het rijk kwam vanuit het Programma Sterke Luchthaven en dat krijgen we niet meer. Dus vandaar dat dat verlaagd is.

BVNL maakte zich zorgen over de situatie als we de ozb niet verlagen, maar de WOZ stijgt wel, dan worden onze inwoners alsnog benadeeld. Maar ik kan u ook geruststellen. Daar houden we rekening mee. Dus als de WOZ ernstig stijgt, dan stellen we het tarief weer bij. Dus dat met betrekking tot de vragen.
Even kijken. Dan zijn er moties ingediend. Motie 1 GroenLinks en PvdA Wijzigingswijzer. Op zich is dat – ik vat hem even kort samen – ook weer een motie waarin behoefte is aan goede informatie. Zoals het hier staat, vind ik hem nog lastig om uit te voeren, maar ik wil hem graag positief adviseren en dan vragen om hem in de Auditcommissie op te pakken, zodat we hem verduidelijkt kunnen krijgen.

De VOORZITTER: Mevrouw Gumbert wil daar graag een vraag over stellen.

Mevrouw GUMBERT: Dank u wel voorzitter. Ik wilde inderdaad wat vragen, want het is fijn dat u dat positief adviseert en daar zijn we natuurlijk heel blij mee, want we willen inderdaad meer inzicht. Maar ik vroeg me nog af over de motie die bij de jaarstukken is ingediend en aangenomen over inzicht in investeringen: de dingen die u gaat doen begin volgend jaar, die u noemt, van de Actualisatie Schaalsprong en het Strategisch Perspectief Investeringen, zijn eigenlijk dingen die er al zijn. Terwijl in die motie – die destijds door uw voorganger ook is omarmd – eigenlijk nog om een extra toelichting of uitleg over die investeringen werd gevraagd. Gaat dat er dan ook nog komen of is dat niet meer van toepassing en gaat u dat alleen maar in de bestaande instrumenten beantwoorden?

De VOORZITTER: Wethouder.

Wethouder VAN STRATEN: Dank u wel voorzitter. We gaan de bestaande instrumenten actualiseren en ook verbeteren, bijvoorbeeld met het inbrengen van fases bij het Strategisch Perspectief Investeringen. Dat zijn inderdaad op dit moment de stukken waar u dat besluit over kunt nemen. Ik hoor dat u behoefte heeft aan iets anders, maar het is dan voor mij nog niet echt duidelijk genoeg wat dat dan precies is.

De VOORZITTER: Mevrouw Gumbert.

Mevrouw GUMBERT: Dank u wel voorzitter. Wat we eigenlijk met die motie Inzicht in investeringen wilden, is dat, op het moment dat het college moet besluiten over bepaalde investeringen die niet door kunnen gaan vanwege bijvoorbeeld capaciteitsgebrek en daar keuzes gemaakt moeten worden over 'wat doen we dan wel en wat doen we dan niet met de middelen en de mensen die er op dat moment zijn?', de raad daar graag in mee wil worden genomen, zodat de raad daar ook mogelijk nog invloed op kan hebben.

De VOORZITTER: De wethouder.

Wethouder VAN STRATEN: Dank u wel voorzitter. Dat is een duidelijke vraag. En die begrijp ik ook heel goed, dus die keuze zullen we altijd met u bespreken en die komt ook. Zoals ik al zei, bij die Actualisatie Schaalsprong komt ook weer de keuze die wij voorleggen; wat gaan we eerst doen? Wat geven we prioriteit? Wat is onze focus en wat schuiven we misschien iets meer naar achter? Dus daar krijgt u daar zicht op en daar kunt u dan iets van vinden.
Dan had ik motie 2. Nee, die gaat mijn collega doen, begrijp ik. Dan had ik motie 5, die gaat ook mijn collega doen en dan heb ik alleen nog motie 7, denk ik. O, nou, dan heb ik alleen een amendement en dat was een amendement van GroenLinks en PvdA uit mijn hoofd over die WMO.

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer heeft nog een vraag voor u.

De heer MEIJER: Ja dank u voorzitter. Ik heb even af zitten wachten, want u had mijn vraag beantwoord. Maar als de WOZ stijgt met 20%, dan betaalt iedereen toch ook over 20% meer ozb?

De VOORZITTER: Wethouder.

Wethouder VAN STRATEN: Dank u wel voorzitter. Wij houden altijd rekening met een bepaald bedrag, dat we willen ophalen. En dan gaan we uit van een bepaalde WOZ-waarde en daar hoort dan een bepaald ozb-tarief bij. En als de WOZ-waarde heel hoog wordt, dan wordt dat tarief bijgesteld, want het gaat uiteindelijk om het bedrag dat we willen ophalen.

De VOORZITTER: Ik zie nog de heer Van der Peet?

De heer VAN DER PEET: Niet over dit onderwerp. Maar ik had ook nog een vraag. Ik zou graag een reactie willen op wat ik voorstelde over het advies over het raadsvoorstel voor de voorjaarsrapportage 2025. Het scenariodenken.

De VOORZITTER: Wethouder.

Wethouder VAN STRATEN: Dank u wel voorzitter. Het scenariodenken. Ik wilde het eigenlijk bewaren voor als we het straks over de denklijnen gaan hebben, want dan is het denk ik handig om nog eens een keer goed uit te leggen wat precies het proces is. U heeft denklijnen gekregen. Die gaan we vanavond niet vaststellen. We gaan ze wel bespreken en ze worden verder uitgewerkt, ook op basis van wat u meegeeft. Dan krijgt u begin 2025 die uitgewerkte denklijnen met een voorstel van het college van waar wij die € 20 miljoen, daar rond ik het even op af, vandaan willen halen om het zo maar te zeggen. Vervolgens gaan we nog een keer een moment prikken om daarover te praten, dus dan kunt u nog iets aangeven over wat u daarvan vindt voordat we bij de voorjaarsrapportage nog een gesprek hebben, het finale gesprek. Dus we gaan met elkaar echt nog wel het goede gesprek daarover voeren. Dus mijn vraag is… Ik denk dat het niet nodig is om echt scenario's voor te leggen bij de voorjaarsrapportage omdat we dan al diverse momenten met elkaar gehad hebben waarop duidelijk moet zijn hoe wij die € 20 miljoen of die ombuigingen voor 2028, zal ik er maar even bij zeggen, gaan vinden.
Ik was bij het amendement over de WMO. Wij willen vragen om dat eventueel naar een motie om te buigen, want we vinden het niet verstandig om dat in deze begroting al te verwerken. We snappen wel dat u graag de taakstelling verwerkt wilt hebben met het extra geld, om het zo maar even te noemen, vanwege die indexatie. Maar we willen een beter beeld hebben of die taakstelling van ons klopt en dan kunnen we het met elkaar verrekenen. Dus op dit moment lijkt het ons niet opportuun, maar als u dat in de vorm van een motie giet, dan kunnen we dat later verwerken.

De VOORZITTER: Dan zijn alle moties en amendementen voor u behandeld, dan ga ik naar mevrouw Ruigrok.

Wethouder RUIGROK: Dank u wel voorzitter. Ik wilde even terugkomen op het amendement van PvdA en GroenLinks over de Economische Koers. Dat wil ik ontraden omdat de raad hiermee terug zou komen op twee al genomen raadsbesluiten; de Voorjaarsrapportage 2024 en het besluit over de Economische Koers. Wij zijn al voortvarend aan de gang gegaan met de uitvoering en we zouden anders geen voortgang kunnen geven aan plannen als het Ondernemersplein, het mkb en andere door de raad aangedragen ambities.

De VOORZITTER: Mevrouw Denie.

Mevrouw DENIE: Dank u wel voorzitter. Ik zou graag even willen corrigeren, want over 2024 vragen we niets terug, dus in principe draaien we niets terug want dat kan uitgevoerd worden. En het tweede punt… Daar kom ik zo even op terug, want die ben ik kwijt.

De VOORZITTER: Gaat uw gang.

Wethouder RUIGROK: Ik blijf bij mijn ontrading.

De VOORZITTER: Tweede punt.

Mevrouw DENIE: Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb eigenlijk een vraag aan het college. Want gezien de situatie waar we in zitten, dat we weten dat we moeten gaan bezuinigen, kan het college dan – stel dat de buurvrouw vraagt 'ik heb gehoord dat u mogelijk een bibliotheek moet sluiten in het rampscenario omdat we moeten bezuinigen, maar ik heb wel gelezen dat u € 800.000,00 gaat gebruiken voor een onderzoek om te definiëren wat het begrip 'kwaliteit' betekent' – zonder het schaamrood op de wangen zeggen 'ja, dat gaan wij inderdaad doen'.

De VOORZITTER: Dank u wel. De wethouder.

Wethouder RUIGROK: Nu krijg ik niet heel snel schaamrood op de wangen, wel vaak rode blossen van de opwinding. Maar nee, dit gaat over incidenteel geld dat we voor twee jaar inzetten. En gelukkig staan er heel concrete voorstellen in. Er zijn drie dingen die ik heel graag naar voren zou willen halen. Namelijk verbetering van het Ondernemersplein, het juist actief zorgen dat er ruimte is om te werken, te ondernemen voor de mkb'er en ook de bedrijven die hier gevestigd zijn te betrekken bij Haarlemmermeer. Dus dat zijn mijn drie prioriteiten en daarnaast geven we ook invulling aan die koers. Dus daar is geen sprake van alleen maar onderzoek.

De VOORZITTER: Ja, nog een laatste van u?

Mevrouw DENIE: Ja, dat is een politieke keuze, begrijp ik, om de inwoner die ons straks nodig heeft in de kou te laten staan. Bent u dat met mij eens?

Wethouder RUIGROK: Geenzins ben ik dat met u eens, want ondernemers zorgen ook voor banen, voor economische groei en bloei en daar genieten we allemaal van.

De VOORZITTER: Mijnheer Boerman heeft nog een vraag.

De heer BOERMAN: Ja dank u, want ik ben nu toch wel een beetje in verwarring, want u haalt nu het Ondernemersplein erbij. Zo hebben wij het echt niet gelezen in het stuk. En volgens mij is het Ondernemersplein iets dat we structureel betalen. Het gaat nu om incidentele middelen van twee keer € 300.000,00, in 2026 en 2027. Wat gaat u daarmee doen met het Ondernemersplein? Want dat staat daar helemaal los van. Volgens mij ging het over een bedrag dat stond in het stuk over de Economische Koers en het was alleen maar om uit te vinden wat nou kwaliteit is.

De VOORZITTER: Ja, gaat uw gang.

Wethouder RUIGROK: Nou, het was een vrij uitgebreid rapport en daar stond ook het Ondernemersplein in genoemd, om incidenteel de verbeterslag te maken om te komen tot een verbetering, zowel digitaal als in het service verlenen. Dus daar hebben we ook daadwerkelijk onderzoek voor gedaan. Daar zijn we nu heel erg hard mee bezig. En structureel gaan we dat gewoon inpassen in onze reguliere

werkzaamheden, maar hier waren extra middelen en extra inzet voor nodig en dat zetten we graag op deze manier in.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan kijk ik naar wethouder Sedee.

Wethouder SEDEE: Dank u wel voorzitter. Ik heb een vraag van de heer Spijker namens EEN Haarlemmermeer en ook een vraag van D66 wat betreft de lachgasproblematiek. Tenminste, de cilinders dan. Mijnheer Spijker vraagt 'is een systeem van statiegeld op deze cilinders niet mogelijk?' Vroeger bestond dat ook totdat het kabinet heeft besloten om lachgas verboden te verklaren. Dan kun je ook geen statiegeld meer heffen op de cilinders. Dus dat kan niet.
Moet de rijksoverheid hier geen rol pakken, vraagt mevrouw Knikker namens D66. We hebben een brief gestuurd aan de staatssecretaris met het verzoek om ook een bijdrage te leveren qua middelen voor het opruimen van die troep. We hebben uitgebreid uitgelegd hoe dat gaat bij AEB. Die heeft het afgewezen, ziet daar kennelijk geen verantwoordelijkheid voor. Wat we nu doen is dat we een stap hebben gezet door samen met afvalinzamelaars en andere gemeenten een bodemprocedure te starten waarbij het rijk verantwoordelijk wordt gesteld voor de schade en de kosten voor het opruimen en inzamelen en verwerken van lachgascilinders in de openbare ruimte en in het restafval. Met andere woorden, mijnheer Spijker, wij stappen naar de rechter. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan ga ik naar mevrouw Steffens namens het college.

Wethouder STEFFENS: Ja dank u, voorzitter. Ik wil graag reageren op een vraag van de VVD en een motie van FVD. Maar ik begin even met de vraag die mijnheer Achterbergh stelde over dat het niet helemaal duidelijk is wat de risico's zijn als het gaat om veiligheid in het kader van beheer. Ik wil u even meegeven dat we voor het opstellen van de beheerplannen de resultaten benutten van vele, frequente, technische inspecties zoals we die doen. Die resultaten staan ook in het IBOR. Dat is een document dat u vorig jaar als raad bij de beheerplannen heeft vastgesteld. Op pagina 11, gewoon om u even verder te helpen, staat van alle onderdelen opgenomen wat de technische kwaliteit is en ook wat die technische kwaliteit betekent. En als die in het geding komt, dan geldt dat ook voor de veiligheid. Dus bijvoorbeeld voor verhardingen staat iets opgenomen over die kwaliteit. Het heeft dan het kleurtje oranje. Er staat ook bij dat die kwaliteit zonder maatregelen onder druk kan komen. En dat hebben we natuurlijk eerder ervaren want we hebben eerder een situatie gehad waar de kwaliteit van verhardingen zodanig onder de maat was dat we zelfs een voorziening Achterstallig Onderhoud hebben moeten instellen om dat in vier jaar tijd in te lopen. En u begrijpt, het college wil niet dat dat nog een keertje nodig is, voor welk onderdeel dan ook van de openbare ruimte. Dus ik hoop dat dat uw vraag beantwoordt.
En voorzitter, dan heb ik... Dat zei ik al. O, ik begrijp dat er nog een interruptie komt.

De VOORZITTER: Mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Ja, dank u wel voorzitter. Wij zijn op zoek naar de minimale grens. Dus dat dat het in het geding kan komen… Het gaat er echt om... We willen echt de grens niet opzoeken hoor, dat is het niet. We zullen daar straks bij de denklijnen ook nog wel op terugkomen. Maar we zijn op zoek naar 'waar wordt dan bepaald wat de minimale grens is?' En dan zouden we er best nog op bepaalde plekken op kunnen bezuinigen, als dat nodig is.

De VOORZITTER: De wethouder.

Wethouder STEFFENS: Ik deel natuurlijk niet de conclusie van mijnheer Achterbergh van de VVD, maar hij zegt dat hij daar nog meer van wil weten. Ik moet u dan echt verwijzen naar die beheerplannen waar dat per onderdeel in beschreven staat. En als u daar nog meer van wilt weten, kunt u altijd nog een

vraag stellen maar dat is misschien niet voor nu.
Voorzitter, dan door naar de vraag of nee, de motie van mevrouw Antolini, die zoals ze al eerder heeft aangegeven, vraagt om de voorrang bij toewijzing van sociale huurwoningen, maar dan ook in Nieuw-Vennep en Hoofddorp. Ik zou de motie willen ontraden. Daar begin ik mee, voorzitter. En waarom? U haalde zelf al die schriftelijke vragen aan, waarop antwoord is gekomen in september. In het kader van de evaluatie van het huidige woonbeleid en dus het opstellen van het nieuwe volkshuisvestingsprogramma gaan wij juist doen wat u heeft gevraagd, namelijk onderzoeken, want dat is toen ook aan u geantwoord, of dit effect heeft en wat voor effect het heeft. En pas als we die effecten kennen, maar ook de verruimde mogelijkheden van de wijziging van de Huisvestingswet die per januari 2024 is doorgevoerd, komen we bij u terug met die afweging. Dan kunt u zien of het ook verstandig is om dat te doen.

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ja voorzitter, dank u wel. Ik zou graag aan de wethouder vragen of ik het juist onthouden heb dat we juist besloten hadden om die regeling toe te passen voor de kleine dorpen om daar in te zetten op de leefbaarheid en dat dat ook de reden was dat we het niet deden in de grote plaatsen Nieuw-Vennep en Hoofddorp.

De VOORZITTER: De wethouder.

Wethouder STEFFENS: Ja voorzitter, in grote lijnen is dat debat eerder in de raad geweest. Dit is inderdaad de uitkomst daarvan.

De VOORZITTER: Mevrouw Antolini.

Mevrouw ANTOLINI: Ja dank u, voorzitter. Dan kunnen we het ook hebben over de leefbaarheid van Hoofddorp en Nieuw-Vennep maar daar is nu niet het moment voor. Ik wil alleen even vragen wanneer we die evaluatie kunnen verwachten. Dat heb ik even gemist, denk ik.

Wethouder STEFFENS: Voorzitter, ik heb, denk ik niet zo lang geleden, aan u meegegeven dat wij eind volgend jaar het compleet nieuwe volkshuisvestingsprogramma aan u voorleggen, maar er zijn in de tussentijd volgens mij nog wel één of twee stappen waar u bij betrokken wordt. Even uit het hoofd, ik weet het niet precies.

De VOORZITTER: Nog een vraag van mevrouw Antolini.

Mevrouw ANTOLINI: Oké, dat is best nog wel een tijdje. Dan een heel simpele vraag. Stel, ik zou de motie alsnog indienen en stel dat de meerderheid van de raad het ermee eens is, dan staan er geen afspraken in de weg?

Wethouder STEFFENS: Geen wettelijke afspraken volgens mij, maar wel een afspraak met de gemeenteraad.

De VOORZITTER: Ja, mijnheer Staal.

De heer STAAL: Ja, dank u wel voorzitter. Ik had ook een vraag aan het college hierover. U gaat onderzoek doen naar de effecten van deze maatregelen. Regionaal hebben wij een van de laagste percentages aan sociale huurwoningen. Neemt u in het onderzoek ook mee wat het gevolg is als onze buurgemeenten, waar veel meer sociale huurwoningen zijn, die alleen voor hun inwoners houden en

wat dat voor gevolgen heeft voor de inwoners die nu in Haarlemmermeer wonen maar misschien in de regio een woning zoeken? Neemt u dat ook mee in dat onderzoek?

Wethouder STEFFENS: Ik ga ervan uit dat we dat meenemen, maar ik kan het niet beloven hier vandaan.

De VOORZITTER: Dan had u de vragen beantwoord? Dan is er nog een nabrander van de heer Sidali.

De heer SIDALI: Ja, net op de valreep. Als ik de portefeuillehouder hoor zeggen 'ik kan het niet beloven', kunt u het dan wel toezeggen, voorzitter?

Wethouder STEFFENS: En welke toezegging zoekt u dan?

De heer SIDALI: Dat u de vraag en het verzoek van de heer Staal zult meenemen in het onderzoek.

Wethouder STEFFENS: Wat ik kan doen is – zoals ik net zei, ik denk dat dat gebeurt – u laten weten of dat zo is. Want ik kan hier vandaan niet beoordelen of die specifieke vraag nu helemaal past in het onderzoek dat wordt gedaan, maar we hebben allemaal gehoord wat u belangrijk vindt. Dus daar luisteren ook onze ambtenaren naar.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan ga ik naar mevrouw Van der Meij.

Wethouder VAN DER MEIJ: Voorzitter, ik heb eigenlijk maar één reactie te geven en dat is op een motie Voor iedereen gaat de zon op. En nu ga ik een heel flauw antwoord geven waar ik heel trots op ben en dat is namelijk: dat doen we al. Daar wil ik even kort over uitweiden. Er is toevallig vorige week een artikel gepubliceerd over dat wij samen met de energiecoöperatie Zon op Haarlemmermeer een drietal daken beschikbaar hebben gesteld, waar nu ook daadwerkelijk zonnepanelen op liggen, waar lokale bewoners die niet zelf zon op hun dak kunnen leggen, lid van kunnen worden en dan dus ook kunnen profiteren van zon voor iedereen. We zijn ook aan het kijken nu of we nog meer van dat soort initiatieven kunnen ontplooien. Daarvoor maken we gebruik van Energie Samen. Dat is de landelijke koepel van energiecoöperaties met heel veel expertise die net wat meer is toegespitst op Haarlemmermeer dan het voorbeeld dat in de motie wordt genoemd, over Rotterdam. En verder kijken we al in samenwerking met Tegenstroom naar de mogelijkheid van collectieve zonnedaken voor bijvoorbeeld bedrijven. Dat doen we ook met het Energieloket voor bedrijven en scholen.

De VOORZITTER: Mevrouw Gumbert.

Mevrouw GUMBERT: Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben natuurlijk heel blij dat de wethouder dit doet. Wij hebben inderdaad deze berichten gemist. Het kwam niet in onze tijdlijn voor. Die andere, dat Rotterdamse energiebedrijf wel, maar we zijn heel blij hiermee en zullen de motie niet indienen met deze toezegging van de wethouder, of dit succesverhaal.

De VOORZITTER: Helder, hoe mooi kan het zijn. Mag ik dit dan officieel als bericht beschouwen dat de motie is ingetrokken omdat die wordt uitgevoerd? Fijn, dank u wel. Dan zijn die antwoorden gegeven. Dan had ik zelf nog een paar vragen.
Ten eerste zijn er zorgen over overlast bij evenementen. Dat gaat dan met name over geluidsoverlast. Het is zo dat maar een klein aantal van evenementen dat veroorzaakt want als je ziet hoeveel evenementen wij per jaar hebben, gaat het overwegend goed. We kunnen niet alle overlast voorkomen want we zijn bijvoorbeeld afhankelijk van het weer. We zijn wel goed in gesprek met de organisatoren van met name de grote evenementen omdat we op basis van de berichten van inwoners en evaluaties

samen kijken naar 'hoe kunnen we dit nou zo goed mogelijk inrichten?' Omdat evenementen ook veel waarde hechten aan hoe de omgeving naar hen kijkt. Zo is er bijvoorbeeld nu gekeken naar de zondag van Mysteryland. Daar zijn we samen over in gesprek. Maar ik wil u wel nog wat meegeven, want er werd ook gesproken over 'mogelijk moeten we dan na 23.00 uur stoppen', maar als je kijkt naar hoe belangrijk de dorpsfeesten en kermissen en zo zijn voor onze dorpen, moet u weten dat die echt die tijden nodig hebben om dit überhaupt te kunnen organiseren qua financieel-economische belangen. En dat zou betekenen dat er heel veel evenementen niet door zouden kunnen gaan. Juist met hen hebben we ook goed overleg omdat die vaak in de centra van de gemeente plaatsvinden maar ik denk dat uw vraag meer gericht was op de grote evenementen en daar zijn we mee in gesprek.
Dan is er een feestweek. Ik ben toch met de evenementen bezig. U had inderdaad tijdens het bezoek aan Nieuw-Vennep gehoord dat vanwege het organiseren van de NAVO-vergadering er geen evenementen kunnen worden georganiseerd in die periode in onze gemeente en de gemeenten die te maken hebben met dat bezoek. Wij zitten hier vol in. Ik ga u uitnodigen, en dan kijk ik naar de fractievoorzitters, voor 7 november a.s. Daarvoor krijgt u een uitnodiging voor een bijeenkomst waarin ik u mee ga nemen wat het betekent voor onze gemeente, die vergadering, dus daar krijgt u nadere informatie over.
Heel specifiek voor de Feestweek geldt dat wij aan hen doorgegeven hebben 'het kan niet op dat moment op deze manier, maar laten we samen kijken hoe het wel kan'. We hebben diezelfde avond ook het gesprek met haar erover gehad. We zitten heel positief samen aan tafel om het te realiseren. Maar het komt waarschijnlijk op een ander moment, maar we komen daar samen uit. Dus de verwachting is dat het gewoon doorgaat alleen aangepast vanwege de omstandigheden en nogmaals, daar wordt u nader over geïnformeerd.
Dan is er een amendement dat voorligt over de SAR. En daar wil ik helemaal geen advies over geven want dat gaat over de Strategische Agenda en daar gaat u zelf over.
En ten slotte ligt er een motie van de PvdA en GroenLinks, Meer verbonden met verbonden partijen. Wilt u een vraag stellen? Ik kijk even naar de heer Rip, had u nog een vraag over de antwoorden? Oké. De motie Meer verbonden met verbonden partijen verzoekt aan de griffie – en ik voer even het woord namens de griffie – om een onderzoek te doen naar de gemeenschappelijke adviescommissies met de genoemde gemeenschappelijke regelingen. U zegt in uw motie dat, als ik het goed lees, de VRK uitgesloten is, want die heeft namelijk vier avonden georganiseerd en in alle negen raden opgehaald of men dat wil en daar is gezegd 'vooralsnog niet', maar op het moment dat het nodig zou zijn, gaan we het inrichten. Voor de andere zegt de griffie toe deze motie uit te voeren als u daar samen toe besluit. Dat waren de reacties op moties en amendementen. Ik zag dat de heer Rip nog een vraag had. Gaat uw gang.

De heer RIP: Ja voorzitter. Ik kan me voorstellen... Ik heb in de bijdrage een motie aangekondigd, dat was de motie Slim omgaan met overschotten, waar ik nadrukkelijk ook de reactie van het college op verwachtte, maar we hebben hem een klein beetje aangepast. Want het verzoek aan het college is om het te onderzoeken. Want uiteraard, als het niet kan na een onderzoek, snappen wij ook wel dat het niet zoveel nut heeft maar dat was eigenlijk de intentie van deze motie. En ik hoor natuurlijk… Ik begrijp dat het antwoord eraan komt.

De VOORZITTER: U krijgt antwoord van wethouder Van Straten.

Wethouder VAN STRATEN: Ja, dank u wel voorzitter. Wij onderzoeken graag deze creatieve oplossing om incidentele baten te gebruiken om incidentele tekorten te dekken.

De VOORZITTER: Goed. Dan zijn alle vragen beantwoord, tenzij de heer Sidali nog iets niet heeft gehoord wat hij graag had willen horen.

De heer SIDALI: Nou, naar aanleiding van de portefeuillehouder van Financiën die zegt dat we dit graag onderzoeken. Volgens mij zijn we toch in de richting van denklijnen aan het onderzoeken en zie ik dit ook wel ergens weer terugkomen in een van de denklijnen. Dus is dat wat de portefeuillehouder bedoelt?

De VOORZITTER: De portefeuillehouder.

Wethouder VAN STRATEN: Dank u wel voorzitter. Dat was ook precies de reden waarom ik dacht 'ik ga hem straks bespreken bij de denklijnen'. Maar hij is nu specifiek al ingediend en er is naar gevraagd, dus wij gaan dat meenemen.

De VOORZITTER: Helder. Dan zijn volgens mij alle vragen beantwoord en hebben alle moties en amendementen een advies gekregen. Ik schors de vergadering tot 19.10 uur. Dan gaan we door met het volgende onderdeel en dan gaat u met elkaar praten in twee termijnen over de ombuigingen. Ik schors de vergadering.

Schorsing

Eerste termijn van de gemeenteraad over ombuigingen

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. We zijn nu bij het tweede deel van deze vergadering. Ik hoop dat u mij een beetje kunt horen. Is het geluid goed, kunt u mij horen? Ja, als u mij maar kunt horen, mevrouw Van de Meeberg. (Het geluid valt even weg.) Ja, nu ben ik er weer. Goed. U had een vraag, gaat uw gang.

De heer BIER: Ja, dank u wel voorzitter. Nu er gevraagd wordt naar het geluidsniveau, wil ik toch zeggen dat het regelmatig iets te hard staat voor mijn toch wel licht seniore oren, met name laatst in de Heijezaal was het behoorlijk fors. Ik kan u in ieder geval nu goed horen.

De VOORZITTER: Dus u klaagt dat het te hard is. Dat is uw vraag. Oké. Dat kan ook aan mij liggen. Als het mij aangaat, ik praat heel hard en dicht op de microfoon, omdat ik steeds het gevoel heb… Maar als u daar last van heeft, ga ik iets naar achteren. Is dat beter of zo?

De heer BIER: Ik ben vooral altijd heel blij met wat u te zeggen heeft.

De VOORZITTER: Ik word er helemaal rood van! Laten we gauw overgaan tot de orde van de dag. We gaan dit deel van de vergadering besteden aan de ombuigingen en alle fracties worden uitgenodigd om een bijdrage te houden in eerste termijn. Via loting wordt de volgorde vastgesteld. U krijgt ieder weer zes minuten. We hebben een heel democratische avond vanavond. U wordt uitgenodigd om kort en bondig te interrumperen en er is mogelijkheid om als het gaat over de ombuigingen, moties in te dienen. En die zijn vreemd, want er ligt geen voorstel, maar die kunt u indienen. En als ik zeg vreemd, bedoel ik vreemd aan de orde, hè? Want ze zijn niet vreemd op inhoud natuurlijk. Dat is de situatie en dat gaat gebeuren tot 20.45 uur. Dan staat er in de agenda dat het college om 21.00 uur terugkomt. Dat gaan wij doen als u niet te veel vragen stelt, want we willen u wel goed antwoorden. Dus dat is afhankelijk van hoeveel vragen er zijn. Wij doen ons best om dat te halen, maar dat gaan wij met elkaar bekijken. Maar volgens mij wilt u vooral het met elkaar hierover hebben, dus het zou zomaar kunnen zijn dat het aantal vragen beperkt is. Ik ga kijken wie ik als eerste het woord kan geven. Er is dus ook een tweede termijn waarin u in debat met elkaar kunt. Ik trek als eerste voor het woord de VVD. Ik weet niet wie dat gaat doen? Mijnheer Achterbergh. En mijnheer Sulmann is aanwezig bij de vergadering, welkom.

De heer ACHTERBERGH: Dank u voorzitter. Vandaag zullen we het college richting moeten geven over

de komende bezuinigingen. Ik had wel wat leukers kunnen bedenken voor vanavond, maar het maken van impopulaire beslissingen hoort helaas ook bij onze taak als raadslid.
En als je keuzes moet maken, dan moet je eerst doen wat noodzakelijk is, daarna wat nuttig is en als er nog ruimte is, kun je je bezighouden met het aangename. Dit principe geldt net zo goed voor de financiën van de gemeente. Met een bezuiniging van zo ongeveer € 22 miljoen in het vooruitzicht in 2028 moeten we kritisch kijken naar uitgaven die nu misschien wel aangenaam, maar niet noodzakelijk zijn.
De VVD wil nog niet vooruitlopen op specifieke ombuigingen die zijn gebaseerd op de huidige denklijnen. Deze zijn namelijk nog niet volledig uitgewerkt. Het zou onverantwoord zijn om nu al harde keuzes te maken zonder inzicht te hebben in de maatschappelijke en financiële impact van de bezuinigingen. Wel willen we het college nu alvast onze visie meegeven zodat duidelijk is hoe wij tegen deze opgave aankijken.
In sommige denklijnen staan geen bedragen. We zien allemaal nulletjes staan. En ons bekruipt het gevoel dat er voor ons al een aantal keuzes zijn gemaakt. Dat is terug te zien bij de versobering van de verkiezingen, het verlagen van het onderhoudsniveau van de openbare ruimte en het matigen van regelingen zonder uitvoeringsgeld, zoals inburgering. Het is echter een politieke keuze om te besluiten waar we wel of niet gaan bezuinigen. De VVD wil dan ook het college oproepen deze denklijnen ook volledig uit te werken en de maatschappelijke en financiële gevolgen duidelijk in beeld te brengen.
Als VVD geloven wij in efficiënte en kleine overheid die zich richt op de kerntaken en zich zo min mogelijk bemoeit met het leven van onze inwoners. Dit betekent dat we kritisch moeten kijken naar wat minder kan. Wij zijn van mening dat belastingverhogingen pas aan de orde zijn wanneer alle mogelijke bezuinigingen zijn uitgeput.
De ozb is al eerder flink gestegen door inflatie. Het is vanavond al veel gezegd. Net als de rioolheffing en de afvalstoffenheffing en voor een meerpersoonshuishouden betekent dit een gemiddelde stijging van 7,5%. Ook bedrijfspanden worden al zwaarder belast door de waardeverhogingen. Een extra belastingverhoging zou onevenredig zijn en raakt uiteindelijk ook de portemonnee van onze eigen inwoners. Voor de VVD is een verdere verhoging van de ozb, ook voor niet-woningen, onacceptabel. Alles is al duurder geworden, dus laten wij vooral controle houden over de kosten waar we als gemeente invloed op hebben.

De VOORZITTER: Mijnheer Sidali.

De heer SIDALI: Dank u wel voorzitter. Ik hoor de VVD zeggen 'het is niet de bedoeling dat we hier keuzes gaan maken, tenminste nog niet, maar één ding is al wel onacceptabel, dat is ozb'. Dus er is wel een keuze gemaakt, voorzitter.

De VOORZITTER: Mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Keuzes maken over de denklijnen om de definitieve keuze te maken gaan we niet doen. Maar net als met Cebu, dat is ook een voorbeeld waar ik straks op terugkom, is dat iets waar we eerder al uitspraken over hebben gedaan, dus daar kunnen we best wat van vinden. Het gaat erom dat er denklijnen zijn die niet zijn uitgewerkt. De ozb-verhoging is makkelijk; we gooien er net als Amsterdam lekker 25% bovenop en we laten de inwoners lekker de keuzes voor ons maken. Dat komt neer op 'we hebben een begrotingstekort, we gooien het geld omhoog, zoek het maar uit beste inwoners'. Het gaat om de denklijnen die nog niet goed zijn uitgewerkt, waarbij de maatschappelijke gevolgen nog niet duidelijk zijn. Daar gaat het om.

De VOORZITTER: Mijnheer Sidali.

De heer SIDALI: Dank u wel voorzitter. Nee, de ozb is goed uitgewerkt, want dan weten we met zijn

allen wat het opbrengt of niet. En daarvan zegt u dus 'dat is onacceptabel, dat gaan we niet doen'. Binnen die denklijn gaat de VVD de ozb niet verhogen. Dus die keuze maakt u vandaag dus al wel.

De VOORZITTER: Mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Dank u wel voorzitter. Wat ons betreft, is het op dit moment, zoals het nu voorligt, inderdaad niet bespreekbaar, maar de denklijnen moeten nog uitgewerkt worden. Dus ja, uiteindelijk gaan we bij de voorjaarsrapportage definitieve keuzes maken. Maar dat zal niet, en dat heb ik net al eerder gezegd in mijn betoog, onze eerste keus zijn. We gaan eerst naar de bezuinigingen kijken en als het echt niet anders kan, dan zullen we naar de inkomsten moeten kijken.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Goethem.

Mevrouw VAN GOETHEM: Dank u wel voorzitter, misschien een beetje voortbordurend op wat mijnheer Sidali zei, maar hoor ik mijnheer Achterbergh nu zeggen dat hij liever de ozb niet verhoogt, maar bijvoorbeeld de kleine kernen wel uitkleedt wat betreft voorliggende voorzieningen, zoals bibliotheken, dorpshuizen en andere zaken?

De VOORZITTER: Mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Nee, dat hoort u mij niet te zeggen. U hoort mij zeggen dat de denklijnen niet zijn uitgewerkt en we die financiële en economische en maatschappelijke gevolgen nog niet kunnen inschatten. Het gaat erom dat we nog eens kritisch naar onszelf moeten kijken, naar wat minder kan. En als u vindt dat daar een bibliotheek voor dicht moet, is dat uw keuze maar dat heeft u mij niet horen zeggen.

De VOORZITTER: Mevrouw Van Goethem.

Mevrouw VAN GOETHEM: Nou voorzitter, dat heeft u mij dus ook absoluut niet horen zeggen. Maar het gaat mij er meer om dat, op het moment dat u nu zegt dat de ozb een niet-begaanbare denklijn is er dus wel degelijk minder andere denklijnen overblijven en daar toch wel degelijk de voorzieningen in zitten. Bent u dat met mij eens?

De VOORZITTER: Mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Nee, eigenlijk niet. Eigenlijk ben ik het helemaal niet zo met u eens. Ik heb gezegd 'we gaan eerst kijken naar wat minder kan. We zijn namelijk voor een kleine overheid en we doen er al heel veel dingen bij'. En als dat niet anders kan, want we gaan natuurlijk niet snijden in de dingen die niet anders kunnen, die noodzakelijk zijn, zoals ik al eerder zei, dan pas gaan we naar die inkomstenkant kijken. Zeker ook omdat het al een stuk duurder is geworden. Dus om de keuze niet bij de inwoners te leggen, als het ware, gaan we eerst kijken naar de bezuiniging en dan pas naar de inkomsten.

De VOORZITTER: Eens kijken of u de microfoon wel aan krijgt, mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Dat is een heel goede vraag. Als je een goede knoptechniek hebt, dan lukt dat in één keer.
Voorzitter, ik zat helemaal gerustgesteld achterover te leunen. Ik wilde al mijn 'hup Mark'-vlaggetje uit mijn tas halen om ermee te wapperen, want we gaan geen belastingen verhogen. Maar toen hoorde ik 'op dit moment'. Toen ging het vlaggetje terug de tas in. Want 'op dit moment', dat betekent… Pas

hoorde ik een fractievoorzitter van een grote partij in Den Haag beschuldigd worden van het hebben van een ruggengraat als een banaan. En dat ging ook over een uitspraak die hij deed en later weer introk. Gaan we nu wel of niet belasting verhogen? Los van dit moment. Gaat de VVD uiteindelijk onder druk wel belasting verhogen als het moet? Of houden we voet bij stuk?

De VOORZITTER: Ik ben blij dat u zegt dat dat in Den Haag zo werd genoemd. In deze zaal zouden we dat soort dingen nooit zeggen tegen elkaar. De vraag..

De heer VERMEULEN: Nee, daarom hebben wij dat vlaggetje ook standaard bij ons.

De heer RIP: Voorzitter, mag ik ook nog even?

De heer ACHTERBERGH: Mag ik even reageren? Ja, ik ben toch wel nieuwsgierig hoe dat vlaggetje eruitziet, maar goed.

De VOORZITTER: Even nog, want u heeft eigenlijk een tweede termijn om dit uitgebreid te bedebatteren, maar dit is wel mooi, dus ik laat het gaan. Dus ik laat antwoord-vraag, want dat is interruptie. We zitten nog in de interrupties, niet in het debat hè? Dus ik ga mijnheer Achterbergh antwoord laten geven.

De heer RIP: Ik begrijp het, maar ik wil mijn collega's wel waarschuwen. Als dit de lijn is, dan wordt het morgenochtend 05.00 uur. We hebben vanavond over de ombuigingen dit debat om ieder zijn wensen lijstje neer te laten leggen, zodat mensen ermee aan de slag kunnen. Maar dat wordt wel heel lastig op deze manier. Dat wilde ik wel even meegeven.

De VOORZITTER: Dan ga ik het aan u voorleggen, want ik heb net als voorzitter gemerkt dat u behoefte heeft om met elkaar te debatteren. In het verleden stopte ik dat en merkte ik dat de tweede termijn doodviel, dat het eigenlijk al… Dus ik dacht 'misschien is het wel mooi om juist dit te laten gebeuren'. Maar dat betekent dat uw tweede termijn korter is. Daarom dacht ik, kunt u het daarmee eens zijn? Dat we het zo even laten lopen? Want dan kunt u in ieder geval het debat even met elkaar voeren. Ja? Dan ga ik naar het antwoord van de heer Achterbergh en dan kom ik bij mevrouw Van de Meeberg.

De heer ACHTERBERGH: Ja voorzitter, ik laat graag aan alle collega's weten wat de VVD vindt. Nogmaals, ik ben wel benieuwd naar hoe dat vlaggetje eruitziet.
Maar eigenlijk hetzelfde antwoord als ik al aan GroenLinks gaf, we gaan hier nog geen keuzes maken. En op dit moment is belastingverhoging de laatste keuze die wij hebben. Het is wel een keus, daar zijn we heel eerlijk in. Maar wij gaan als VVD eerst kijken waar het minder kan voordat we onze inwoners met nog meer belastingverhoging gaan opzadelen.

De VOORZITTER: Mevrouw Van de Meeberg.

Mevrouw VAN DE MEEBERG: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor mijnheer Achterbergh zeggen 'we willen niet dat de lasten voor onze inwoners verhoogd worden', maar bezuinigingen treffen ook onze inwoners, alleen andere inwoners. Dat is dus de politieke keuze die je maakt. Het is niet zo dat als je alleen maar bezuinigt, dat wil ik graag aan mijnheer Achterbergh meegeven, je daar geen inwoners mee raakt.

De VOORZITTER: De heer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Dat was meer een opmerking. Ik heb geen vraag gehoord voorzitter, maar

het klopt.

De VOORZITTER: Gaat u verder met uw betoog.

De heer ACHTERBERGH: Zal ik dat doen, voorzitter? Als we het dan over maatregelen hebben die misschien niet iedereen zouden raken, gaat het over de financieel-technische maatregelen die in de denklijnen staan. In de denklijnen worden dus die financieel-technische maatregelen voorgesteld met een mogelijk bezuinigingspotentieel van zo om en nabij € 13,4 miljoen in 2028. Het lijkt heel verleidelijk om deze maatregelen simpelweg door te voeren, maar als we alle voorgestelde maatregelen stapelen, lopen we als gemeente het risico op grote problemen. De VVD vraagt het college dan ook om in de uitwerking goed te kijken naar de samenhang tussen deze maatregelen en de risico's die ze met zich meebrengen.
Een goed voorbeeld van een aangename maar niet noodzakelijke uitgave – ik had hem eigenlijk stiekem al genoemd – is de ontwikkelingshulp aan Cebu. Daar hoeven we niet lang over na te denken. Het is moeilijk uit te leggen dat we jaarlijks € 75.000,00 naar het buitenland sturen, terwijl we onze eigen inwoners opzadelen met hogere lasten. Ontwikkelingshulp is een taak voor Den Haag, niet voor onze gemeente. Wat ons betreft, stoppen we hier zo snel mogelijk mee en is een evaluatie in 2027 overbodig.
Elke kern verdient een centrale ontmoetingsruimte. Daar zijn we het hopelijk met elkaar over eens. Maar als zo'n ruimte onvoldoende wordt gebruikt, moeten we naar alternatieven gaan kijken. Er zijn vaak andere locaties in de buurt die beter benut kunnen worden. Maak ruimte met ruimte, hebben wij al eerder gezegd. Onderbezette ruimtes kunnen dan eventueel gesloten worden om efficiënter met de beschikbare middelen om te gaan.
Tot slot een ander belangrijk punt. Dat is de begeleiding van statushouders. Het beschikbare budget vanuit het rijk moet meegroeien met de opgelegde taakstelling. Als het rijk hier niet aan meewerkt, moeten wij als gemeenteraad vanaf 2026 ook nee gaan zeggen tegen het plaatsen van statushouders waar we dus geen middelen voor hebben. We moeten de kwaliteit van de inburgering handhaven, maar dat kan alleen als er voldoende middelen zijn. Ook voor de opvang van asielzoekers geldt dat dit afgestemd moet worden op het beschikbare budget van het rijk. Wat ons betreft, wordt alles wat daarboven komt, afgewezen. De asielproblematiek is een landelijk vraagstuk en moet dus ook landelijk worden opgelost. Zijn er geen Haagse knaken, dan geen Haagse taken. Dank u wel voorzitter.

De VOORZITTER: Ik zie dat daar een vraag over gesteld zal worden, gaat uw gang.

De heer BIER: Ja, dank u wel voorzitter. Ik vraag me af of de VVD het met mij eens is dat de woningbouw ook een nationaal probleem is waar landelijk geen geld voor beschikbaar komt en gaan we daardoor onze taak ook laten liggen? Dank u wel.

De heer ACHTERBERGH: Ja voorzitter, we hadden graag onze overschotten bij de voorjaarsrapportage in de Schaalsprong Wonen gestort, maar dat is ook niet gebeurd. Dus daar hadden we ook regie kunnen pakken. Maar woningbouw is geen taak die bij ons over de schutting is gegooid, dat is een taak die we ook zelf moeten oppakken. Bij asielproblematiek is dat toch echt een ander verhaal.

De VOORZITTER: Dat was het einde van uw betoog, keurig binnen de zes minuten. Dan ga ik grabbelen in de ton en daar komt uit: BVNL. U wilt later, begrijp ik dat goed? Dat is helemaal mooi. Dan komt u in de wachtkamer. Dan gaan we naar HAP. Wilt u ook nog even wachten, mijnheer Rip?

De heer RIP: Ja voorzitter, u verrast mij wel, want ik had juist mijn bijdrage een beetje afgestemd op wat mijnheer Meijer van BVNL ging zeggen. Nu moet ik dat even snel corrigeren.
Laten we maar beginnen. Vanaf het moment dat het eerste signaal over de ombuigingen en het ravijnjaar 2026 ons bereikte, hebben wij daar richting aan meegegeven, ook in de Werkgroep

Ombuigingen. En in 2021, dat ben ik nog niet vergeten, lag het accent van de ombuigingen bij het maatschappelijk middenveld. Zorg, Welzijn en Sport. Kijk, wat HAP betreft gaan wij niet voor de tweede keer op dezelfde deur kloppen.
Voorzitter, je kunt ook niet ombuigen bij inwoners die er nog niet zijn. Dat lijkt me heel erg lastig. Dus onze prioriteit ligt bij de huidige inwoners en niet bij de toekomstige inwoners. Dat is nummer twee. Bestaanszekerheid is wel ons uitgangspunt en we blijven oog houden voor de meest kwetsbaren. Voorzitter, dat maakt dat we bij het maken van keuzes over ombuigingen altijd kijken in de gemeente 'waar heeft het de grootste impact?' We zullen creatief moeten nadenken over alternatieve manieren om onze begroting in balans te brengen. Samen met inwoners en lokale maatschappelijke organisaties moeten we kijken naar duurzame oplossingen.
Voorzitter, innovatieve oplossingen kunnen helpen om de negatieve impact van bezuinigingen te minimaliseren. Om de nodige bezuinigingen op een humane manier door te voeren, is samenwerking gewoon noodzakelijk, met je inwoners, met je ondernemers, met je maatschappelijke organisaties. Dat is gewoon cruciaal.
Voorzitter, laten we nu eens beginnen vanavond met eens kijken of we wat meer los kunnen laten. Laten we bijvoorbeeld eens wat meer participatie toepassen in onze samenleving bij het onderhoud van parken en groenvoorzieningen. Laten we dat stimuleren. Dan kunnen we niet alleen de kosten besparen, maar ook de betrokkenheid en de waardering voor deze ruimtes vergroten. Want voorzitter, opnieuw is uit onderzoek gebleken dat als de mensen 's avonds thuis komen na hun dag hard werken, ze het ongelooflijk waarderen om in een schone, hele en veilige omgeving terecht te komen en ze een ommetje willen maken in de wijk. Laten wij eens op een andere manier kijken naar de inspanningen en ontwikkelplannen van onze inwoners die hun perspectief willen vergroten voor een toekomstige leefomgeving. Het past naadloos in de visie Werken vanuit de bedoeling. Er zijn recent wat artikelen verschenen in het Haarlems Dagblad en de Hoofddorpse krant en daar kan deze passage moeiteloos op aansluiten. Niet alleen werken vanuit de wetten of de regels, of de procedures en systemen, maar ook beginnen vanuit het vasthouden aan de intentie en de geest van de wet.
Laten wij ook vooral de columns van de burgemeester nog eens een keer in de praktijk toepassen. Want in die columns staat heel nadrukkelijk dat we vooral moeten praten met onze inwoners en met onze ondernemers en met organisaties, zodat we samen oplossingen kunnen vinden. We zien dat het soms misgaat en dat de inwoners vast komen te zitten in juridische procedures en dat moeten we gewoon zoveel mogelijk voorkomen.
Voorzitter, even terug naar de kern van de ombuigingen. HAP vindt dat als je als rijksoverheid met voorbedachten rade de spelregels voor de financiering verandert en je weet dat daardoor in 2026 brand uitbreekt, je als rijk preventief moet handelen en de brand moet voorkomen. Dan moet je geen brandweermensen opleiden, want die moeten blussen. Nee, je moet preventief mensen instrueren om het te voorkomen in 2026.
Het tegenovergestelde gebeurt, voorzitter. Om even in voetbaltermen te spreken. Het rijk heft in het ravijnjaar de buitenspelregel op, maar het controleert en acteert nog wel op de buitenspelregel. Want we hebben namelijk regels, de BBV-regels. Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, prachtig al die regels. Maar voorzitter, laten we van alle zijden van de kubus onze financiële situatie in ogenschouw nemen. En zie wat er in Den Haag gebeurt. Het huidige kabinet heeft met betrekking tot de armoede in Nederland een nobele definitiewijziging gevonden, waarmee met één pennenstreek 35% armoede is afgenomen. Briljant gevonden. Ik begin steeds meer waardering te krijgen voor het kabinet dat hier zit, want dat lost het probleem moeiteloos op. Je maakt dus met één pennenstreek een probleem kleiner en behapbaarder.
Voorzitter, wij hebben juist door deze actie gekeken naar de techniek in onze situatie. Naar onze uitdaging, ik noem dat maar even 3%, het jaar 2029, € 22 miljoen, hebben wij even gekeken met deze bril op. In de financiële wereld, gelooft u mij maar, is het een te verwaarlozen marge, als je dat op een begroting van € 620 miljoen, uit mijn hoofd, hebt. Ik weet het niet exact, maar ruim € 600 miljoen. Echter, voor onze lokale gemeenschap is dit percentage significant en het raakt de samenleving hard. Dat

hebben we ondervonden in 2021. In onze zoektocht naar de oplossingen kwam mijn fractie met de vraag 'kunnen wij onze ervaring uit voorgaande jaren niet meenemen?' Want standaard beginnen we elk jaar met dezelfde boodschap 'zucht, kreun, steun, er komen donkere wolken aan en het blijft voorlopig wel zo'. En bij het jaarresultaat is er elke keer weer de boodschap 'nou, het is allemaal weer goed gekomen. We hebben een positief resultaat'. Dat is ook de reden van onze motie. Ik ben blij dat die creatief genoemd is.
Voorzitter. Je moet pas ombuigen als het ijzer heet is. Wat wij willen doen, we hebben het al aangekondigd…

De VOORZITTER: U gaat afronden, hè? Want u zit al over de zes minuten. U bent echt over de zes minuten, dus ik wil echt dat u de laatste drie zinnen zegt.

De heer RIP: Oké, maar ik heb de raad beloofd met een nieuwe denkrichting te komen. Wij stellen voor om 2026 als uitgangspunt te nemen. De teller staat nu op € 7 miljoen. Als wij een foutmarge willen introduceren van 1%, dan hebben we ongeveer € 6.. en zitten we er al bijna aan, maar dan doen we het ruim, 2% foutmarge, net zoals de accountant doet bij onze jaarrekeningcontrole. Laten we dat introduceren. Waarom doen we dat? Niet omdat we de BBV-regels niet fijn vinden, maar we hebben meer tijd nodig om de effecten van deze zware operatie te laten landen in de samenleving.

De VOORZITTER: Dan stel ik voor dat u de rest in de tweede termijn doet, want het lijkt me een mooi debat.

De heer RIP: Dat lijkt mij ook.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan gaan wij door naar de volgende spreker. Dat wordt… PvdA, mijnheer Sidali, neem ik aan?

De heer SIDALI: Voorzitter, dank u wel. Ik zat nog even te kauwen op de denklijn van HAP. Daar moeten we het straks zeker nog even over hebben.
Voorzitter, de komende jaren, specifiek 2026, 2027 en 2028 worden voor de gemeente financieel uitdagend, zoals ik al eerder zei. Ondanks een lichte verbetering in de financiële positie. Toch moeten we het hebben over de ravijnen vanwege de verwachte financiële tekorten die ontstaan zijn door het rijk. Want we kunnen het wel met elkaar hebben over de ozb, maar het rijk is bezig met een lastenverlichting en haalt het bij ons weg. Dus die ene lastenverlichting waar de VVD zo op hamert, gebeurt in Den Haag, maar ze verhalen het wel op ons en u en mij. Dus dat is eigenlijk wat er gaande is.
Maar voorzitter, een tekort van € 20,8 miljoen structureel in 2028. Het eerste dat je dan doet is heel makkelijk, het allermakkelijkste, bezuinigen. Maar is dat wel zo, voorzitter? Moeten we wel die denkrichting en die denklijn handhaven? Want het liefst zou je willen dat je voortborduurt op wat er allemaal nog gaat komen, je toekomst. Voorzitter, dat doen wij veel te weinig hier in de politiek. In de lokale politiek gaat het zo 'het probleem dient zich aan, we gaan het oplossen, we gaan geld ergens weghalen'. Maar we denken niet aan wat we nu kunnen investeren, zodat dat ons later helpt bij besparing. Daar zijn heel veel voorbeelden van.
'Ja', hoor ik dan mensen zeggen, 'dat levert nu geen geld op'. Nee, dat klopt. Ik denk dat je en/en zou moeten doen. En nu kijken hoe we de tekorten terug kunnen draaien, maar ook tegelijkertijd denken aan de toekomst: wat kunnen we nu eigenlijk doen om later te besparen?
Voorzitter, dit college zal samen met ons, met de raad, moeten besluiten welke maatregelen genomen worden om de begroting op orde te krijgen. En ja, dit betekent onder andere dat er bezuinigd wordt op bepaalde diensten, maar ook dat er bijvoorbeeld gezocht moet worden naar nieuwe inkomstenbronnen, waar ik het net over had. We gaan wel een keuze maken, maar wij weten ook dat het ook voor de

achterban van de PvdA hier en daar pijn zal doen. Dat weet de PvdA als geen enkele andere partij die ook meegemaakt heeft hoe bij de vorige bezuinigingen inderdaad flink gesneden is in het maatschappelijk middenveld. Daar maken wij wel een punt van. Daar zeggen wij precies hetzelfde als HAP: op diezelfde deur gaan wij nu niet eerst kloppen. Dat doen we pas als we alle andere dingen hebben bekeken, dan gaan we nog eens een keertje kijken naar het maatschappelijk middenveld. Zo leggen we hem gewoon weer terug, voorzitter. Dan gaan we met elkaar even kijken hoe we dat dan gaan oplossen. Dat zijn cijfers, daar komen we wel uit.
Maar het gaat uiteindelijk om welke maatregelen en investeringen je voor later doet. Neem bijvoorbeeld groeiverwachtingen en woningbouw. Haarlemmermeer streeft naar een evenwichtige groei van haar bevolking van ongeveer 165.000 naar 200.000 inwoners in 2040. Dit vereist een aanzienlijke uitbreiding van het woningaanbod en de infrastructuur, zoals de ontwikkelingen van de Noord/Zuidlijn. De woningbouwambities zijn groot, maar worden bemoeilijkt door schaarste en lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen. Zeker met deze coalitie, die beren op de weg ziet als het gaat om twee derde betaalbare woningen bouwen 'nee, gaan we niet doen, dat is allemaal moeilijk'. We hebben wel een handtekening gezet onder het MRA-documentje. Dat gaan we wel doen, de Woondeal. Maar hier in de raad wordt gezegd 'nee, het is allemaal moeilijk, want dat zullen de projectontwikkelaars niet voor elkaar krijgen. Dat is allemaal veel te moeilijk. Weet je wat? We gaan een onderzoek ernaar doen'. Nou, prima. Dat gaan we onderzoeken. Voorzitter, ik kan u op een briefje ongeveer geven wat de uitkomst zal zijn van dat onderzoek. Namelijk, dat het gewoon hartstikke goed is om twee derde deel betaalbare woningen te bouwen.
Wat wel het onderzoeken waard is, voorzitter, is de verschuiving die al een aantal jaren gaande is naar meer eigen verantwoordelijkheid van burgers binnen het Sociaal Domein. Dat betekent dat inwoners meer aangesproken worden op hun eigen kracht bij ziekte of werkloosheid. De gemeente onderzoekt hoe ze kwetsbare groepen kan blijven ondersteunen binnen deze veranderende context. Daarmee wil ik zeggen, voorzitter, dat we moeten kijken 'helpt dat nou?' Kunnen we daarmee, als we daarop investeren, op een aantal zaken besparen? Er is al aangegeven wat we allemaal doen aan Jeugdzorg. Dat moet over een aantal jaren natuurlijk gaan renderen. We hebben een aantal jaren geleden met elkaar besloten wat we daarin allemaal gaan doen om op de kosten te besparen, maar toch blijven we daar iedere keer weer verrast worden door wat er vanuit het landelijke op ons afkomt.
Voorzitter, zo zijn er een aantal investeringen die je kunt doen die nu niet meteen geld opleveren, maar ons later wel zullen helpen. Je kunt bijvoorbeeld ook inzetten op de economische diversificatie om minder afhankelijk te zijn van de luchtvaartsector. Dat betekent dat er meer focus komt op andere economische sectoren die minder gevoelig zijn voor wereldwijde schokken, wat weer bijdraagt aan een veerkrachtige lokale economie. Nee, ik ga niet naar Drenthe, ik blijf in Haarlemmermeer, maar voorzitter, we moeten hier wel met elkaar goed bespreken dat wij als Haarlemmermeer een positie hebben in Nederland, maar ook internationaal, dat we bekend staan als een gemeente die openstaat voor die economische ontwikkeling. Maar we willen het natuurlijk wel leefbaar houden, ook voor de toekomstige mensen hier in Haarlemmermeer. Dus moet je gewoon goed kijken 'wat is er nog meer naast de luchtvaartsector?' Allemaal ideeën, voorzitter, waarmee je gewoon gaat kijken wat we nog meer kunnen doen.
Voorzitter, tot slot. We hebben het over kwetsbare groepen in Haarlemmermeer.

De VOORZITTER: Twee zinnen.

De heer SIDALI: Ja. Dat gaat over allerlei mensen, maar het gaat over duizenden mensen. We hebben die keuze nu ook gemaakt. Als het aan de PvdA ligt, gaan wij die kwetsbare groepen niet alleen ontzien, maar 100% ontzien. Dank u wel voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan ga ik voor de woordvoering namens BVNL naar de heer Meijer.

De heer MEIJER: Ja, even dat ding aan zien te krijgen. Voorzitter, dank u wel. Sinds ik in de raad zit, roep ik al jaren 'stoppen met die stedenband'. Gelukkig heeft de heer Achterbergh van de VVD dit licht nu ook gezien en wat mij betreft stoppen we daar zo snel mogelijk mee.
BVNL pleit inderdaad voor een overheid die zich richt op de kerntaken en wil de kosten van, wat wij zien als overbodige, klimaatregelen terugdringen. We zijn voorstander van een pragmatische aanpak van de energietransitie, maar we vrezen dat de snelle implementatie van klimaatregels kan leiden tot onnodige lasten voor burgers, en zeker ook voor bedrijven. We stellen voor om een balans te vinden tussen duurzaamheid en economische haalbaarheid. Met als doel de energietransitie geleidelijker te laten verlopen. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat men investeert in technologieën die zowel duurzaam als kosteneffectief zijn en dat men prioriteit geeft aan maatregelen die direct bijdragen aan de levenskwaliteit en economische groei. Door deze benadering hoopt BVNL dat de overheid efficiënter kan opereren en beter kan inspelen op de behoeften van de samenleving, zonder dat dit ten koste gaat van de milieuambities op lange termijn.
Er was een GroenLinksmevrouw in Haarlem die had gezegd 'er komen milieu-emissies'. Toen vroeg iemand 'maar hoe moet het dan met die ondernemers?' 'Ja, die moeten dan maar met de bakfiets komen'. Ja, zie je het voor je, een stratenmaker die met een bakfiets vol stenen komt? Dat soort dingen is totale gekkigheid.
Dus voorzitter, BVNL roept op tot verstandige beslissingen. De gemeente kan efficiënter werken. Een polderpaleis of een raadhuis, u weet het voorzitter, hoort daar in onze visie niet bij. Ik weet het, er is al over gesproken en besloten, maar soms moet je ook je verlies kunnen nemen. En dat voorzitter, lukt het college zelden of nooit. Maar ook de raad niet. Als puntje bij paaltje komt, tekent de raad bij het kruisje voor de uit de hand lopende kosten. Laten we nu voor eens en altijd voor een trendbreuk gaan zorgen. En daar hebben we mijnheer Rip.

De VOORZITTER: Mijnheer Rip, u kunt één vraag stellen want uw tijd was eigenlijk al heel lang op. Dus u kunt één vraag stellen.

De heer RIP: Nou ja, weet je, elke keer dat polderpaleis. Ik wil heel graag van mijnheer Meijer weten hoe hij 1200 tot 1400 medewerkers gaat faciliteren op een andere manier tegen dezelfde kosten.

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer.

De heer MEIJER: Nou, dat is niet zo'n moeilijk antwoord, mijnheer Rip. Kijk eens waar we nu zitten. Dat is toch prachtig? Ja. Nee, u mocht één vraag mijnheer Rip, dat was hem.

De VOORZITTER: U werd uitgedaagd dus u kunt reageren.

De heer RIP: Dan moet u mij niet kwalijk nemen, maar mijnheer Meijer is er wel eens niet, dus ik zou wel vaker wat dingen aan hem willen vragen en ik maak nu even van de gelegenheid gebruik. Maar misschien moet u eens wat meer stukken lezen en dan kijken wat dit…

De VOORZITTER: En uw vraag is?

De heer RIP: Ja, het is natuurlijk een onzinverhaal dat hij verkoopt. Nou goed. Laat maar.

De VOORZITTER: Dan heeft mijnheer Boerman een vraag voor mijnheer Meijer.

De heer BOERMAN: Even daarop aanhakend. Begrijp ik mijnheer Meijer goed dat hij liever zou kiezen voor de dure variant om hier te blijven dan voor de nieuwbouw?

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer.

De heer MEIJER: Voorzitter, ik weet het niet hoor, eerst hadden we € 44 miljoen, toen werd het € 78 miljoen en we gaan naar de € 100 miljoen. Dus legt u mij dat maar eens uit.

De VOORZITTER: Mijnheer Boerman.

De heer BOERMAN: Voorzitter, ik heb het niet over het nieuwe gemeentehuis, ik heb het over hier blijven, in dit gemeentehuis waarvan u zegt 'dat is veel mooier dan het nieuwe paleis'. Maar als u de stukken gelezen zou hebben, zou u weten dat hier blijven veel duurder is dan nieuwbouw. Dus mijn vraag is: als u hier wilt blijven, hoe wilt u dat dan financieren? Waar gaat u dat vandaan halen?

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer.

De heer MEIJER: Als u had geluisterd, had u gehoord dat ik heb gezegd dat we helemaal niet moeten bouwen, ook die plannen hadden we niet moeten maken en dan hadden we hierin € 20 of € 30 miljoen kunnen investeren en dan had je een hartstikke mooi gemeentehuis gehad. Dat is mijn antwoord mijnheer Boerman.

De VOORZITTER: Allerlaatste vraag, mijnheer Boerman.

De heer BOERMAN: Ik heb geen vraag, ik heb een opmerking. As is verbrande turf.

De VOORZITTER: Mevrouw Antolini.

Mevrouw ANTOLINI: Dank u voorzitter. Het viel mij op toen de heer Meijer het erover had en zei 'het is toch hartstikke mooi hier, we zouden bij wijze van spreken, hier kunnen zitten', hoorde ik gelach in de zaal, alsof het eigenlijk te min is voor sommigen. Dat is ook precies de reden natuurlijk dat er nu zo'n enorm paleis moet worden gebouwd.

De VOORZITTER: Maar uw vraag is? Want het is geen debat.

Mevrouw ANTOLINI: Snap ik. Is de heer Meijer het met mij eens dat eigenlijk gewoon het oude gemeentehuis gerenoveerd had kunnen worden?

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer.

De heer MEIJER: Ja, dat had zeker gekund. Maar ja, dat kan nu niet meer, want dat is weg.

De VOORZITTER: Gaat u verder met uw betoog, mijnheer Meijer.

De heer MEIJER: Dank u wel voorzitter. Er werden ook kwetsbare groepen aangehaald. Daar werd ik blij van, mijnheer Sidali, dank u wel. Ooit heeft hier een PvdA-wethouder, de heer Horn, gezegd 'kinderen komen niet op straat in Haarlemmermeer'. Dan ben ik heel erg benieuwd of de huidige wethouder het daar nog mee eens is want een catastrofe dreigt voor de mensen van de camping De Westeinder in Rijsenhout waar ook 24 kinderen verblijven. En waar moeten die straks heen?
Ik heb eigenlijk nog één vraag en dat heeft eigenlijk hier niet heel veel mee te maken, maar ik wil er wel graag een antwoord op hebben. Wij hebben schriftelijke vragen gesteld over welke mensen er verblijven in het hotel, of dat alleen asielzoekers zijn of statushouders, of dat er ook spoedzoekers zitten. Daar kwam eigenlijk uit naar voren dat die bovenverdieping helemaal leeg staat. Dus ik wil graag weten hoe

dat komt en waarom dat is, want er zijn volgens mij genoeg mensen op zoek naar woonruimte. Dank u wel voorzitter.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan ga ik voor de woordvoering namens Forza! naar mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Goed voorzitter, we gaan het over ombuigingen hebben en de reden dat we het over ombuigingen hebben, is dat we tekort komen. We hebben enorme bedragen staan als uiteindelijke opdracht die we hebben om om te buigen. Dat gaat over bedragen tot en met 2028. Ik denk dat we als raad vorig jaar een heel goed besluit hebben genomen door niet halsoverkop toen al met bezuinigingen te komen, maar te zeggen 'laten we nu drie jaar een negatief beeld hebben en goed voorbereiden en goed nadenken over hoe wij tot die ombuigingen komen'.
Het eerste voorstel dat Forza! zou doen, is niet nu al in te zetten op drie jaar ombuigingen, maar te zorgen dat we voor 2026 een sluitende begroting krijgen en te doen wat daarvoor nodig is en onszelf dan daar vervolgens weer de tijd te geven om naar de jaren daarop te kijken. Want wij zijn eigenlijk bang dat als we het anders gaan doen, als we in één keer naar al die jaren gaan kijken, dat een beetje schieten met hagel op een muis is. Je kunt maar één keer iets kapot bezuinigen en wij denken dat als je doet wat strikt noodzakelijk is, we al genoeg schade aanrichten in onze maatschappij, want we gaan bezuinigen. En bij Forza! is belasting verhogen wel onbespreekbaar, onder elke voorwaarde, want wij zijn een rare partij. Wij zijn een hele rare partij want wij vinden namelijk dat onze inwoners ook hun zelf verdiende euro's zelf uit mogen geven. Dat vinden wij omdat bij wat je voor jezelf koopt, je zeker weet dat iedere euro die je uitgeeft goed besteed wordt, want je denkt goed na over wat je koopt. En iedere euro brengt dan ook een euro op aan opbrengsten. Wij geven ook met alle goede bedoelingen euro's uit voor onze inwoners, maar wij hebben gewoon niet de informatie die de inwoner heeft die zijn eigen geld uitgeeft. Dus wat wij doen is altijd minder. Daarom moeten we ook gewoon onze inwoners de ruimte laten om zelf iets te doen.
Als ik ga kijken naar alle voorstellen die wij hebben, alle denkrichtingen, mis ik een heel belangrijke en dat is het snijden in eigen vlees. Als ik kijk naar hoe enorm de kosten van de totale overhead zijn gestegen, de zogenaamde apparaatskosten – ik heb ze net ook al genoemd bij de begroting – zijn we van € 677,00 per inwoner in 2020 naar € 937,00 per inwoner in 2025 gegaan. Dat is € 44 miljoen. € 44 miljoen stijging. Een stijging die veel hoger is dan uitsluitend inflatie. Dat is gewoon wat je meer uitgeeft. En wij vinden, en dat hebben we al veel meer bepleit dan alleen nu, hier vanavond, dat wij als gemeente minder moeten gaan doen. We moeten veel meer kaderstellend zijn. Dan sluit ik een klein beetje aan op wat mijnheer Rip net ook al zei, we moeten vertrouwen hebben in inwoners en ondernemers, die de kaders meegeven die ze nodig hebben om plannen uit te voeren binnen de kaders die wij meegeven. Daar heb je dan veel minder ambtelijke capaciteit voor nodig. Wat we nu doen is enorm top-down de hele maatschappij willen vormgeven. We bemoeien ons met de kleinste details. Als we daarmee ophouden, spelen we gewoon heel veel geld vrij.
En dan kom ik ook nog weer een keer terug bij de methode Duisenberg en wat we daar aan het doen zijn en de inzichtelijkheid die we missen in onze economische verslaggeving. Mijnheer Rip wil gewoon 1% als foutmarge inbouwen, maar ik wil gewoon weten: hoe goed geven wij ons geld uit? Daar zijn we al jaren mee bezig. Iedere procent die wij winnen op onze eigen begroting is € 6,5 miljoen. In zo'n begroting zit zo een paar procent. Wij vinden het eeuwig zonde om te bezuinigen op allerhande zaken in het maatschappelijk middenveld. En we weten dat dat ervan gaat komen, want vanuit 2021 herinner ik me nog heel goed wat alle knoppen waren waar we aan draaien konden en je wilt niet aan de knoppen draaien, maar dat zijn de knoppen die je hebt.

De VOORZITTER: Ik probeerde net te vertellen dat u door uw tijd heen bent voor interrupties, maar u heeft zo meteen nog alle kansen in het debat in tweede termijn. Gaat u verder.

De heer VERMEULEN: Er is een aantal dingen dat wij wel mee willen geven. Cebu is iets waar wij al jaren op hameren. Het is een heel kleine besparing, dus dat gaat in het grote geheel van wat we willen bereiken niet veel uitmaken, maar het is wel exemplarisch voor wat we hier aan het doen zijn. Met taken die niet bij onze gemeente thuishoren, die onze inwoners niet ten goede komen moeten we stoppen. Aankomend jaar neemt de directeur van Maatvast afscheid. Die dorpshuizen kosten ons echt heel veel geld.

De VOORZITTER: Mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Dat ben ik met de heer Vermeulen eens, voorzitter. Ik zit toch even bij die overhead want ergens volg ik het betoog ook met vlaggetje, maar toen ging het vlaggetje bij mij ook even naar beneden. Want wij hebben bepleit 'let op dat je de ambtenaren die we hebben niet kwijtraakt, want die hebben we nodig voor onze ambitie'. Pleit Forza! voor het verminderen van het aantal ambtenaren? Of zegt Forza! 'ze werken niet efficiënt genoeg'?

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Forza!, voorzitter, pleit voor doen wat we zeggen dat we doen. Dat is een regiegemeente zijn. Dat is regie voeren en verder de invulling van de regie die wij voeren overlaten aan de maatschappij zelf. Wij denken dat dat met minder ambtenaren kan. En wat ons betreft, als de helft eruit kan, mag de helft eruit maar het is voor ons geen doel om minder ambtenaren te hebben. Het is voor ons een doel om meer over te laten aan de samenleving en als je minder doet hier, speel je vanzelf ambtenaren vrij en zou het zomaar zo kunnen zijn dat je ambtenaren overhoudt.
Dat gezegd hebbend, is het... Ik hoop dat mijnheer Achterbergh tevreden is met het antwoord, voorzitter. We hebben in Badhoevedorp kunnen zien hoe een goed functionerend dorpshuis eruitziet. Dat is namelijk QBeach. Er gaat geen cent subsidie naartoe, het organiseert voor het hele dorp bezigheden, verbindt en zorgt ondertussen ook nog voor het inkomen van een paar gezinnen. Dat is zoals we eigenlijk zouden willen dat het overal zou gaan. Dus onze oproep hier: neem als denkrichting mee het verzelfstandigen van de dorpshuizen.
En dan komen we bij C. Daar zouden we op bezuinigen, maar daar gaat dit jaar gewoon weer € 16,7 miljoen naartoe. Ons pleidooi is: we hebben gehoord van de oud-voorzitter van de Dorpsraad Nieuw-Vennep dat elke avond C. daar leegstaat. Zet daar een ondernemer in en laat die daar de horeca doen. Laat hem zorgen dat die bioscoop die daarin zit, draait. Haal dat weg bij C. Zet daar iemand in die daar geld gaat verdienen à la QBeach in Badhoevedorp en dan zijn we van die kosten af. En hetzelfde geldt voor C. zelf. Zet daar geen directie in uit de culturele sector, maar laat daar een commerciële partij het bewind voeren. Als er nog iets bij zou moeten, moet er iets bij, maar het lijkt me sterk dat we daar niet gewoon € 10 miljoen over kunnen houden.
En dan tot slot, het fuseren van kwijnende sportverenigingen. Waarom hebben wij bijvoorbeeld drie honkbalverenigingen met bijbehorende accommodaties en aanslag op de openbare ruimte? Waarom voegen we dat niet gewoon samen? Want we hebben bijvoorbeeld ook één heel groot zwembad dat het benoemen waard is. Dus waarom niet met andere dingen? We moeten gewoon kijken naar 'hoe kunnen we met wat we wel hebben hetzelfde doen?'

De VOORZITTER: Dank u wel, er is een vraag van de heer Sidali, ik kijk even of daar nog tijd voor is, want we houden het keurig bij.

De heer SIDALI: Dank u wel voorzitter. Ik weet dat Forza! heel erg voorstander is van de vrijheid van ondernemen. Maar hoe staat ze eigenlijk tegenover vrijheid van verenigen? Als er behoefte is aan drie of vier verenigingen, mag dat dan van Forza!?

De VOORZITTER: Ja, mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Voorzitter, er mogen er tien! Maar die moeten niet aankloppen bij de gemeente voor subsidie en geld. Als we kijken naar sport, dan hebben we heel veel sport. We hebben een maatschappij waarin mensen hun vrije tijd heel anders indelen. Er zijn sporten die nooit bij de gemeente aankloppen voor subsidie en we hebben sporten die het steeds moeilijker hebben. Dat zijn de verenigingen, omdat mensen hun tijd anders indelen. En dan denk ik dat wij best met de verenigingen in gesprek kunnen over 'jongens, kunnen jullie niet gewoon samen?' Dan besparen we op die kosten. Dan hebben jullie meteen meer leden. En dat snijdt… We kunnen dat ook allemaal niet doen, maar dan blijven we de tekorten houden.

De VOORZITTER: Helder. Dank u wel voor uw bijdrage. Wij zitten hier achter de administratie bij te houden en het viel ons op dat de PvdA, mijnheer Sidali uitgebreid sprak over nu investeren om later te besparen. Het lijkt erop dat u een motie daartoe wilde indienen, maar dat heeft u niet gedaan. Was het wel de intentie, mijnheer Sidali, om dat te doen?

De heer SIDALI: Ja, voorzitter. Dat was de intentie en die motie dien ik bij dezen dan ook in.

De VOORZITTER: Fantastisch. Motie 4 is daarmee onderdeel van de beraadslaging. Ik ga naar de heer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Even een punt van orde, even een vraag, voorzitter. Ik denk dat als partijen allemaal goede ideeën hebben en als we die allemaal via een motie nog een keer richting het college moeten geven… Volgens mij is er toch ook een weg dat we hier vandaag kaders meegeven die het college automatisch meeneemt? Dan zijn moties volgens mij overbodig.

De VOORZITTER: O, u gaat alvast de discussie voeren. Dat begrijp ik. Dat gaan we dan zo meteen met elkaar bespreken, maar nu ligt er in ieder geval een motie die is ingediend en die is onderdeel van de beraadslagingen en ik hoor straks nog wat u daar samen over afspreekt.
Dan ga ik weer kijken wie er uit de bus komt. En dat is mevrouw Knikker, neem ik aan, van D66.

Mevrouw KNIKKER: Dank u wel voorzitter. Laten we beginnen met het feit dat iedereen natuurlijk de intentie heeft om de financiële positie van onze mooie gemeente gezond te houden. En ook dat het goed is dat we de lessen van 2021 ter harte hebben genomen en nu aan de voorkant, met elkaar, als raad het gesprek voeren over deze denklijnen, zonder dat er direct besluitvorming over plaatsvindt.
Ik hoorde het mijn collega's ook al zeggen, we denken automatisch ook terug aan die verhitte gesprekken die we met elkaar hebben gevoerd in 2021 over die strategische heroriëntatie, waarbij mijn fractie destijds heeft gepleit voor temporisering en zorgvuldigheid in het proces. We hebben gewaarschuwd destijds voor overhaaste beslissingen die misschien wel tijdelijk financiële verlichting konden bieden, maar op de langere termijn mogelijk grotere maatschappelijke schade zouden veroorzaken.
Die waarschuwing is ook vandaag ons uitgangspunt voor de discussie. Er zijn nog heel veel zaken die we op dit moment niet kunnen overzien met elkaar. De cijfers van vandaag zijn morgen achterhaald. Tekorten die nu op papier ingeboekt staan, worden mogelijk weer gecompenseerd door het rijk en de afgelopen jaren hebben we gezien dat we geld overhouden bij de najaarsrapportage. Zo verschuift het beeld telkens weer een beetje. De financiële uitdaging op papier is groot.

De VOORZITTER: Ja, ik probeerde al te kijken of ik een mooi moment kon vinden. U heeft niet veel tijd, dus als u het mooi beperkt vraagt, heel graag.

De heer VERMEULEN: Mijn vragen zijn altijd heel beperkt, voorzitter .

De VOORZITTER: Dank u wel, dan…

De heer VERMEULEN: Wat ik vragen wil… Nee, dat is heel flauw want zo beperkt zijn ze ook niet. Nee. Ik hoor u heel goed over de zorgvuldigheid en ik heb net gepleit voor niet in één keer voor drie jaar een heel pakket aan bezuinigingen, maar gewoon zorgen dat we voor 2026 een sluitende begroting krijgen en proberen om de schade te beperken. Zou u dat idee ook steunen?

De VOORZITTER: Mevrouw Knikker.

Mevrouw KNIKKER: Dank u wel voorzitter. Ja, dat is een heel interessant idee en het zou heel mooi zijn. Het is juist ook het probleem met onze systematiek met die begroting en die circulaires dat telkens het beeld verschuift. Misschien is het beeld straks een stuk positiever bij elkaar en is het nog maar een minimaal verschil dat we op kunnen vangen door bijvoorbeeld het schuiven met die incidentele baten en lasten, waar ook de HAP een motie voor heeft. Dus dat is een heel interessant gesprek om met elkaar te voeren, want dat zou natuurlijk een heel mooi beeld geven.

De VOORZITTER: Gaat u verder met uw betoog.

Mevrouw KNIKKER: Dank u wel voorzitter. Die financiële uitdaging. Op papier is die groot, maar laten we toch niet vergeten waar het uiteindelijk om gaat, het welzijn van onze inwoners. Niet zozeer de stenen of de huizen of de wegen die onze gemeenschap vormen, maar alles eromheen wat het mogelijk maakt om in onze gemeente zo fijn te wonen, te werken en te verblijven. Denk aan de scholen, de sportvoorzieningen, cultuur, zorg, veiligheid. Dat zijn de fundamenten van een leefbare gemeente en die kunnen niet simpelweg onder de sloophamer verdwijnen om besparingen op de korte termijn te realiseren.
De komende maanden zal er dus meer helderheid komen over die precieze financiële situatie. Wat ons betreft, is het goed dat alle opties op tafel liggen, van bezuinigen tot aan inkomstenverhoging, zo lang het gesprek maar draait om de vraag hoe we onze gemeente toekomstbestendig kunnen houden zonder onomkeerbare schade aan het maatschappelijk middenveld aan te richten.
Bij de denklijnen, voorzitter, staat dus het welzijn van de inwoners centraal voor mijn fractie. Denklijn 1 en 2 zijn daarmee meteen al ongewenst, want dit gaat over de wettelijke taken van onze gemeente. Bij denklijn 3 zien we enige ruimte voor heroverweging, bijvoorbeeld bij specifieke projecten, zoals heroverwegen van de stedenband Cebu, zodra de huidige overeenkomst afloopt. Maar denk ook aan de verkoop van maatschappelijk vastgoed dat niet nodig is voor onze kerntaken. Maar voorzieningen zoals gymzalen, zwembaden en bibliotheken moeten we vooral overeind houden.
De denklijnen realistische groei en financieel-technische maatregelen ondersteunen we volledig. Bij inkomstenverhoging zoals de toeristenbelasting of ozb, zijn we voorzichtig. We pleiten voor evenwichtige maatregelen, zonder de aantrekkelijkheid van de gemeente te schaden. Bij het scherper aan de wind varen kijken we naar overhead en dan niet alleen naar de onderuitputting van budgetten. Bij het profijtbeginsel in denklijn 6 vragen we ons af hoe we leges meer kostendekkend kunnen maken, want ze zijn per definitie toch al kostendekkend? Het opnieuw invoeren van de hondenbelasting – tja, dat is geen consequent beleid als overheid, maar toch iets dat we mogelijk kunnen uitleggen aan onze inwoners in een mogelijk totaalpakket van maatregelen om tot een evenwichtige begroting te komen. Het inzetten van een scanauto om gehandicaptenparkeerkaarten te controleren. Dat is wat ons betreft iets wat we beter kunnen combineren met het invoeren van betaald parkeren, zoals genoemd in denklijn 7. En betaald parkeren hebben we in eerdere debatten over de grote tekorten rondom het recreatieschap ook al aangekaart. Overal in Nederland gebeurt dit, maar nergens lopen de bezoekersaantallen in de gebieden terug.

Dan denklijn 7, inkomsten in balans. De toeristenbelasting is in Haarlemmermeer al omhooggegaan. Natuurlijk, met een paar procent kan er weer veel verschil gemaakt worden, maar laten we alsjeblieft ver weg blijven van de tarieven zoals onze buurgemeente Amsterdam heeft neergezet en altijd een aantrekkelijk alternatief blijven voor reizigers en zakelijke toeristen. Wat ons betreft, is dit geen snelle fix om tekorten op te vangen, want deze reizigers en de zakelijke toeristen besteden geld bij onze lokale ondernemers en organisaties en als we ons uit de markt prijzen, is dat effect ook direct weg.
Het verhogen van de ozb is op papier slechts een verzwaring van € 19,00 per jaar. Maar de lasten nemen op alle fronten toe. We zien dat een steeds grotere groep werkende mensen steeds moeilijker de eindjes aan elkaar weet te knopen en daarmee is het een ingewikkelde keuze. Tegelijkertijd vinden we ook dat de sterkste schouders de meeste lasten mogen dragen. Dus liever niet, voorzitter maar we sluiten niets uit voordat we integraal een keuze moeten maken.
De parkeerbelasting is wat ons betreft ook bespreekbaar. Onze buurgemeenten werken hier al langer mee en we zien dat het voor Haarlemmermeer betekent dat er steeds meer parkeeroverlast in bijvoorbeeld Badhoevedorp komt en langs de OV-verbindingen met Schiphol.
Ten slotte voorzitter, denklijn 8. Ja, daar scharen wij ons natuurlijk volledig achter. Tot zover.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan ga ik voor de woordvoering namens SRH naar mijnheer Beusenberg.

De heer BEUSENBERG: Dank u wel voorzitter. Belastingen stijgen en de koopkracht daalt en het portemonnee graaien bij onze inwoners is nog niet klaar. Wij zijn tegen het verhogen van belastingen omdat wij geloven dat hardwerkende inwoners van Haarlemmermeer niet de financiële motor moeten zijn om een inefficiënt overheidsbeleid te financieren. Haarlemmermeer heeft jarenlang kunnen ontwikkelen tot een bloeiende gemeente waar ruimte was voor inwoners, gezinnen en innovatieve projecten. Daar zijn we ook trots op. Maar nu staan we voor een dilemma; moeten we de belastingen verhogen om onze uitgaven te dekken?
Wij zeggen 'nee'. Onze inwoners verdienen beter dan een regering die telkens in hun portemonnee graait. Belastingen verhogen zou de groei van onze lokale economie ondermijnen, banen kosten en de levendigheid van onze samenleving verzwakken. De overheid kan slimmer, efficiënter en doelgerichter werken, zonder dat dat bij de rekening van onze burgers wordt neergelegd.
Wij moeten meer uitgaan van innovatie, het efficiënter inzetten van middelen en het stimuleren van publiek publieke private samenwerkingen. Waarom zouden we geen partnerschappen aangaan met ondernemers om publieke projecten sneller en goedkoper te realiseren? Waarom kijken we niet naar eventuele bureaucratische verspilling en inefficiëntie binnen het ambtelijk apparaat? Wij willen een sterke gemeente die investeert in de toekomst zonder de lasten bij de inwoners te leggen. Dit vraagt om durf en creativiteit.
Het is tijd dat we de verantwoordelijkheid nemen om op een verstandige manier met ons budget om te gaan zonder te bezuinigen op de voorzieningen waar onze inwoners op vertrouwen, zoals zorg, onderwijs en veiligheid. SRH vindt het nu te vroeg om met onderwerpen te komen waar we wel in kunnen snijden maar ik ben benieuwd naar de uiteengezette denklijnen van het college. Ik heb in ieder geval aangegeven wat voor ons niet bespreekbaar is.
Tevens wil ik nog een keer benadrukken dat de gemeente met een laag financieel risico twee vliegen in één klap zou kunnen vangen. Ik kan het college een project geven waar 100% betaalbare koopwoningen worden gebouwd en ik ga ervan uit dat ontwikkelaar daar, met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, geld aan verdient. Sterker nog, het college kent dat project, want er is al een vergunning voor afgegeven. En dan zeg ik, voorzitter, 'dat kunnen wij ook'.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dank u wel dan ga ik naar ChristenUnie-SGP. Mevrouw Hup.

Mevrouw HUP: Dank u wel voorzitter. Zes minuten om te mogen spreken over de ombuigingen, de

bezuinigingen op onze maatschappelijke activiteiten binnen onze gemeente. Dat is niet zo'n makkelijke opgave.
Onze fractie is van mening dat de gemeente er is ten dienste van alle inwoners. Dat betekent echter niet dat al hetgeen wat inwoners gerealiseerd willen zien, ook verantwoord is om uit te voeren. Er moet een brede maatschappelijke en principiële afweging plaatsvinden in de gemeenteraad. Maatschappelijke belangen gaan uiteindelijk boven individuele belangen en als er moet worden bezuinigd, dan besteden we ons geld liever, wat ons betreft, aan bijvoorbeeld jeugdzorg, daklozenopvang of minimabeleid.
Als we dan moeten zeggen waar we het geld liever weg willen halen, denken we eerder aan grote projecten omdat we in de praktijk toch hebben gezien de afgelopen jaren, en misschien ook voor de toekomst, als we bepaalde dingen en doelen willen behalen, dat er subsidie komt voor grote infraprojecten, dat het rijk daar dan toch mee over de brug komt. Bij zorg is dat dan weer niet het geval geweest. Dus daarom bepleiten we daar niet op te bezuinigen.
Onze bezwaren zijn overigens ook nog steeds niet onverantwoord, zoals eerder aangegeven in het debat over de strategische heroriëntatie. Wij vinden dat er niet verder moet worden bezuinigd op het maatschappelijk middenveld. Dat willen we opnieuw onderstrepen vanavond en is natuurlijk ondertussen bekend terrein.
Zoals ik eerder in het voorgaande debat ook al heb vermeld vanmiddag, maken we ons zorgen om de heffingen, de gemeentelijke belastingen, voor eengezinshuishoudens en de tweeverdieners. In verhouding gaan huurders de zware klappen voelen, namelijk met 12% meer, en de woningeigenaren relatief gezien niet zozeer, gezien het daar 7,5% is. Hier refereerde de VVD ook al aan. We maken ons dan enorm zorgen om de eenpersoonshuishoudens, want voor een huurder kan deze verhoging echt aanvoelen als een flinke kostenpost. We vragen ons eigenlijk af of er wel op voorhand gekeken is naar de mogelijke schulden die hieruit kunnen ontstaan bij bepaalde inwoners. Dit vraag ik aan het college.
Dan de ozb. Die wordt verhoogd met 0,1%. Dat zijn dan relatief maar enkele euro's meer per woning. Misschien iets meer dan € 19,00, richting de € 20,00. Wat ons betreft, acceptabel. Een paar euro's erbij, maar ook daar willen we niet te veel opplussen want ook dat kan voor een woningeigenaar heel kostbaar zijn.
We hebben nagedacht over de mogelijke bezuinigingen. Wat willen wij wel of juist niet? Wat wij een goed voorstel zouden vinden, is dat wij andere invullingen voor de bezuinigingen gaan bewerkstelligen volgend jaar. Zoals, we denken out of the box, de reserve wordt aangevuld met het overschot van de inkomsten van dit jaar om incidentele tekorten te dekken. Zoals de HAP dat ook al wil laten onderzoeken, dus die motie steunen wij.
De tweede. Financiële reserves zijn van belang voor de vele mutaties die plaatsvinden, maar hebben we met deze reservering alle risico's dan werkelijk afgedekt? Dat vragen we ons af. We zouden de wethouder van Financiën eigenlijk willen vragen of zij alvast kan onderzoeken of we op grondzaken winst kunnen gaan maken de komende jaren, die we dan kunnen inzetten om het tekort te verkleinen.
Dan 3. De taakstelling is voor de komende drie jaren € 7,9 miljoen en € 14 miljoen en € 20 miljoen. Daarom stellen we voor om via belastingverhoging op de ozb de benodigde inkomsten te behalen, maar minimaal. Wellicht is het idee van Forza! om per jaar te gaan kijken zo slecht nog niet. Daar willen we eigenlijk wel een reactie op van het college.
4. We zouden het evenemententerrein PARK21 toch nog eens onder de loep willen nemen. We hebben er al eens over gesproken in een ander debat, maar we vinden toch dat dit alles bij elkaar, inclusief verkeersaanpassingen, een behoorlijke kostbare aangelegenheid is. Dus het onderzoeken waard.
5. Zijn er echt geen mogelijkheden om slimmer te werken in de hele organisatie, zodat er met dezelfde hoeveelheid mensen in de organisatie meer werk verzet kan worden? Het mag dan niet zo zijn dat de ambtenaren meer werk krijgen, maar toch, er kan gekeken worden naar meer efficiëntie. Wellicht dat we de komende weken over artificial intelligence nog het een en ander aan inspiratie te horen krijgen over wat er misschien mogelijk is. Maar dat wil ik nog wel gezegd hebben.
Kijkend naar bladzijde 265 tot en met 280 uit de programmabegroting voor 2025-2028, heb ik gekeken

naar de denklijnen waarop wij dan absoluut niet zouden willen bezuinigen als partij. Ik heb ze nu niet werkelijk uitgewerkt, dus ik houd het ook kort. Dat zijn wat ons betreft 1.1, 1.2, 4.1.a, 4.1.b, 7.4 en 8.2 en 8.5. Dat gaat even snel, maar ik zeg het maar even zo, het wordt toch genoteerd. En we twijfelen over 1.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.5 en 8.1 en de rest is discutabel om op te bezuinigen.
In het kader van de tijd rond ik nu af. We hebben in ieder geval aangegeven hoe we erover denken, hoe onze partij erin staat en ook op welke denklijnen we absoluut niet willen bezuinigen. Dus tot zover.

De VOORZITTER: Dank u wel voor uw bijdrage en dan nodig ik graag het CDA uit. Mijnheer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Dank u wel voorzitter. Voor ons wordt het gedeeltelijk een beetje een resumé, maar het is nooit erg om een goede boodschap te herhalen, denk ik.
We hebben in de eerste termijn aangegeven, en dat hebben meerdere partijen aangegeven – ondertussen wordt het geloof ik 'op dezelfde deur kloppen' genoemd – dat ook het CDA niet wil bezuinigen op het maatschappelijk middenveld en de minima. Die hebben we in 2021 heel stevig moeten treffen, helaas, en dat gaan we wat ons betreft niet nog een keer doen. Dat is, denk ik, wel duidelijk. Die deur, ik zal het in mijn eigen woorden zeggen, hebben we nu wel gebarricadeerd, denk ik, met een aantal partijen.
Dan denklijn 2. Onze fractie heeft al vaker gehamerd op het belang van goede dienstverlening. Het contact met de gemeente is bepalend voor het vertrouwen dat mensen hebben en daarom willen wij ook op denklijn 2 echt niet ombuigen. We zijn wel benieuwd, en daar hebben we nu wat onvoldoende informatie over, hoe het nu precies zit met die 'trap-op, trap-af'-regeling die wordt genoemd. Er staat een interessant bedrag tegenover, maar kan dat niet als een boemerang terugkomen op een andere manier, op een andere plek in de begroting? Daar hebben we wel wat zorgen over. Dus misschien dat er bij de uitwerking van de denklijnen wat meer aandacht aan kan worden geschonken.
In denklijn 3 komen we de maatschappelijke voorzieningen tegen die achter die gebarricadeerde deur staan dus wat ons betreft zeggen we ook daar 'in 2021 hebben we die al genoeg geraakt', waaronder dus ook sport.
Maar waar zien wij dan wel mogelijkheden om het tij te keren? Want we zullen toch ergens geld moeten vinden. Dat kan allereerst door scherper aan de wind te varen. Ik denk dat de meeste partijen het wel eens zijn dat alle technische maatregelen die we in de begroting kunnen nemen om geld te vinden waar onze inwoners niet direct door geraakt worden, moeten worden genomen. Bijvoorbeeld bij het verlengen van de afschrijvingstermijnen. Dat vinden we dan wel weer een kritisch dingetje. Dat hebben we eerder gedaan. Is dat nu wel verstandig om te doen? Hij staat wel genoemd, dus ook daar graag nog meer aandacht in de uitwerking.
We hebben ondertussen ook de HAP aangegeven dat we graag de motie mede indienen die zij hebben om te kijken 'kunnen we wat met die eenmalige investeringen en eenmalige kosten in het jaar daarop doen?' We zijn er zeer in geïnteresseerd om dat mee te nemen in de denklijnen.

De VOORZITTER: Even, we hadden afgesproken dat mede-indienen niet meer kan, maar u gaat hem volop steunen, begrijp ik.

De heer VAN DER PEET: Prima, dat is mij om het even. Voorzitter, wij denken in diezelfde denklijn dat de overhead ook nog meer kan opleveren. Daar staat een bedrag van € 500.000,00 als besparing op. Maar wij hebben echt wel vraagtekens, en die hebben we al langer. Want als we kijken naar de overhead, dat zijn dus de ondersteunende afdelingen, niet de werkvloer, geven wij 2,2% meer uit dan bijvoorbeeld de gemeente Haarlem. Dan zou je zeggen '2,2%, dat is niet zoveel'. Maar dat gaat wel over de totale begroting. Dus als je terugrekent naar onze begroting, gaat het om een verschil van € 18,7 miljoen. Dat lijkt mij toch wel aanleiding om daar serieus naar te kijken. Wat doen zij dan anders dan wij doen? Ook andere gemeenten zitten lager dan wij. Dus dat vinden wij echt wel het onderzoek waard.

De overhead-lijn mag wat ons betreft nog wel beter worden uitgezocht.

De VOORZITTER: Ik zie twee vragen, mevrouw Van de Meeberg.

Mevrouw VAN DE MEEBERG: Dank u wel voorzitter. Ik hoor mijnheer Van der Peet iets zeggen over Haarlem en dat daar minder geld wordt uitgegeven. Heeft u daar wel eens over een stoep proberen te lopen? Dat is hobbeldebobbel. Het ziet er niet uit, die buitenruimte, met alle respect. Ik denk dat wij een veel hoger niveau hebben van onderhoud van de openbare buitenruimte, om maar eens iets te noemen.

De VOORZITTER: Mijnheer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Voorzitter, dat gaat volgens mij over andere kosten, dit gaat echt zuiver over overhead van het ambtenarenapparaat. De vergelijking wordt gemaakt in de begroting, met onder andere Apeldoorn, maar ook met Haarlem. Apeldoorn is voor zover ik weet ook gewoon een keurig net onderhouden gemeente. Ook die weet het efficiënter te doen. Het gaat dan dus vooral om ondersteunende functies, dus juridische ondersteuning, communicatie, dat soort ondersteunende zaken. Kennelijk geven we daar dus substantieel meer geld aan uit dan andere gemeenten.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ja voorzitter, dank u wel. Ik wil bij dezen in ieder geval mevrouw Van der Meij graag uitnodigen om een keer te komen wandelen in Zwanenburg. Mevrouw van de Meeberg, mijn excuses.
Terug naar het onderwerp, want ik hoor u heel goed over die overhead en die heb ik net ook genoemd in de vorm van die apparaatskosten die echt exorbitant gestegen zijn ten opzichte van 2020. Bent u het met mij eens dat daar ook naar gekeken moet worden?

De heer VAN DER PEET: Dat wilde ik eigenlijk net gaan zeggen, dat dat verschilt met wat u net inbracht. Wij hebben het niet over de werkvloer. Apparaatskosten zijn volgens mij meer dan alleen de overhead, dat is de werkvloer en de overhead erbij. Wij zitten nu vooral te kijken naar die overhead want we hebben natuurlijk net bij de start van dit college nog extra geïnvesteerd, juist in de werkvloer, omdat daar vragende geluiden vandaan kwamen en die zijn we natuurlijk nog niet vergeten.

De VOORZITTER: Goed, gaat u verder, want de meeste mensen zijn door hun tijd heen, dus degenen die nu het woord voeren, hebben het rustig.

De heer VAN DER PEET: Dat is dan wel weer fijn. Voorzitter, dan staat daar in diezelfde denklijn ook nog over het inzetten van reserves. Dat is een heel groot bedrag, maar wij vinden dat geen verstandige manier van boekhouden. Dus daar zijn we niet voor.
Dan hebben we in denklijn 6 het profijtbeginsel. Vinden we het goed om de leges kostendekkend te maken? Daar hadden we dezelfde vraag bij als D66. Maar bijvoorbeeld het invoeren van betaald parkeren bij recreatiegebieden vinden wij echt heel onverstandig. Dat kan juist heel averechts werken. Bovendien is er in die gebieden op dit moment overal geen betaald parkeren. Dus waarom zou je dat dan juist voor het recreatiegebied wel doen? Dat is een beetje vreemd.
Dan de inkomsten meer in balans brengen. Het CDA heeft in 2021 samen met de HAP een motie ingediend om toeristenbelasting te verhogen. We zijn blij dat er dit keer geen motie voor nodig is om deze weg te bewandelen en dat die nu gewoon in het denklijnen staat. We vinden het verhogen van de toeristenbelasting een doeltreffende maatregel. We zijn niet bang om de concurrentiepositie te verliezen, zolang we maar onder het prijsniveau van de buurgemeenten blijven. En die hebben de afgelopen jaren extreem verhoogd, kunnen we wel zeggen. En daardoor kunnen we bijvoorbeeld ook

een maatregel als de ozb-verhoging en de parkeertarievenverhoging echt uitstellen en als laatste redmiddel zien. Wij kiezen dan toch echt voor die toeristenbelasting.
Tot slot, voorzitter, denklijn 8. Haagse taken zonder knaken. Het inrekenen van die voordelen van de Hervormingsagenda Jeugd vinden wij verstandig om te doen. Ondanks dat we er geen vertrouwen in hebben dat die bedragen daadwerkelijk gevonden zullen worden straks, maakt dat het wel inzichtelijk dat, als het effect dat de overheid voor ogen heeft niet optreedt, dat direct tot een tekort leidt. Dus dat vinden wij gewoon verstandig.
De andere bedragen staan op nul. Er zijn ook een paar nummertjes uitgevallen, dus we denken dat op die denklijn nog wel veel meer te vinden is. Dus volgens mij heeft HAP ook opgeroepen om daar veel kritischer naar te kijken.
Voorzitter, dan wil ik ook even reageren op de PvdA, als ik nog wat tijd heb.

De VOORZITTER: Heel kort.

De heer VAN DER PEET: Want op zich vind ik de gedachte van de heer Sidali best treffend. We kunnen kijken naar het meerjarenbeeld drie jaar vooruit. Maar als wij investeringen doen, en de afgelopen tijd hebben gedaan of de komende twee jaar doen die in de termijn daarna geld opleveren, dan zien we die voordelen nu niet. Dat is dan misschien een soort van duurzame investering die niet binnen drie jaar geld oplevert, maar misschien wel over vijf jaar of over zes jaar. Misschien kan het college die horizon iets oprekken voor ons bij de denklijnen. Dat maakt het makkelijker om te zien of er misschien in 2029 of 2030 in één keer een voordeel ontstaat omdat we een bepaalde investering hebben gedaan.

De VOORZITTER: De tijd kunnen we niet oprekken, dus we gaan nu afronden. Dank u wel, dan is… Ja, u heeft nog tijd. U kunt nog een vraag stellen, gaat uw gang.

Mevrouw SMAND: Dank u wel voorzitter. Toch nog even een stap terug, een verduidelijkende vraag aan mijnheer Van der Peet van het CDA, over de parkeertarieven. Want ik snap niet helemaal de consistentie in uw verhaal als het gaat om het niet invoeren van betaald parkeren bij recreatiegebieden, maar het wel mogelijk in kunnen voeren van betaald parkeren, bijvoorbeeld in Badhoevedorp of andere plekken. Begrijp ik u goed dat u dat onderscheid maakt? Maar het is me niet duidelijk waarom u dat onderscheid maakt.

De VOORZITTER: Mijnheer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Ik denk dat als we de voorbeelden om ons heen zien, dan is bijvoorbeeld het recreatiegebied Amsterdamse Bos een voorbeeld. Als je daar komt, moet je parkeren en betalen als je het bos ingaat, maar dat moet je in de straten daaromheen ook. Dus er is overal betaald parkeren. Maar als je bijvoorbeeld bij het Haarlemmermeerse Bos gaat kijken, daar hoef je niet te betalen, bij Claus niet, nergens hoef je te betalen. Wij vinden het onverstandig dat je juist als je wilt bewegen in de natuur, wel die rekening moet betalen. Dus houd één lijn aan, ligt een recreatiegebied in een gebied waar sowieso al betaald parkeren is? Dan is het natuurlijk een ander verhaal. Maar ga dat niet separaat invoeren. Dat werkt echt niet goed, denken wij.

De VOORZITTER: Een aanvullende vraag?

Mevrouw SMAND: Geen aanvullende vraag, maar wel een interessant punt om verder te bespreken als we zover zijn. Dank u wel.

De VOORZITTER: We gaan zo het debat met elkaar aan en ik hoor al een paar mooie thema's, maar niet voordat we hebben geluisterd naar GEZOND Haarlemmermeer. Mijnheer Sulmann is aanwezig. Ik

rommel echt heel goed. Ik weet het, op de een of andere manier lijkt het wel expres, maar hij plakt niet aan mijn vingers.

De heer SULMANN: Dank u wel voorzitter. Vanavond bespreken we de ombuigingen om, de naam zegt het al, het ravijnjaar 2026 verder om te buigen. Als je een ravijn nadert, buig je namelijk af. Bij deze ombuigingen zijn acht denklijnen geformuleerd. En eerder, in 2021, bij de strategische oriëntatie zijn drie overkoepelende uitgangspunten geformuleerd voor ombuiging. Deze drie uitgangspunten betreffen het ontzien van de individuele voorzieningen van minima, inwoners en ondernemers zoveel mogelijk ontzien met lastenverzwaring en de laatste, en deze citeer ik, 'we zijn een gemeente die kan en wil groeien en daarin staat het realiseren van woningen voor onze inwoners centraal'. Hierbij wil ik graag benadrukken dat het hier dus gaat om onze inwoners voor wie wij huizen gaan bouwen. Houd dit even vast, ik kom hier nog op terug.
Dan terug naar de denklijnen. Wij willen graag denklijn 4 specifiek benoemen, te weten realisme in groei. De titel zegt het al, realisme. Je vraagt je af waarom je geen realisme in groei zou willen. Als we deze ombuiging niet gaan uitvoeren, is het doel dan onrealistische groei? Nou ja, het zal wel weer een semantische opmerking zijn. Het levert in ieder geval € 900.00,00 op in 2027 en 2028.
In het kader van denklijn 4 en het uitgangspunt dat we huizen gaan bouwen voor onze eigen inwoners, willen we graag Spoorzone als voorbeeld geven. Er moeten hier 10.000 woningen komen, maar hiervoor gaan we de Van Heuven Goedhartlaan nabij het station afsluiten en een nieuwe ontsluitingsweg maken langs de Toolenburgerplas. Dus we gaan een weg afsluiten, dat kost veel geld en we gaan ook weer een nieuwe weg aanleggen. Dat kost ook weer heel veel geld. En daar komt ook nog eens bij dat de omwonenden natuurlijk tegen die Toolenburgerweg, zoals wij die nu noemen, zijn.
Maar heiligt het doel dan de middelen? Het doel is 10.000 woningen bouwen. De helft van de 20.000 woningen die onze fijne gemeente wil bouwen. 20.000 woningen betekent grofweg 40.000 mensen. Maar zoveel woningzoekenden heeft onze gemeente niet. Ik herinner u graag nog even aan de uitgangspunten, waarbij we woningen gaan bouwen voor onze eigen inwoners. Een onsje minder wat betreft onze ambitie kan dus geen kwaad, zeker niet als we daardoor onze financiële risico's drastisch laten dalen.
Dat brengt ons weer bij denklijn 4, realisme in groei. We moeten ervoor zorgen dat Spoorzone geen nieuwe omlegging A9 wordt, waarvan we vandaag de dag nog steeds niet weten of we de investering terug gaan verdienen. Sterker nog, de kans dat we voor vele miljoenen onze spaarpot moeten inzetten, is erg groot. O nee, onze reserves zijn natuurlijk helemaal geen spaarpot. Bij Spoorzone 1 is een van de grote risico's het eventueel niet doorgaan van de Amsterdamse Noord/Zuidlijn. Ik hoef u er, neem ik aan, niet aan te herinneren hoe dat risico toentertijd was ingeschat. De impact van dit risico wordt nog onderzocht. Wij willen het college vragen ook het scenario 'geen knip in de Van Heuven Goedhartlaan, geen Toolenburgerweg en minder huizen bouwen in Spoorzone te onderzoeken. Hoeveel woningen kunnen we dan wel bouwen? Wat is het effect op de subsidies en de financiële risico's die wij als gemeente lopen? Dit scenario zouden we graag bij elke bespreking, maar zeker bij elk besluitmoment over Spoorzone terug willen laten komen.
Ombuigingen dus, belangrijk, zeker, maar wat ons betreft moeten we niet alleen ombuigen, maar juist ook financiële drama's in de toekomst voorkomen. Zo voorkomen we ook weer toekomstige ombuigingen. Dit is wat de kiezer van ons vraagt. Niet alleen de scheef liggende stoeptegel recht leggen, maar juist en vooral onze gemeente een goede en financiële toekomst geven. Dat betekent geen honkbalstadion meer, geen Calatravabruggen meer, geen PrimA4a, geen nieuw evenemententerrein en dus ook geen Spoorzone waar we heel grote risico's lopen, zeker met de tegenwoordige garantie op kostenoverschrijdingen. En hierop spreek ik mezelf, en ook mijn collega-raadsleden aan: u besluit hier over de toekomst van deze gemeente. Zorg ervoor dat u met trots kunt terugkijken op uw raadsperiode, dus zorg ervoor dat we geen grote, dramatische, financiële risico's meer krijgen. Laten we die ombuigingen in gedrag maken. Dat is nu eenmaal wat de kiezers van ons verwachten. Tot zover.

De VOORZITTER: Dit zijn bijna burgemeesterlijke woorden. Ik ga naar EEN Haarlemmermeer, mijnheer Spijker.

De heer SPIJKER: Voorzitter, Johan Cruijff zei eens 'tactiek is niet je man uitschakelen of zo. Nee, het is weten waar je mee bezig bent'. We krijgen een onrustige economische storm, dus als goede schipper gaan wij onze zeilen reven en alles vastzetten op het dek, en slim inspelen op de ontwikkelingen. Voorzitter, u heeft ons een interessante lijst met denklijnen en maatregelen voor de ombuigingen voorgesteld en EEN Haarlemmermeer heeft hierop zeker ook een visie. Steek eerst een hand in eigen boezem voordat wij de inwoners en ondernemers gaan belasten met extra kosten. Maar laten we enkele bezuinigingsvoorstellen aan u voorleggen.
Ten eerste de zorgfraude. Natuurlijk moet het keihard worden aangepakt. Er mag nooit misbruik worden gemaakt van gemeentegelden, maar juist alle eerlijke zorgvragers verdienen wél goede financiële steun en hulp.
Dan maatschappelijke ontwikkelingen. Reduceer het geld voor de stedenband, het is al een paar keer genoemd vandaag en minder subsidie voor grote culturele evenementen. De tijd van stedenband financieren is over. Grote evenementen zijn luxe, dus helaas ook minder subsidie. Kleinere, lokale evenementen zijn wel van groot belang voor onze samenleving. Ik noem maar een kermis, een dorpsfeest, noemt u het maar.
Dan de verlenging van de afschrijvingstermijnen. Hiermee doelen we op het vervangen van kapitaalgoederen. Wel moeten we natuurlijk een duidelijke keuze maken over welke kapitaalgoederen: computers, openbare verlichting, wegen zijn natuurlijk van groot belang. Maar we kunnen bijvoorbeeld zeggen van onderhoud openbaar groen dat we het weer teruggeven aan de bewoners en dan zeggen 'hier heb je het en onderhoud het maar', met de juiste afspraken.
Dan heb ik een nog een leuke voor de overhead. De gemeente Amersfoort heeft een 'no cure, no pay' systeem voor hun rechtszaken met de advocaten, voor de proceskosten. Daar hebben ze behoorlijk geld mee verdiend. Ik zou graag van het college horen of het daar heil in ziet want dat zou toch een interessante optie kunnen zijn.
Een laatste redmiddel, of actiemiddel, is trap-op, trap-af. Ook al spreken we hier echt van grotere besparingen, dit kan natuurlijk alleen maar gebeuren als de economische malaise zich echt heeft aangediend en alle andere oplossingen onvoldoende bijdragen. Maar eerst moet het mes in eigen vlees worden gezet. Dit was mijn bijdrage.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ja, ik kan alleen maar zeggen, lest best. Het is GroenLinks. Nee, gaat uw gang. Mevrouw Van Goethem, excuus, mevrouw Gumbert, gaat uw gang.

Mevrouw GUMBERT: Het maakt niet zoveel uit. Voorzitter, geen Haagse knaken, geen Haagse taken. Daar was de raad het over eens. Maar nu het geld uit Den Haag fors minder wordt, terwijl de opgaven gelijk blijven of zelfs groter worden, is het de vraag of we de Haagse taken kunnen uitvoeren. De raad kiest er tot nu toe voor om zwarte cijfers te blijven schrijven, maar dat gaat niet meer vanzelf. De mogelijkheid om misschien niet voor de komende vier jaar zwarte cijfers te willen blijven schrijven, zoals door Forza! geopperd, vinden wij interessant.
De denklijnen waar we al eerder over geïnformeerd zijn, zijn inmiddels een heel eind uitgewerkt. De definitieve uitwerking komt pas volgend jaar en dan moeten we kiezen uit maatregelen die allemaal pijn zullen doen.
Wat GroenLinks betreft, zijn sommige denklijnen niet te verteren. Net als een groot deel van de raad hebben we het al vaker gezegd: niet verder bezuinigen op het Sociaal Domein, maar toch zien we dat deze denklijn die juist de meest kwetsbare inwoners treft, wel wordt uitgewerkt, maar heeft het zin om daar nu over in debat te gaan? Waar gaat het vanavond eigenlijk over? Wat ons betreft niet over het uitwisselen van verlanglijstjes of over welke denklijn we wel of niet willen. Volgens ons moet het gaan over 'zijn dit echt alle mogelijkheden?' Want volgend jaar moeten we uit alle opties kiezen.

Een mogelijke verhoging van parkeertarieven, bijvoorbeeld, met 10%, wordt een optie genoemd. Maar om echt te kunnen kiezen moet de raad weten wat voor effecten van die maatregelen worden verwacht en wat het zou betekenen als de verhoging 5% zou zijn, of juist 15% of misschien wel 25%. Scenario's dus.
In de denklijnen zoals die er nu liggen, zijn sommige politieke keuzes blijkbaar al gemaakt. GroenLinks wil dat de raad straks alle opties heeft en dat die ook allemaal gemotiveerd worden. Volgens ons zijn er nog tenminste twee denklijnen niet opgenomen in deze acht die we hier vanavond bespreken.
Ten eerste. Het wordt mogelijk om jaarlijks 10% van de Algemene Dekkingsreserve als structurele dekking in te zetten. We hebben op dit moment € 150 miljoen aan bestemmingsreserves. Die kunnen niet allemaal worden overgebracht naar de algemene reserve, maar voor een deel is dat wel mogelijk. Dat zou de ruimte om gaten in de begroting uit de algemene reserve te dekken, flink groter maken. Dit is een optie die tot nu toe niet in de denklijn is meegenomen. Wij dienen een motie in om dat alsnog te doen.
En daarnaast heeft GroenLinks altijd al moeite gehad met de manier waarop investeringen begroot worden. Als plannen niet uitgevoerd kunnen worden, wordt de realisatiegraad naar beneden bijgesteld. Wij vinden dat er gestreefd moet worden naar een realistische begroting en dat betekent natuurlijk een zo hoog mogelijke realisatiegraad. Als de raad weet welke plannen werkelijk waargemaakt kunnen worden, kunnen we echte keuzes maken. We kunnen dan ook besluiten om plannen die nog niet uitvoerbaar zijn door bijvoorbeeld capaciteitsgebrek, uit te stellen, zodat die niet op de korte termijn op de begroting drukken. En om ook deze denklijn op te nemen in het totaalpakket, dienen we een motie in. Pas als echt duidelijk is welke mogelijkheden er allemaal zijn en welke gevolgen die zouden hebben, kan de raad volgend voorjaar een goed besluit nemen. Ik zal nog even wachten.

De VOORZITTER: Ja. Dan ga ik ondertussen even checken, ik hoor dat motie 3 en motie 6 zijn ingediend.

Mevrouw GUMBERT: De nummers weet ik niet.

De VOORZITTER: 3 is Meer overhouden met anders investeren en 6 is Gebruik bestemmingsreserves slim voor onderhoud. Ja? Dat klopt. Dan heb ik in ieder geval alle drie de moties nu gehoord, en maken die samen met die van de PvdA onderdeel uit van de beraadslagingen.
Mijnheer Rip, u had geen tijd meer en u heeft nog steeds geen tijd, dus ik zou eigenlijk willen stoppen.

Mevrouw GUMBERT: Voorzitter, ik wil nog een opmerking maken. We hebben dus drie moties die u heeft gehoord en het amendement, dat we hadden ingediend bij de eerste wijziging op de begroting, was een amendement en dat wordt ook een motie. Dus dan hebben we vier moties.

De VOORZITTER: Dan ga ik even kijken. Dat betekent dat het amendement Septembercirculaire, dat was amendement 1, nu een motie wordt.

Mevrouw GUMBERT: En het staat al zo in iBabs.

De VOORZITTER: Perfect, dan ga ik nu afronden.

De heer RIP: Een kort ordevoorstelletje even. Mag dat gezien de tijd? Ik heb eigenlijk doordat mevrouw Gumbert iets opbracht nog behoefte aan een vraag aan het college, kan dat?

De VOORZITTER: Ja, als dat u helpt, dan moet u dat zeker doen. Gaat u die vraag stellen.

De heer RIP: Ja, want mevrouw Gumbert vertelde iets over de realisatiegraad maar dat is een

gemiddelde en ik zou toch graag willen weten waar in de organisatie de gemiddelde realisatiegraad hoog is en waar die wat minder hoog is, zodat we gerichter kunnen sturen. Bent u dat met ons eens?

De VOORZITTER: Ja, ik denk dat ze dat met u eens is. Ja, prima. Dan geven we dat door aan het college. Het was ook een vraag aan het college. Zo heb ik het beluisterd.
Dan zei ik net al, de hekkensluiter is traditioneel mevrouw Antolini.

Mevrouw ANTOLINI: Dank u wel, voorzitter. We gaan het nu hebben over de bezuinigingen ofwel de ombuigingen, het ravijnjaar dat op ons afkomt. Het moge duidelijk zijn, dat was net al duidelijk, denk ik, dat FVD zich fel verzet tegen de koers die de gemeente opgaat in het licht van deze dreigende financiële tekorten. Ik heb het net al benoemd. Het is duidelijk dat er verkeerde prioriteiten worden gesteld en het is dan ook tijd dat er harde keuzes gemaakt worden. De komende jaren zien er niet al te best uit voor de gemeente. Helaas zien we dat er toch miljoenen verspild blijven worden aan vage samenwerkingsverbanden en grootse klimaatplannen en de basisvoorzieningen voor onze inwoners komen in het gedrang. Deze plannen duwen ons letterlijk een financiële afgrond in.
Voorzitter, de cijfers zijn duidelijk. We kunnen teruglezen in de nota over de energietransitie dat er meer dan € 22 miljoen aan klimaatuitgaven wordt verwacht tot en met 2026. Ondanks enkele bijdragen van het rijk drukt een groot deel van deze kosten op onze eigen begroting. Het grootste deel van het geld gaat naar windmolens, zonneparken en bureaucratische trajecten, zoals de regionale energietransitie. Het is al aangegeven, de kosten van het ambtelijke apparaat zijn enorm gestegen. Maar ja, als je dan ook zulke grote ambities hebt, ook wat betreft het klimaat, heb je daar ook weer extra ambtenaren voor nodig.
Wat is het resultaat eigenlijk van al die klimaateisen? Ik heb het net ook in mijn eerste termijn benoemd. Stijgende woonlasten, de woningbouw raakt vertraagd en nieuwbouwprojecten worden duurder hierdoor. Ik zou zeggen, wij kunnen ons dit niet veroorloven op dit moment. Voor ons is het heel simpel: schrap deze klimaatplannen. Helaas weet ik dat de meesten het daar sowieso niet mee eens zijn maar ik zou toch echt willen vragen om alsjeblieft te herzien en of wellicht niet toch gekeken kan worden naar al die enorme kosten die wij maken wat betreft het klimaat.
En dan een andere post waar tonnen, tot in de miljoenen aan wordt uitgegeven. Dat zijn de asielzoekers en statushouders. We weten ook, en dat lezen we ook terug in de stukken, dat deze kosten alsmaar blijven stijgen. Dat is natuurlijk omdat de instroom niet kleiner wordt. De instroom wordt groter. Dit is een probleem van Den Haag, dit hebben ze overduidelijk niet onder controle. Het lijkt mij dat wij sowieso als gemeente daar niet voor moeten opdraaien. Dus ik hoop dat we wat dat betreft sterk in onze schoenen kunnen staan en dat ook kunnen aangeven bij het rijk.
Daarnaast zijn er veel nationale samenwerkingsverbanden en internationale samenwerkingsverbanden. Daar gaat ook ontzettend veel geld naartoe. Het lijkt mij eigenlijk zo simpel om gewoon te zeggen 'stop daarmee' en geef die € 1,3 miljoen voor bestuurlijke samenwerking buiten de gemeente gewoon niet uit op dit moment. Houd je gewoon lekker bezig met je eigen gemeente.
Overigens, ik hoorde het net ook al, hoor ik veel partijen zeggen 'o, wat sneu dat mensen nu meer moeten gaan betalen'. Tegelijkertijd hebben ze een tijdje terug ervoor gestemd om geld te sturen naar het buitenland voor ontwikkelingshulp. Dus dat vind ik ook nogal krom. Dit soort ondemocratische luxeprojecten kunnen we ons simpelweg niet permitteren, terwijl we op de rand staan van een financieel ravijn. FVD zou dan ook zeggen: deze overbodige samenwerkingen gelijk stoppen. Het kan heel simpel zijn, maar in plaats van kritisch te kijken naar bovengenoemde verspilling, kiest het bestuur ervoor om de belastingen te verhogen. Gelukkig heb ik meerdere partijen gehoord hierover die zeiden dat ze daar niet op zitten te wachten. Ook FVD zal zeggen 'onder geen enkele omstandigheid zullen wij zeggen dat wij voor een belastingverhoging zijn'.
Voorzitter, ik zou zelf zeggen dat het onaanvaardbaar is om nog verder te graaien in de zakken van de burgers om het gat in de begroting te dichten. Het mag niet zo zijn dat wij de burgers als melkkoe blijven gebruiken.

Dan wat betreft de denklijnen. Wat ons betreft, is een andere mogelijke oplossing het inzetten van opgebouwde reserves, zoals ook genoemd in denklijn 5.6. Daarnaast moet de gemeente stoppen met de ouderlijke rol op zich nemen en meer inzetten op zelfredzaamheid in de samenleving. Niet alles hoeft geregeld te worden door papa en mama overheid. Bijvoorbeeld, zoals ook gesteld in denklijn 1, kunnen lichte vormen van jeugdzorg prima door familie en vrienden worden opgevangen, zodat de echte zorg beschikbaar blijft voor wie het het hardst nodig heeft.
Voorzitter. Het is tijd voor harde, maar vanzelfsprekende keuzes. We kunnen niet blijven dweilen met de kraan open. Stop met overbodige klimaatprojecten. Pak de kosten van het asielbeleid aan en stop met internationale samenwerkingen. Zo kunnen we de financiële stabiliteit van onze gemeente herstellen, zodat de inwoners ook niet keer op keer opnieuw belast hoeven te worden.
FVD staat voor het belang van onze eigen inwoners, de gezinnen, de hardwerkende mkb'ers, de ouderen en niet voor luxe ambities van een bestuur dat de realiteit uit het oog verloren is.
Ik zou ook graag nog één vraag willen stellen aan het college, BVNL begon er net ook al over, over het Crowne Hotel en de bovenverdieping. Er was een raadsvoorstel. Daar heeft een meerderheid van de raad voor gestemd. Daarin wordt aangegeven dat het eerste jaar zoveel procent voor spoedzoekers is, het jaar daarop weer een groter en groter deel. Ik weet niet meer precies wat die percentages waren, maar in ieder geval iets van 20%, 30%, 40%. Nu krijgen we inderdaad te horen dat er gewoon nul spoedzoekers in het hotel zitten. Ik zou graag willen weten wat dan het plan is voor de komende jaren. Blijft het dan op nul of gaan we dan wel weer opschalen naar een groter percentage van spoedzoekers? Dank u wel.

De VOORZITTER: Dank u wel. En u was, zoals ik al zei, de hekkensluiter. Daarmee is deze termijn afgerond. Het college trekt zich terug om de antwoorden te bespreken die aan u gegeven worden vanaf 21.15 uur. Dus ik schors de vergadering tot 21.15 uur. U wordt uitgenodigd om iets even iets te nemen, zodat u genoeg energie krijgt voor de tweede termijn. Ik schors de vergadering.

Schorsing

Reactie college van B&W op eerste termijn van de gemeenteraad over ombuigingen

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Het college gaat een reactie geven op de eerste termijn. Als eerste vraag ik mevrouw Van Straten een reactie te geven.

Wethouder VAN STRATEN: Dank u wel voorzitter. Allereerst wil ik de fracties hartelijk danken voor het meegeven hoe u naar de denklijnen kijkt, ondanks dat ze nog niet helemaal uitgewerkt zijn. Het gaat ons als college in ieder geval helpen bij het voeren van het gesprek hierover.
Ik wil u één verduidelijking meegeven en dan heb ik twee vragen gehoord. Verder zijn de vragen die ik heb gehoord over het algemeen technisch, die kunt u in de uitwerkingen ook terugvinden. Wat ik u vooraf wilde meegeven, gaat over iets waar ik een aantal fracties over heb gehoord, over de nullen, om het zo maar even te noemen, in de denklijnen. Ik wil in ieder geval meegeven dat u op 29 februari jl. een presentatie heeft gekregen en daar bedragen heeft gezien. Sommige bedragen zag u niet terug bij die denklijnen. Daar stond ook een verklaring bij. Maar u kent de bedragen, dus over de veranderingen wordt u steeds transparant meegenomen. En straks, als u die uitwerking krijgt, ziet u dat ook. Dus ik wil in ieder geval aangeven dat u daarmee de informatie heeft waarmee u de keuzes ook straks kunt maken.
Verder heb ik één vraag gehoord van twee fracties over leges en kostendekkendheid. Die zult u ook terugvinden in de uitwerking van de denklijnen. En ik heb iets gehoord van ChristenUnie-SGP over 'kunnen we dan de winst uit de grondzaken niet gebruiken?' U heeft het tMPG als het goed is ontvangen. Volgens mij gaan we vanavond besluiten om dat op de agenda te zetten om 11 november a.s. te bespreken. Dan denk ik dat u dat moet lezen en dan nog maar eens moet nadenken over deze vraag.

De VOORZITTER: Mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Dank u wel voorzitter. Een verduidelijkende vraag over de nullen. Dat wordt dus wel meegenomen bij de uitwerking?

Wethouder VAN STRATEN: Ja, dat klopt.

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ja voorzitter, dank u wel. Ik hoor u over de denklijnen zoals ze gepresenteerd zijn door het college. Er zijn ook wat denklijnen vanuit fracties toegevoegd. Worden die ook meegenomen? Wordt ernaar gekeken?

Wethouder VAN STRATEN: Dat ga ik in ieder geval richting de organisatie meegeven. Dat is ook wat ik aangeef. Of het allemaal technisch mogelijk is, daar kan ik nu niets over zeggen, maar het is in ieder geval de bedoeling van deze avond dat we dat ophalen en zoveel mogelijk meenemen.

De VOORZITTER: Is er nog een twijfelgeval? Mijnheer Boerman heeft nog een vraag.

De heer BOERMAN: De vraag was al doorgekomen begrijp ik.

Wethouder VAN STRATEN: Ja, ik realiseerde me ineens dat ik nog een aantal moties had. Het ging om de bestemmingsreserves in te zetten, motie 3. Daar staan we positief tegenover.
Motie 4 ging over, als ik het heel kort zeg, slim investeren om later te besparen. Wat ons betreft, is het dictum en de oproep iets te vaag. Daar kunnen we niet zo heel veel mee, om heel kort door de bocht te gaan. Dus die wil ik ontraden.
En dan was er nog een motie 6 die ging over meer duidelijkheid krijgen over investeringen en dergelijke. Ik heb u aangegeven dat u meegenomen wordt in een Actualisatie Schaalsprong, dat het Strategisch Perspectief Investeringen naar u toekomt waar het een en ander in meegenomen wordt. Dus die wil ik ook ontraden omdat u daar al over geïnformeerd wordt.

De VOORZITTER: Ja, ik zie dat er een vraag aankomt.

De heer BOERMAN: Ik ben aan het twijfelen of het nu zinvol is om die moties vanavond in te dienen. Want als u zegt 'we gaan het sowieso meenemen. We nemen ze extra mee, als extra denklijnen', dan zijn ze niet eens nodig, want dan zegt u toe 'we gaan het uitwerken voor u'. Dus daar ben ik een beetje naar aan het zoeken. Zegt u toe 'die gaan we voor u uitwerken'? Dan zijn we volgens mij vanavond wat betreft die twee moties in ieder geval klaar. Die derde, dat durf ik niet helemaal te zeggen, daar kan mijnheer Sidali misschien iets over zeggen.

De VOORZITTER: De wethouder.

Wethouder VAN STRATEN: Dank u wel voorzitter. Ik heb het gelezen als een behoefte aan informatie en ik heb u aangegeven 'die informatie waarop u de keuzes kunt maken, zult u krijgen'.

De VOORZITTER: Terwijl er overleg daar plaatsvindt, ga ik naar mevrouw Van de Meeberg.

Mevrouw VAN DE MEEBERG: Voorzitter, als degene die de administratie van de fractie vandaag bijhoudt een vraag. Motie 3 was eerst ontraden door mevrouw Ruigrok en nu wordt die positief. Dus ik ben heel benieuwd naar wat duiding hierover.

Wethouder VAN STRATEN: Dan vermoed ik dat wij motienummers door elkaar halen, want ik noemde ook het inzetten van de bestemmingsreserve. Is dat een ander nummer?

De VOORZITTER: Motie 3 gaat over Gebruik bestemmingsreserve slim. En u heeft het over de motie die het amendement was. Ja, u bent er weer bij? Ik hoop dat verder de administratie van de fractie wel in orde is. Maar er is geen vraag meer verder? Nee, mijnheer Sidali, had u nog een vraag aan de wethouder?

De heer SIDALI: Ja, voorzitter.

De VOORZITTER: Betreffende de motie nog?

De heer SIDALI: Ja, precies. Want ik vroeg me af hoe ik de portefeuillehouder dan kan helpen om het iets minder vaag te maken, zal ik maar zeggen. Wat hier gevraagd wordt is: kunt u voorstellen bedenken waarbij we investeren die later wat gaan opleveren? Dus ik laat het eigenlijk meer aan het college om met voorstellen te komen dan dat ik dat zelf doe. Dat is eigenlijk de vraag.

De VOORZITTER: Gaat uw gang.

Wethouder VAN STRATEN: Dank u wel voorzitter. Ja, sorry, dan moet ik toch helaas zeggen dat dat nog heel vaag is en daarom zou ik hem willen ontraden.

De VOORZITTER: Ja. Dan gaan we naar de beantwoording van vragen door mevrouw Steffens namens het college.

Wethouder STEFFENS: Ja, voorzitter dank u wel. Er zijn twee vragen gesteld door FVD en BVNL die te maken hadden met Crowne Plaza. Ik wil u er eigenlijk op wijzen dat u afgelopen dinsdag, 22 oktober, een brief heeft ontvangen van het college, waar exact de antwoorden op deze twee vragen in staan, dus daar wil ik u naar verwijzen. Antwoord nummer 2.a en 2.b.

De VOORZITTER: Ja. Dan ga ik voor de beantwoording van andere vragen die nog openstaan, naar wethouder El Idrissi.

Wethouder EL IDRISSI: Dank voorzitter, voor het woord. Ik had één specifieke vraag, ik geloof dat die van het CDA kwam. Dat ging over overhead. U vroeg zich af waarom de overhead bij ons in onze gemeente zovele malen hoger was dan in andere gemeenten. Kijk, overhead is een complex onderwerp. Dat heeft voornamelijk te maken met het feit dat je overhead op verschillende manieren kunt bekijken en het heeft ook te maken met hoe je als organisatie, in dit geval een gemeente, jezelf organiseert. U weet dat wij een regiegemeente zijn. Dat betekent dat onze uitvoerende taken vaak ergens anders liggen dan bij ons. Ik wil het niet al te technisch maken, mijnheer Van der Peet, maar ik ga het toch doen. Als je de overhead wilt meten, heb je een verhouding. Dan heb je een teller en een noemer. De teller geeft aan hoeveel mensen je in de ondersteuning hebt en in de noemer staat je totale formatie. En als je een regiegemeente bent, betekent dat dat je heel veel mensen buiten de deur hebt. Dat betekent dat onderaan, de noemer, lager is en je teller gelijk blijft. Dat betekent dat je automatisch een hogere overhead hebt. Dat is de reden waarom wij hoger scoren dan andere gemeenten.

De VOORZITTER: Ik denk dat er vragen zijn.

De heer VAN DER PEET: Volkomen duidelijk, voorzitter.

De VOORZITTER: Mijnheer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Mijn oproep was eigenlijk meer… Het gaat om heel veel geld, meer dan € 18 miljoen verschil. We geven in totaal € 76 miljoen zelfs uit. Mijn oproep was meer om bij de denklijnen daar nog eens nadrukkelijk naar te kijken, want nu wordt er maar € 500.000,00 op gevonden. Wij denken dat daar met een andere blik nog wel meer mogelijkheden zijn. Het is eigenlijk de vraag of u dat in de uitwerking wilt meenemen.

De VOORZITTER: Dank u wel, het was geen vraag, want meer een opmerking om wat mee te nemen. O, toch een vraag. Gaat uw gang, mijnheer El Idrissi.

Wethouder EL IDRISSI: Ja, maar dat kunnen we sowieso meenemen. Ik geef u alleen een uitleg waarom bij ons de overhead wat hoger is dan bij andere gemeenten. Het is een technische uitleg, maar ik kan niet anders dan het technisch uitleggen.

De VOORZITTER: Ja. Mijnheer Van der Peet, u had nog een behoefte?

De heer VAN DER PEET: Nee, maar dan in het verlengde van wat mijnheer Boerman net zei, heb ik dan nu eigenlijk de toezegging dat dat meegenomen wordt. Dan ga ik er geen motie over maken.

De VOORZITTER: Dan ga ik naar de heer Boerman.

De heer BOERMAN: Ja, de heer Van der Peet hoort een toezegging die ik niet hoor. Dat maakt het wat lastig. Ik dank de heer El Idrissi voor de uitleg, maar we vroegen niet om een uitleg. Niemand vroeg volgens mij om uitleg, we vroegen 'kunt u dit meenemen en kunt u ons daar wat meer scenario's voor laten zien als u in januari of februari naar de raad komt met de uitwerking?' Nu heeft de wethouder gezegd 'ja, daar gaan we naar kijken'. Maar ik wil graag de toezegging 'ja, daar gaan we meer inzicht in geven'.

De VOORZITTER: Mijnheer El Idrissi.

Wethouder EL IDRISSI: Mijnheer Boerman, de vraag heeft u weliswaar niet gesteld, maar de vraag is letterlijk van het CDA gekomen. Het CDA vroeg zich af waarom de overhead bij ons vele malen hoger was dan bij andere gemeenten. Ik heb hem daar een uitleg over gegeven. Dat het niet uw vraag was, is tot daaraan toe, maar het was wel exact de vraag van de heer Van der Peet. Daar geef ik antwoord op. Uw vraag is 'wilt u het meenemen in de ombuigingen?' en daar kan ik 'ja' op zeggen.

De VOORZITTER: Dan ga ik naar de heer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ja, ook een verduidelijkende vraag voorzitter. Want ik hoorde de heer El Idrissi zeggen wat ik net ook al opvoerde. We zijn een regiegemeente. Ik dacht 'daar komt-ie, we geven € 625 miljoen uit, waarvan een gedeelte overhead is, maar de overhead is heel laag want we hebben weinig personeel want we zijn een regiegemeente die alles uitbesteedt'. En nu vertelt u ons eigenlijk 'we zijn een regiegemeente en daardoor hebben we meer mensen in dienst.' Ik kan dat niet helemaal volgen. Kunt u dat verduidelijken?

Wethouder EL IDRISSI: Ja, dat kan ik. Ik kan het heel goed verklaren maar volgens mij heb ik die uitleg ook gegeven. Maar nogmaals, ik heb gezegd, het is een technisch verhaal, want ik heb het over de verhouding. Als de overhead van de organisatie of van een gemeente moet worden berekend, dan kijk

je naar de teller en de noemer, de verhouding. En je hebt in de noemer de totale formatie. Bij ons is die vele malen minder in die zin dat wij een regiegemeente zijn. We hebben mensen ergens anders in dienst. Maar de teller geeft aan hoe de ondersteuning is. En als je teller op hetzelfde niveau blijft en je formatie omlaaggaat, dan krijg je per definitie een hogere overhead, in vergelijking met andere gemeenten die geen regiegemeente zijn.

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ja voorzitter, abracadabra. Ik ben het echt helemaal kwijt, een technisch verhaal.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan ga ik naar mevrouw Van der Meij voor de beantwoording van de laatste twee vragen die nog openstaan.

Wethouder VAN DER MEIJ: Voorzitter, dank u wel. Ik heb bij mijn weten nog één vraag openstaan en dat is de vraag van BVNL die gaat over… O, ik zie ook nog iets heel anders gebeuren.

De VOORZITTER: U heeft nog een vraag, gaat uw gang.

Mevrouw ANTOLINI: Dank u voorzitter. Ik ging even snel zoeken, zoeken, zoeken. Volgens mij doelt de wethouder op de beantwoording van de schriftelijke vraag van BVNL. Daarin staat 'we onderzoeken momenteel of we de verdieping geschikt kunnen maken'. Dat is nogal een karig antwoord en ik hoop eigenlijk op wat meer informatie.

De VOORZITTER: Oké, dat gaat nog over het antwoord van wethouder Steffens.

Wethouder VAN DER MEIJ: Ik word gesouffleerd. Als het klaar is, komt er informatie.

De VOORZITTER: Goed, dan gaan we weer terug. De laatste vraag en dan gaan we echt verder.

De heer MEIJER: Dank u voorzitter, maar ik moet toch even wat corrigeren. Toen het hotel is aangekocht werd er van het begin af aan gezegd 'er komen spoedzoekers in en er komen statushouders in'. Dus mijn vraag is: waarom is dat niet gebeurd? Dan kunt u wel zeggen 'ik heb de vragen beantwoord', maar dat is helemaal niet… Dat is het feit helemaal niet. Van het begin af aan is er gezegd 'er komen spoedzoekers in' en die zitten er nog steeds niet in. Nou, dat snap ik niet.

De VOORZITTER: Daar komt nog antwoord op? Ja? Niet nu, nee, dat snap ik. Daar komt antwoord op. Ik ga naar mevrouw Van der Meij.

Wethouder VAN DER MEIJ: Dank u wel voorzitter. Ik ga door met de vraag van de fractie van BVNL over kinderen van de camping De Westeinder. We hebben een enigszins ander beeld. Niet dat er geen kinderen op de camping zijn, maar 24, dat is bij ons niet bekend. Maar wij zijn al bezig om voor alle ouders met kinderen op de camping een bijeenkomst te organiseren en afspraken te maken, zodat zij zich kunnen melden zodat we ervan weten en kunnen ondersteunen bij het zoeken van huisvesting. Maar in ieder geval ook zodat we exact weten hoeveel kinderen er exact op de camping zitten. Dus daar zijn we mee bezig. Dank u wel.

De VOORZITTER: Goed, dat waren de antwoorden, voor zover van toepassing en de rest komt terug, zoals mevrouw Van Straten al heeft aangegeven. De heer Spijker heeft nog een vraag. Mijnheer Spijker.

De heer SPIJKER: Ja voorzitter, ik had een vraag over 'no cure, no pay' voor de proceskosten en daar heb ik nog geen feedback over gehad. Dus ik weet niet wie dat kan geven.

De VOORZITTER: Dat gaat mevrouw Van der Meij ook doen.

Wethouder VAN DER MEIJ: Dank u wel voorzitter. Ja, we zullen dan uitzoeken, voor zover ons bekend mogen advocaten geen 'no cure, no pay' aanbieden en is dat bij wet verboden. U geeft aan dat ze er in Amersfoort een afspraak over hebben over hebben gemaakt, dus daar zullen wij navraag naar doen en dat meenemen als we dat zinvol achten bij deze denklijnen. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan stel ik voor dat we nu de beantwoording van het college afronden. Er is nu ruimte voor vrij debat. Ik hoorde bij uw eerste termijn een aantal zaken waarop u graag met elkaar van gedachten wilde wisselen, dus u kunt naar voren lopen zoals dat altijd gaat bij sessies. Voordat u dat doet, zou ik toch… Ja, ik ben klaar met de beantwoording van het college, dus daar gaan we niets meer over vragen. We gaan nu naar het debat. U had de gelegenheid om dat te vragen.

Mevrouw ANTOLINI: Ja, maar de wethouder zegt gewoon 'je hebt een brief gehad, klaar zo'.

De VOORZITTER: En toen had u naar de microfoon kunnen lopen en kunnen reageren, maar ik heb het nu afgesloten, dus ik ga nu met u het debat in. U krijgt antwoorden, u kunt schriftelijke vragen stellen en u heeft nog alle gelegenheid. Maar hij is nu echt voorbij, ik ga over naar het debat.

Mevrouw ANTOLINI: Oké, maar dan begrijp ik dus dat de wethouder zegt 'ik geef gewoon geen antwoord'.

De VOORZITTER: Nee, de wethouder heeft gezegd dat de antwoorden op uw vragen zijn gegeven in de brief. Als u zegt 'dat is niet correct of niet compleet', dan kunt u al die vragen nog stellen. Daar heeft u allemaal mogelijkheden voor. Maar dat was tijdens… Ik heb het echt nu afgerond.

Tweede termijn van de gemeenteraad (raadsdebat) over ombuigingen

De VOORZITTER: Ik ga de tweede termijn met u doen. Dat is een vrij debat. Dat staat officieel tot 22.15 uur maar we zijn later begonnen dus we kijken even samen of u nog hevig in debat bent. Als dat niet zo is, dan gaan we tot 22.15 uur en anders maken we het uur vol tot dit moment. Dus dat ga ik samen met u bekijken. Dan weet ik alleen niet wie van u het eerste was, u rende allebei zo hard.

De heer VERMEULEN: Mijnheer Rip was vreselijk langzaam, ik heb hem ingehaald.

De VOORZITTER: Dus dat betekent dat mijnheer Rip begint. Dat hoor ik u zeggen toch? Want u heeft respect voor de ouderen, toch mijnheer Vermeulen? Mijnheer Rip gaat uw gang.

De heer RIP: Oké. Ik vond het in ieder geval verhelderend om van iedereen te horen wat hun wensenlijstje is, maar ik heb in mijn betoog geprobeerd namens mijn partij een nieuwe denkrichting neer te leggen, die 2% foutmarge, eigenlijk in lijn met de accountant. Ik probeer een paar bruggetjes te slaan naar partijen die eigenlijk, in mijn beleving, daartegenaan schuren.
Als ik naar Forza! kijk, dat bent u, had u het over de organisatie en snijden in eigen vlees, maar u bent ook een groot liefhebber van de Duisenbergmethode. U zei vanavond 'we hebben hem nog niet helemaal uitgerold over de organisatie'. Is het niet verstandiger om te kijken of onze denkrichting helpt om meer tijd te kopen waardoor we meer inzicht krijgen in de effecten van die bezuinigingen op langere termijn? En als ik het over langere termijn heb, kom ik bij de PvdA (de microfoon valt even uit).

De VOORZITTER: Ik denk dat er een termijn zit aan uw inbreng en dat we eerst even gaan kijken naar het antwoord van de heer Vermeulen en dat u dan nog even kijkt of er ruimte is voor het tweede deel. Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ja voorzitter, dank u wel. Het sluit aan bij het onderwerp dat ik in wilde brengen, want ik wilde inderdaad met de raad van gedachten wisselen over de vraag of de raad het met de fractie van Forza! eens is dat we eerst gewoon eens moeten kijken of we een sluitende begroting krijgen voor 2026 en dan volgend jaar gaan kijken naar 2027. Ik denk dat dat echt een verstandige manier is om ernaar te kijken. Ik denk niet dat het verstandig is om 1% of 2% marge in te bouwen terwijl je niet weet of je die hebt, dus dat je zomaar op de pof wat gaat doen. Ik zou graag willen weten 'hoe efficiënt geven wij ons geld uit? Hoeveel procent van het bedrag dat wij uitgeven, wordt inefficiënt besteed?' Ik geloof rustig dat dat 1 à 2% is en dat je er dan al bent, maar dat weten we niet want we hebben er helaas veel te lang over gedaan om die methode Duisenberg uit te rollen.

De heer RIP: Dat is dan precies mijn punt. U wilt toch heel graag dat die uitgerold wordt. Daar hebben we iets meer tijd voor nodig. Dus als we die tijd nu gewoon nemen doordat we een BBV-regel buitenspel zetten, omdat we over de toekomst moeten gaan praten, in 2029, waar we mogelijk een bezuiniging moeten doen? Dan bent u het toch met me eens dat we dat voor 2026, dat is € 7 miljoen, op een andere manier in moeten vullen?

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen, het is wel een beetje… Dit wordt een soort gesprek van twee personen.

De heer VERMEULEN: Iedereen is welkom natuurlijk om aan te haken.

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ik vind dat we geen regels buiten werking moeten stellen. Maar wat je wel kunt doen – je moet in het jaar waarin je zit een sluitende begroting hebben. Dus voor volgend jaar hebben we die. Ik denk dat we volgend jaar voor het jaar daarop een sluitende begroting moeten hebben. En ook als dat betekent dat we impopulaire maatregelen moeten nemen, denk ik dat we daar niet aan ontkomen en dat we het college echt zijn werk moeten laten doen om met voorstellen te komen om tot die sluitende begroting te komen. Alleen denk ik, u heeft het over die € 7 miljoen, dat dat is waar we mee moeten beginnen. En dat we voor dat heel grote bedrag van die tientallen miljoen waar we naar op zoek zijn, eerst moeten kijken 'is dat inderdaad nog nodig?' Dat hoorde ik D66 volgens mij eigenlijk ook zeggen. Dat we eerst moeten kijken 'is dat nog nodig, door de tijd heen? Wat voor ontwikkelingen komen er naar ons toe?' En dat we echt heel behoedzaam door dat proces van die ombuigingen moeten gaan.

De VOORZITTER: Helder. Mijnheer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Ja, als ik een beetje samenvat wat de heer Vermeulen zegt, is het eigenlijk een denklijn passeren. Zo zou je het kunnen samenvatten. Interessante gedachte.
Ik wil in ieder geval even reageren op de 2%. Ik denk niet dat we… We moeten heel creatief zijn en volgens mij heb ik een aantal voorstellen gehoord vanavond van verschillende partijen die heel creatief zijn en die ook omarmd worden door het college. Helaas hebben we op de 2% geen reactie van het college gehad, maar als wij regels aan de kant gaan zetten, die kant moeten we echt niet op willen.

De VOORZITTER: Ja, een reactie, dan ga ik naar mevrouw Gumbert.

De heer RIP: Voorzitter. Ik reageer natuurlijk op mijnheer Van der Peet. Want het is mijnheer Van der Peet die scherper aan de wind wil zeilen. Een van die dingen is natuurlijk een klein beetje buiten de lijntjes kleuren. Als je € 7 miljoen nodig hebt voor 2026, is dat net 1% van onze totale begroting. Dat is wat ik probeer te zeggen, door te zeggen 'nou ja, als de nood aan de man is, moeten we dat kunnen verkopen in ieder geval, dat moeten we kunnen accepteren voordat we de hele boel overhoop halen'. U wilt scherp zeilen en ik probeer te zoeken.

De VOORZITTER: Oké, nog één reactie en dan ga ik echt naar mevrouw Gumbert.

De heer VAN DER PEET: Ja, we willen zeker scherp zijn, misschien zitten we in een ander bootje dan u. Dat zou kunnen. U maakte in uw bijdrage een vergelijking met voetbal. Gisteren hebben we dat ook gezien. De VAR heeft twee keer ingegrepen bij een buitenspelsituatie. Dat dreigt hier ook als wij de regel overtreden, dan wordt er ingegrepen. Dus ik zie dat echt niet. Binnen de lijntjes kleuren is heel belangrijk.

De VOORZITTER: Mevrouw Gumbert.

Mevrouw GUMBERT: Wij vinden het ook een interessante gedachte van Forza! om inderdaad de bezuinigingen te faseren en om niet nu alles voor 2028 al vast te leggen. We moeten natuurlijk zorgen voor een sluitende begroting voor 2026 straks, maar we kunnen die – wij noemen dat dan temporiseren – investeringen die we van plan zijn te doen, waarvan in te schatten is dat we die niet allemaal gaan halen, naar achter schuiven. Dan hebben we voor 2027 misschien ook weer een sluitende begroting. Dus om dat stapsgewijs te doen, prima, maar om gewoon te zeggen 'we gaan 2% maar niet doen'. Dat lijkt me niet handig.

De VOORZITTER: Mijnheer Rip.

De heer RIP: Ik raak een beetje in de war, want volgens mij was het uw partij die zei dat de realisatiegraad zo laag was. Dat heeft met de investeringen te maken en met de ontwikkelingen. En u zegt nu 'laten we het maar vooruitschuiven, want dat komt nu beter uit'. Hoor ik dat goed?

Mevrouw GUMBERT: Nee, dat is niet wat ik zei. Wat ik bedoel, is dat, als we weten dat dingen niet gerealiseerd zullen worden, we ze dan ook niet begroten op dat moment en dat er dus ook niet een niet-gerealiseerd bedrag op de begroting staat en dat we dat dan kunnen gebruiken om op dat moment het gat in de begroting te dichten.

De VOORZITTER: Goed, dan gaan we naar de heer Achterbergh. Ik heb zomaar het gevoel dat het een nieuw onderwerp wordt. Nee? U gaat nog even door? Mijnheer Achterberg.

De heer ACHTERBERGH: Op de valreep, voorzitter. Ja, wij vinden het ook op zich wel een interessante denkwijze. Alleen het probleem dat wij erbij hebben… We hebben natuurlijk de vorige keer die brieven gehad die naar die organisaties gingen, wat een hoop heisa gaf. Als we dat nu weer jaarlijks gaan doen en gaan kijken, ben ik persoonlijk bang dat we weer die onrust krijgen. Dus ik denk dat het juist goed is dat we ver vooruit kijken tot 2028 of zelfs 2029 en dat niet jaarlijks te doen.

De VOORZITTER: Een reactie van mijnheer Rip.

De heer RIP: Voorzitter, mijnheer Achterbergh heeft mij helemaal niet begrepen. Met die 1% en die 2% zeg ik eigenlijk 'we gaan niet ombuigen hier'. Als je niet gaat ombuigen, hoef je ook geen brieven te

sturen.

De heer ACHTERBERGH: Sorry, ik ben niet duidelijk geweest, voorzitter. Het was een reactie op Forza!

De VOORZITTER: Dan gaat nu de heer Vermeulen. Dat is nog steeds hetzelfde onderwerp? Want anders ga ik het afronden. Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ik proefde dat dat een reactie was op Forza! en ik mag Forza! vertegenwoordigen, dus ik dacht 'laat ik er wat op terugzeggen'. Ik denk dat het erger is door… Kijk, je kunt beginnen met een relatief kleine bezuiniging in 2026 of je kunt in één keer groot schieten. Ik noemde dat net schieten met hagel op een muis; je raakt hem altijd, dus dat ben ik met u eens, maar er gaan ook heel veel kogels verloren. Ik heb liever dat, als je moeten bezuinigen, je dat zo beperkt mogelijk doet, dat je de organisaties waarop we bezuinigen zoveel mogelijk ontziet. En als we dat echt meteen rigoureus gaan doen tot 2028 aan toe, denk ik dat je alles wat je kapot bezuinigt niet meer terugkrijgt. Dus ik denk behoedzaam en verstandig en weliswaar met het risico dat je drie keer een slechtnieuwsgesprek hebt, maar beter dat dan één keer te ver doorschieten.

De VOORZITTER: Goed, zijn er nog andere onderwerpen die u met elkaar wilt bespreken voordat u gaat stemmen over de begroting? Er is nu ook nog de mogelijkheid om ook nog over het begrotingsdeel met elkaar iets te wisselen. Of heeft u alles met elkaar gewisseld? Het lijkt erop dat dat zo is. Totdat de heer Sidali opstond. Mijnheer Sidali, gaat uw gang.

De heer SIDALI: Toch fijn dat in de vaagheid nog wat meer duidelijkheid komt, zeker als het gaat om het voorbeeld. Kunnen we hier wat aan doen? Of kost dat geld?

De VOORZITTER: Gaat u verder met uw betoog?

De heer SIDALI: Ja, dank u wel voorzitter. Zeker als de portefeuillehouder Werk en Inkomen hier ook de toezegging doet om te kijken naar de overhead en hoe we daar op lange termijn op kunnen besparen. Want als je iets uitbesteed hebt, krijg je dat niet binnen een jaar zomaar weer even terug. Daar zitten allerlei contracten aan vast natuurlijk. Maar goed, een goede denklijn.
En in die richting dacht ik ook eventjes aan het onderwerp waarvan het CDA zei 'ah, dat moeten we eigenlijk niet doen'. Dat was het parkeren bij allerlei mooie recreatieparken. Je zou ook aan sportparken kunnen denken. Dus ik vond het een beetje rigoureus en D66 zei ook 'interessant om het daar nog eens een keer met elkaar over te hebben'. Ik vind dit wel het moment eigenlijk om het daar met elkaar toch even over te hebben. Want het hoeft niet zo te zijn, voorzitter dat je de parkeergelden zo enorm verhoogt bij de recreatieparken waar die er nu al helemaal niet zijn. Je zou ook verschillende smaken kunnen nemen. In verschillende gemeenten zijn die er al. Dat je bijvoorbeeld zegt 'de eerste twee, drie, vier uur betaal je niets, of misschien € 0,10 per uur, en blijf je langer recreëren, hartstikke goed, maar dan betaal je iets meer'. Dat kan ook bij sportparken: je gaat lekker sporten, de eerste twee of drie uur betaal je misschien ook niets, maar als je daar de hele dag in de kantine rondhangt, misschien dat je dan toch eventjes betaalt. Dus misschien toch eventjes om het daar met elkaar over te hebben.

De VOORZITTER: Helder. Ik ga de reacties ophalen bij de heer Rip.

De heer RIP: Ik begrijp de PvdA eerlijk gezegd niet. Want ik kan me 2021 nog herinneren en ik wil u even meenemen, mijnheer Sidali. U zei vanavond in uw eerste termijn 'de PvdA gaat niet bezuinigen op welzijn en op sport'. En vervolgens gaan wij bij twee mooie Haarlemmermeerse parken die helemaal ingericht zijn op sport, waar zzp-ondernemers, sportinstructeurs lesgeven aan de mensen die het al niet zo breed hebben en die dus aangewezen zijn op individuele sporten, het ontmoedigen om te sporten in

dat Haarlemmermeerse Bos want dan moeten ze parkeergeld betalen. Ik begrijp dat gewoon niet. Gaat u weer ombuigen op sport? Hoor ik dat echt goed, mijnheer Sidali?

De VOORZITTER: Ik ga eerst de rest ophalen en dan kan meneer Sidali eindigen, want er zijn meer mensen die bij een microfoon staan. Ik kijk naar de heer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ja voorzitter, dank u wel. Wat Forza! betreft, is parkeren altijd gratis. Als ik inderdaad naar het Haarlemmermeerse Bos rijd, op welk moment ik daar ook kom, is daar altijd een parkeerplek te vinden. We hoeven daar dus niet te zeggen 'nou, het is daar zo druk, we moeten dat gaan reguleren en dat gaan we doen door middel van betaling'. Dus we hebben een parkeerplek waar je altijd terechtkan. En dan gaan we, alleen maar omdat we geld nodig hebben, mensen geld laten betalen? Dat is echt een heel verkeerde manier om naar parkeren te kijken.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Smand.

Mevrouw SMAND: Dank u wel voorzitter. Ik zou willen pleiten voor wat nuance in de discussie. Bijvoorbeeld het Amsterdamse Bos. Dat voorbeeld werd door mijnheer Van der Peet aangehaald. Daar is echt een heel doordacht plan voor betaald parkeren ingevoerd. In de wintermaanden, als er minder mensen een wandelingetje gaan maken daar, betaal je niets. Dan heb je een bepaalde periode dat je een heel laag bedrag betaalt en als het drukker wordt, betaal je een hoger bedrag. Dus ik denk dat het een mooie manier is om het op een goede manier te reguleren, maar ook om toch te kijken of we op die manier, en dat is volgens ons een verstandige manier, wat extra geld kunnen ophalen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan staan er twee mannen allebei naar mij te kijken. Wat moet ik nou? Ja, dank u wel, gaat uw gang, mijnheer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Ja voorzitter, ik ben best bereid om er genuanceerd naar te kijken, maar ik denk dat het toch heel veel investeringen vraagt en dat het relatief heel weinig gaat opleveren. Ik denk echt dat het Amsterdamse Bos geen goed voorbeeld is. Er is geen plek in de binnenring van de A10 te vinden waar je niet hoeft te betalen, sowieso al en dat blijf ik een punt vinden. Als je kijkt naar wat kleinere recreatievoorzieningen, in Haarlemmermeer zijn er ook een aantal van, zou het gek zijn dat je bij het recreatiegebied het terrein oprijdt en daar moet betalen, terwijl je twee straten ernaast niet hoeft te betalen. Dus ik zie dat dat in de praktijk ook niet gaat werken. Ik denk ook dat het heel weinig oplevert en uiteindelijk meer gaat kosten omdat mensen gewoon minder gaan bewegen. Dus ik denk niet dat het goed is om te doen.

De VOORZITTER: Mijnheer Blankestein.

De heer BLANKESTEIN: Ja voorzitter, dank u wel. Volgens mij ben ik wel voor mijn beurt want volgens mij stond de heer Boerman er langer maar ik neem hem graag aan.

De VOORZITTER: Ik zie u voor het eerst, daar kijk ik ook een beetje naar; wie heb ik vaker gehoord? Dus u bent voor het eerst vanavond.

De heer BLANKESTEIN: Dank u wel, dat vind ik sympathiek. Ik wilde even kijken of ik de heer Sidali goed begrepen had, want ik hoor hem zeggen dat het een mogelijkheid zou zijn om op sportparken betaald parkeren in te voeren en ik wil even kijken of ik correct heb begrepen dat de PvdA dat als mogelijkheid ziet, of niet.

De VOORZITTER: Daar gaat mijnheer Sidali zo op antwoorden, want ook de heer Boerman heeft nog

input en dan ga ik terug naar de heer Sidali. Die is een paar keer aangesproken.

De heer BOERMAN: Ja, ik heb inderdaad input, maar ik ben ook aan het twijfelen. Want die input willen we juist… Vanavond is bedoeld om dingen mee te geven aan het college. De heer Van der Peet had het over een genuanceerd standpunt. Als het over parkeren gaat, heb ik liever geen genuanceerd standpunt, want u weet hoe ik daarover denk. Er staat nu in de denklijnen € 250.000,00. Volgens onze fractie kan er ook meer. Maar de vraag is niet 'laten we daar nou vanavond een bedrag aan hangen', maar laten we aan het college vragen: ga dat nou eens uitwerken.
Parkeren in deze gemeente is natuurlijk nooit gratis. Parkeren is nergens ooit gratis, parkeren is gesubsidieerd omdat we die grond ter beschikking stellen aan inwoners en sommige inwoners kunnen dat gebruiken en andere inwoners niet. Maar dat debat wil ik niet nu voeren, dat wil ik heel graag voeren op het moment dat we die denklijnen voor krijgen. Ik denk dat in die denklijnen inderdaad veel meer mogelijk is. Mijnheer Sidali heeft daar een opzet voor gegeven, maar ik dacht, laten we deze denklijn nu niet helemaal vanavond uitwerken, net zoals die andere denklijnen.

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Een vraag aan GroenLinks, want ik hoorde u net zeggen dat parkeren altijd gesubsidieerd is. Maar de laatste keer dat ik autobezitter was, betaalde ik daar echt een forse belasting voor elke drie maanden om van de openbare ruimte gebruik te mogen maken en van wegen. Bent u het met mij eens dat dat helemaal niet gratis is, maar dat daar gewoon voor betaald wordt?

De VOORZITTER: Ja, mijnheer Boerman.

De heer BOERMAN: Dan wil ik graag de vraag terugstellen aan de heer Vermeulen waar wij dat kunnen terugzien in onze gemeentelijke uitkering, want die zien we namelijk niet vanuit het rijk. Vanuit die wegenbelasting worden de rijkswegen betaald. Dat kan er net uit. Er wordt niet betaald voor de gemeentelijke ruimte. Er wordt niet betaald voor de vervuiling. We kunnen nog even doorgaan, maar laten we dat debat nou alsjeblieft – ik voer het graag, maar niet vanavond.

De VOORZITTER: Goed. Ik ga voor de afronding van dit onderdeel naar degene die het gestart was, de heer Sidali.

De heer SIDALI: Dank u wel voorzitter. Het is jammer dat collega Rip er een karikatuur van maakt. Natuurlijk bezuinigen we niet op sport. We vragen geld aan gebruikers van sportparken die daar met hun auto naartoe komen, dus daar wordt helemaal niets aan sportverenigingen gevraagd. Er wordt helemaal niets van de sporter gevraagd. Daar wordt iets gevraagd aan mensen die met een auto daarheen komen. En ik heb gewoon gevraagd 'kunnen we kijken in de denklijnen wat dat voor maatschappelijke gevolgen zou kunnen hebben, als je dat invoert, en hoe kan je dat…?' (Geluid valt even weg.) Dus voorzitter, gewoon hoe je dat dan kan doen en wat daarbij komt kijken, wat de maatschappelijke gevolgen zijn. Dat is de denklijn die we hierbij invoeren. En ja, ook voor sportparken, recreatieparken. Dus ja. Ik ben zelf ook een gebruiker van sportparken, zelfs met de auto. Soms ga ik naar Amsterdam. Dan betaal ik geld om daar te parkeren, de eerste twee, drie uur wat minder. Als ik daar de hele dag blijf, is het wat duurder…

De VOORZITTER: Voordat we uw hele dagverblijf beschreven krijgen, wil ik toch doorgaan als u dat goedvindt.

De heer SIDALI: Precies, kan het college dat verder uitwerken?

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik ga even terug, want u heeft wat opgeroepen. Ik begin nog even met een reactie van de heer Blankestein.

De heer BLANKESTEIN: Ja voorzitter, dank voor het woord. Ik vind het toch frappant dat we het twee weken geleden erover hebben gehad dat we de sport betaalbaar willen houden in Haarlemmermeer en dat ik nu de PvdA ervoor hoor pleiten dat gebruikers van sport, die er met de auto heen moeten – en dat kunnen best mensen zijn die verder weg wonen, want voor sommige verenigingen is er nu eenmaal een afstand om te overbruggen – dus blijkbaar parkeergeld wil laten betalen en sporten dus voor hen minder betaalbaar maken. Dat vind ik toch apart, aangezien ik de PvdA vorige week of twee weken geleden met grote woorden hoorde zeggen dat sport betaalbaar moet blijven.

De VOORZITTER: Heel korte reactie, dan ga ik alle andere reacties ophalen.

De heer SIDALI: Voorzitter, sport blijft betaalbaar. Zeker als je met de auto gaat, kun je nog altijd blijven sporten. Alleen vragen we daar misschien iets voor terug. Dus de contributie blijft gewoon hetzelfde, we vragen helemaal niets aan de sporters. Alleen mensen met een auto die daar komen, dat is alles.

De VOORZITTER: Ik ben consequent, dus ik ga nu naar de heer Beusenberg. Die had ik nog niet gezien en dan mijnheer Meijer.

De heer BEUSENBERG: Dank u wel, voorzitter. Ik ben dan wel benieuwd of mijnheer Sidali erover na heeft gedacht of we – want wij hebben in de Haarlemmermeer heel veel sportverenigingen in de wijken liggen en die hebben een parkeerplaats, bijvoorbeeld een FC Overbos – dan het betaald parkeren in de hele wijk eromheen ook gaan invoeren. Want ik kan me zo voorstellen dat als er een voetbalclub hier op bezoek komt, die ziet dat er op een parkeerterrein betaald parkeren is en in de wijk daarnaast niet, de auto's dan in de wijk daarnaast neergezet worden. Dan verplaatsen we het probleem en dan blijft de asfaltvlakte van SV Overbos gewoon leeg. Dus ik ben benieuwd hoe de heer Sidali daarnaar kijkt.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Meijer, u bent weggelopen? Oké. Dan ga ik naar de heer Boerman. De heer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Hij wil wel, zegt hij. Nee, volgens mij moeten we niet verzanden in deze discussie, want die discussie moeten we dan namelijk bij de voorjaarsrapportage voeren. Het is ook niet zo dat de denklijn ineens van tafel is. Hij staat in de stukken, dus hij wordt ook uitgewerkt, dus volgens mij wordt de heer Sidali op zijn wenkjes bediend of op zijn wenken bediend, maar laten we dan dit debat voortzetten bij de voorjaarsrapportage.

De VOORZITTER: Mijnheer Sidali nog en mevrouw Smand over hetzelfde onderwerp nog? Dan laat ik mevrouw Smand nog even voor en dan rond ik het echt af met de heer Sidali.

Mevrouw SMAND: Eigenlijk in het verlengde, dank u wel voorzitter, van mijnheer Van der Peet. Het uitwerken van de denklijn is de moeite waard. Ik denk dat het ook voor de wethouder van Mobiliteit allerlei mogelijkheden biedt om andere vervoersmiddelen in te zetten, bijvoorbeeld fietsen, deelfietsen en noem maar op. Dus ik denk dat het zeer de moeite waard is. Ik zou het college heel graag willen uitnodigen en aanmoedigen om dit tot in detail uit te werken. Dank u wel.

De VOORZITTER: Dan eindig ik met mijnheer Sidali.

De heer SIDALI: Voorzitter, van hetzelfde laken een pak als mevrouw Smand.

De VOORZITTER: Dat is heel makkelijk, dan ga ik kijken of er nog een onderwerp is dat u wilt aansnijden. Mijnheer Rip.

De heer RIP: Het is meer even een puntje. Ik heb voor mijn fractie voor de discussie straks in februari toch wat meer verdieping nodig over de realisatiegraad. Ik heb gevraagd aan het college of het per beleidsveld kan. Ik heb daar eigenlijk niet zo'n goed antwoord op gekregen, maar ik hoop dat het signaal meegenomen wordt dat we goed inzicht nodig hebben in hoe de realisatiegraad is per beleidsterrein en dat doe ik natuurlijk met name omdat wij als fractie erg gefocust zijn op de beheerplannen Fysieke Buitenruimte.

De VOORZITTER: Dank u wel. Is het een nieuw punt, mijnheer Vermeulen? De heer Vermeulen en de heer Boerman had ook nog een nieuw punt?

De heer BOERMAN: Voorzitter, in alle eerlijkheid, ben ik een beetje aan het zoeken. Onze motie ging over de heroverweging en temporisering van de investeringen. Dat ligt daar wel mee in het verlengde, dus ik denk dat als we gaan praten over de investeringen die we als gemeente gaan doen, we best die twee onderwerpen bij elkaar kunnen pakken in dit blokje, zal ik maar zeggen.

De VOORZITTER: Mijnheer Rip twijfelt nog of dat bij elkaar in één blokje moet, want ik begrijp eigenlijk van mijnheer Rip dat hij nog helder wilde meegeven dat hij die vraag heeft gesteld en het niet als debat wilde, maar gewoon de vraag aan het college stellen 'wilt u dat voor mij uitwerken?' Dat was niet bevestigd door het college, maar ik ga ervan uit dat het wordt meegenomen. En als het niet wordt uitgewerkt, krijgt u daar ook reactie op. Ja? Zal ik het zo afstemmen? Dan ga ik even naar uw punt en dan naar de heer Vermeulen en dan gaan we ook afronden. Mijnheer Boerman, uw punt.

De heer BOERMAN: Dank u voorzitter, dan denk ik dat mijn punt meer een vraag is aan de raad of hij ook vindt dat temporiseren en heroverwegen van bepaalde investeringen een denklijn zou moeten zijn en dat het iets meer is dan het college nu gezegd heeft. Want het college heeft gezegd 'we komen bij u terug met de Schaalsprong en met de gewone nota investeringen'. Wij zouden dat graag als een denklijn zien. Ik wil de collega's vragen of ze dat steunen of dat ze het voldoende vinden wat het college gezegd heeft.

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen stond bij de microfoon voor een eigen onderwerp. Wilt u hier ook nog op reageren?

De heer VERMEULEN: Ja, dit is toevallig een onderwerp dat in een ander gremium ook ter sprake is gekomen. Wat die realisatiegraad betreft natuurlijk, dat is geld dat altijd weer overgeheveld wordt en dan terugkomt in de begroting van volgend jaar. Het is weliswaar geld dat niet uitgegeven is, maar het is ook geen geld waar je opnieuw naar op zoek moet voor een volgende begroting. Dus ik denk eigenlijk dat ik tevreden ben met hoe het college daarin zit.

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer Grip wil graag reageren op de vraag van de heer Boerman.

De heer RIP: Mijnheer Grip? Bedoelt u mij?

De VOORZITTER: Mijnheer Rip. Ik zei mijnheer Rip.

De heer RIP: Grip is wat anders hè. Ik heb ons HAP-signaal heel duidelijk geprobeerd neer te zetten. Als het om ombuigingen gaat, dan kiezen wij voor de huidige inwoners en niet voor de toekomstige inwoners. En dan moet ik echt de complimenten geven aan GEZOND Haarlemmermeer, want die zat

in dezelfde lijn en die had het over de ambities. Als dat uw achterliggende gedachte is over investeren, dan moeten we daar, denk ik, ook eens naar kijken. De voorbeelden van GEZOND Haarlemmermeer zijn klinkend. Dus als we geld moeten ophalen, ombuigen om ietsje minder de ambitie neer te leggen of te temporiseren, net welk woord je kiest, dan hebben we een goed debat. Dus als u dat zoekt, ja, dan treft u ons aan uw zijde.

De VOORZITTER: Helder. Dan ga ik naar de heer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Ja voorzitter, volgens mij is voornamelijk bedoeld om zoveel mogelijk denklijnen op te halen die nu nog ontbreken. De denklijn van faseren, zogezegd, vind ik best interessant. Los van of ik daar voor of tegen ben, dat kan ik helemaal niet beoordelen, maar om die te laten uitwerken, vind ik gewoon interessant. Hoe meer denklijnen er zijn, des te beter de keuze kan worden gemaakt.

De VOORZITTER: Dan kijk ik of de heer Vermeulen nog behoefte had. Nee, dan ga ik eindigen bij de heer Boerman, die heeft het ook aangekaart.

De heer BOERMAN: Ja inderdaad, ik heb het aangekaart, ook via een motie. Maar als ik het nu zo hoor, denk ik dat er heel goed geluisterd is en dat het ook wel terug zal komen, want dat is echt het debat dat we de komende jaren moeten hebben, denk ik. Willen we die ambitie voor die 200.000 inwoners en wat zijn dan de gevolgen daarvan? Hebben we dat voldoende in kaart? Ik denk dat de raad dat nu wel voldoende meegeven heeft. Het zou me zeer verbazen als het college terugkomt in februari of in januari en daar geen enkele aandacht aan gegeven heeft, dus dank daarvoor.
De realisatiegraad is wel net iets anders, hè? Dat gaat over geld dat we niet uitgeven en dat dan teruggaat naar de ADR en dan weer nog een keer. Dat is echt een heel ander debat maar het raakt er wel aan.

De VOORZITTER: Ik kom zo nog even terug op de moties, want een aantal van u heeft aangegeven 'als we het college toezegt om een aantal zaken uit te zoeken, zijn de moties overbodig'. Dus ik kom zo meteen na afloop van het laatste onderwerp, dat de heer Vermeulen gaat introduceren, even bij u langs om te kijken welke moties nog daadwerkelijk in stemming worden gebracht. Dan ga ik naar de heer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Voorzitter, dank u wel. Een van de denklijnen die Forza! net heeft aangedragen, was het snijden in eigen vlees, wat we niet tegenkwamen in de denklijnen. Mijnheer Van der Peet kwam er ook mee 'we kunnen wel wat ambitieuzer zijn met het kijken naar onze overhead'. Ik wil eigenlijk aan mijn collega's vragen… Want mijn voorstel was eigenlijk om echt veel meer regiegemeente te zijn, kaderstellend bezig te zijn en de uitwerking veel meer over te laten aan de samenleving zelf. Maar wat ik van mijn collega's wil horen, want ik hoor heel vaak dat we moeten ombuigen en bezuinigen en vervolgens loopt iedereen naar de microfoon met allemaal nieuwe wensenlijstjes die geld kosten, is het volgende: zijn mijn collega's ook bereid om de maatschappij die ruimte te geven of willen die graag aan alle knoppen blijven draaien?

De VOORZITTER: Het loopt nog niet storm. Ik zie in ieder geval mijnheer Bier. Gaat uw gang, mijnheer Bier.

De heer BIER: Dank u wel voorzitter. Ik denk dat ik namens D66 spreek als ik zeg dat we toch wel enig voorbehoud hebben. Dit is een heel goed plan voor iedereen die sterk en mondig is, maar er is ook een heel grote groep inwoners die dat niet is en die best wat aanspraak wil en moet maken op wat de gemeente te bieden heeft.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mijnheer Rip.

De heer RIP: Ik kan dat gewoon bevestigen. In onze termijn hebben wij geroepen 'laten we eens kijken of we wat meer los kunnen laten'. Daar sluit dit natuurlijk naadloos op aan, om te kijken of je bijvoorbeeld in de openbare buitenruimte wat meer over kunt laten aan de inwoners zelf. Dus als mijnheer Vermeulen in die context wil kijken... Want ik ben het met hem eens, de raad moet uit die uitvoering blijven, maar ik realiseer me ook dat je in de praktijk vaak geconfronteerd wordt met die uitvoering. Dus als je een regiegemeente wilt zijn, dan moet je inderdaad niet in de uitvoering zitten, dan moet je op een hoger level zitten. Dus ik ben het in principe wel met u eens, maar dat was ook de inzet van onze bijdrage.

De VOORZITTER: Dank u wel, mijnheer Boerman.

De heer BOERMAN: Op het gevaar af toch een inhoudelijk debat hierover te voeren, terwijl we dat eigenlijk zouden willen doen bij de uitwerking van de denklijnen, het volgende. Ik was gisteravond in de gelukkig omstandigheid dat ik ook hier in het raadhuis was met dorps- en wijkraden. Daarvan was echt de afdronk niet 'de inwoners moeten het gaan doen' of 'de gemeente moet het gaan doen'. Maar de afdronk was 'we moeten het samen gaan doen'. En als je het samen moet doen, noem je het ook echt samen doen. En dat betekent dus niet 'je moet het loslaten', of alleen aan de inwoners overlaten, maar dat betekent dat je die regie moet houden en dat daar dus ook een taak bij zit en bij die taak komt ook geld. Dus ik denk dat we daar nu, op dit moment, niet meteen de grote besparingsmogelijkheden zien.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mijnheer Sulmann.

De heer SULMANN: Ja, dank u wel voorzitter. Ik zat er ook even over na te denken. Het loslaten, dat klinkt natuurlijk allemaal heel goed. Maar laat ik even een voorbeeld geven, als iemand zelf zijn eigen trottoirtje mag aanvegen en op een gegeven moment veegt diegene dat niet goed aan en er komt iemand die struikelt over die bladeren die er nog liggen. Wie is er dan verantwoordelijk? Om maar even een voorbeeld te geven. We kunnen niet zomaar alles loslaten. Er zitten allerlei juridische aspecten aan. Dus op zich zou je zeggen, wat je los kunt laten, wat ons geld oplevert en wat goed is voor de inwoners, dat zou je moeten doen maar ik denk dat we dat al wel grotendeels doen. Dus ik vraag me ook af, net zoals de heer Boerman, of er dan heel grote bezuinigingen op dit vlak zitten.

De VOORZITTER: Mijnheer Rip heeft nog behoefte aan een nabrander, dan gaan we echt naar de heer Vermeulen ter afronding.

De heer RIP: Maar mijnheer Boerman, daar zijn we het over eens. Als je dat doet, als je dat meer wilt loslaten, betekent dat ook dat je je regie wat moet versterken. Dus je moet er natuurlijk wel omheen cirkelen, maar nu komen er vaak ideeën waar heel veel energie ingestoken wordt, om het vooral niet te doen. Ik wil meer toe naar de 'ja, mits'-houding en werken vanuit de bedoeling. Dan moeten we kijken of we dat kunnen creëren. Dat is een beetje de insteek die erachter zit.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan ga ik eindigen bij de aanstichter van dit debat, mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Ja, voorzitter, dank u wel. En wat mijnheer Rip schetst, is ook wat door ons bedoeld wordt. Wij zijn er niet op uit om de zwakke inwoners iets te ontnemen maar wij vragen met regelmaat dossiers op om te kijken waarom dat misgaat. Als ik dan zie dat een gemeente zich bemoeit met de uitvoering van bouwwerken, tot op het niveau van het uiterlijk van de voegen van het metselwerk, denk ik dat we veel te ver doorschieten en dat we veel meer over moeten laten aan de samenleving zelf en niet op detailniveau moeten gaan zitten micromanagen. Juist dat micromanagen, dat kost heel veel

inzet van ambtenaren. Als we daarvan af zijn, dat betekent hoogte, breedte, lengte en diepte aangeven en als je dat aangeeft, laat je het iedereen verder uitzoeken, speel je heel veel ruimte vrij. Dat is waar wij naar op zoek zijn.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan stel ik voor dat we daarmee de debatronde afsluiten. Ik ga echt even langs de moties. Het zijn er maar een paar. Ik wil even zeker stellen wat we in stemming gaan brengen. Motie 1. Wijzigingswijzer. Is dat nog steeds aan de orde? Blijft die staan? Ja. Motie 2 was ingetrokken volgens mij. Dat ging over Voor iedereen gaat de zon op, omdat dat werd uitgevoerd. Dat heb ik goed begrepen. Dan Gebruik bestemmingsreserves slim. Motie 3, blijft die staan?

Mevrouw GUMBERT: Voorzitter, wij zouden dat eigenlijk graag in de schorsing willen overleggen.

De VOORZITTER: Heel fijn. Dan komt u daar nog even op terug. Geldt dat ook voor de andere moties? Want u zei op een gegeven moment bij alle drie de moties 'als het toch wordt meegenomen bij de uitwerking, dan zijn de moties overbodig'. Die wilt u alle drie nog bespreken in de schorsing?

Mevrouw GUMBERT: Graag willen we moties/amendement nog even doornemen in de schorsing.

De VOORZITTER: Goed, dan stel ik voor voor de griffie dat we ze laten staan. Dan hoeven we niet allemaal ingewikkelde dingen te doen en mocht u straks besluiten het niet doen, dan breng ik ze gewoon niet in stemming. Zullen we dat afspreken? Want anders wordt het heel ingewikkeld administratief.
Dan kijk ik even of ik het goed heb begrepen, want motie 5 Voorrang eigen inwoners, blijft ook staan? Ja, die blijft staan, hè? Dan motie dan motie 6 Overhouden met anders investeren. Daar komt u nog op terug na de schorsing of blijft hij staan? Blijft staan, begrijp ik van de PvdA.

De heer SIDALI: Ja, die blijft staan.

De VOORZITTER: Dan Meer verbonden met verbonden partijen, die blijft staan? Motie 7, ja.
Dan zijn er drie amendementen. Een van die amendementen, o ja, dat is motie 8 en die blijft staan want die had u ingediend. En motie 9, dat is het oude amendement 1 geworden en die blijft ook staan. En de andere twee amendementen blijven bestaan, 2 en 3. Daarmee heb ik alles behandeld. Klopt dat? Dan is de administratie op orde, dan schors ik de vergadering. De griffie heeft vijftien minuten nodig om de zaak administratief voor te bereiden voor de stemming. Is dat genoeg om het overleg te plegen? Dat is genoeg, dan stel ik voor dat u om 22.30 uur bij elkaar komt voor de stemmingen.

Schorsing

4. Stemmingen

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en wij gaan zo stemmen, maar niet voordat ik u heb gevraagd om allemaal eerst in te loggen. En dan wil ik graag het woord geven aan mevrouw Gumbert of de heer Boerman, want u heeft een aanpassing gedaan op de motie. Kunt u daar iets over zeggen, want dan gaan we die alsnog zo inbrengen.

Mevrouw GUMBERT: Zeker voorzitter. Motie 1 hebben we inderdaad aangepast. Ik heb begrepen dat de wethouder daar na die aanpassing positief op reageert. Motie 3 gaan wij intrekken, want de wethouder heeft daar ook positief op gereageerd en wij hebben het vertrouwen dat we daar dus de uitwerkingen van terug zullen zien in de denklijnen.

De VOORZITTER: Motie 3 trekt u in en motie 1 is aangepast en alle andere moties wilt u in stemming

brengen. Mijnheer Boerman.

De heer BOERMAN: Nee, want er zijn ook nog een aantal moties van mijn hand waar we ook inmiddels voldoende toezegging op gehad hebben. Dat gaat in ieder geval over motie 6, de ombuigingen denklijn investeringen. We vertrouwen erop dat temporiseren of heroverwegen of hoe je het ook noemt, voldoende terugkomt in februari, als we weer praten over de denklijnen.
En ik wil motie 7 voor dit moment aanhouden omdat we daar onvoldoende over hebben kunnen spreken. We zullen daar op een nader te bepalen moment zeker op terugkomen, ook als we gaan praten over de gemeenschappelijke regelingen. Dus die wil ik vanavond niet in stemming brengen.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan kijk ik of er nog andere partijen zijn die iets willen wijzigen, want anders gaan we nu over tot stemmen. Nee? Dan ga ik u door de stemmingen heen leiden en daar komen we samen helemaal uit en ik ga u als eerste voorstellen om mijnheer Rip het woord te geven.

De heer RIP: Voorzitter, zou u voor mij nog een keer het aantal leden willen tellen?

De VOORZITTER: Ik ga kijken wie… Er zijn 36 aanwezige raadsleden. De heer Meijer is ziek naar huis gegaan. Dan zijn het er 35. Ik ga het even verifiëren. De heer Meijer is ziek naar huis gegaan. Dat is 35. Naast mevrouw…, ik kijk even. Die hadden we al doorgegeven. Ja, die hadden we doorgegeven. De heer Boels, mevrouw Woolthuis, de heer Beusenberg, die hadden we en daar komt nu de heer Meijer bij. Klopt dat? Dan zijn het er 35 en dank u wel voor de vraag, mijnheer Rip, dat u ons daarmee geholpen heeft. Dan gaat het dus om 35 stemmen. Dank u wel. Dan gaan we echt over tot stemmen. Kan iedereen daarmee instemmen? Ja, dan hoeft u daar nog niet over te stemmen, hè?

AM 03 Koers (PvdA en GroenLinks)

De VOORZITTER: We gaan nu beginnen met Koers, AM 03. Dat is het amendement dat zich richt op de programmabegroting. De vraag is of iemand hier een stemverklaring over wil afleggen. Niet het geval? Het is uitgebreid besproken. Dan ga ik nu amendement 3 in stemming brengen. En de stemmingen zijn gesloten. Met 8 voor en 27 tegen is dit amendement verworpen.

4.1 RV Programmabegroting 2025-2028 (11324492)

De VOORZITTER: Nu breng ik de programmabegroting zelf in stemming. De Programmabegroting 2025-2028. Wil iemand hier een stemverklaring over afleggen? Niet aan de orde. Dan gaan we de programmabegroting in stemming brengen. De stemmingen zijn geopend. En de stemmingen zijn gesloten. Met 34 voor en 1 tegen is de begroting aangenomen.

MO 01 Wijzigingswijzer (GroenLinks en PvdA)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar motie 1 Wijzigingswijzer, ingediend door GroenLinks en PvdA. Is er iemand die hier een stemverklaring over wil afleggen? Ja, mijnheer Vermeulen, gaat uw gang.

De heer VERMEULEN: Ja, in principe is het een heel goed plan en zou je voor moeten stemmen. Maar ik denk dat het op de verkeerde plek wordt ingebracht. Dit is iets dat thuishoort in de Auditcommissie. Die hebben we het mandaat gegeven om voor ons deze zaken te behartigen. Dat gaf de wethouder ook al aan 'doe het daar'. Wij zullen daarom tegen de motie stemmen, maar ik weet zeker dat het in de Auditcommissie opgepikt zal worden.

De VOORZITTER: Goed, mevrouw Gumbert wil daarop reageren, maak er even een stemverklaring

van, mevrouw Gumbert.

Mevrouw GUMBERT: Dat zal ik doen. Wij zullen voorstemmen, want wij hebben inderdaad inmiddels de motie aangepast, zodanig dat die naar de Auditcommissie verwijst en niet meer... Die is dus veranderd ten opzichte van de eerste indiening, daarom zijn wij natuurlijk voor.

De VOORZITTER: Ik had ook even moeten zeggen, laat ik dan even de schuld bij mij neerleggen, mijnheer Vermeulen, dat het een gewijzigde motie was. Wellicht dat als u er nu naar kijkt, u dan toch voor wilt stemmen?

De heer VERMEULEN: Nee, dan moet ik nu mijn stemverklaring aanpassen, want je kan het college niet oproepen om iets in de Auditcommissie te behandelen, dus dan wordt het wel een heel moeilijke motie.

De VOORZITTER: Goed, nou, dan gaan wij nu de motie in stemming brengen en de stemmingen zijn geopend. En de stemmingen zijn gesloten, met 32 voor en 3 tegen is de motie aangenomen.
Motie 2 is ingetrokken.

MO 05 Voorrang eigen inwoners ook in Hoofddorp en Nieuw-Vennep (FVD)

De VOORZITTER: Qua volgorde zou ik dan naar motie 4 moeten gaan, maar we gaan naar motie 5. We gaan naar motie 5. En dat is Voorrang eigen inwoners ook in Hoofddorp en Nieuw-Vennep, een motie van FVD. Wie wil daar een stemverklaring over afleggen? Ik zie mevrouw Van 't Hull, ik zie mijnheer Vermeulen en ik zag nog een hand? Nee, twee mensen maar? mevrouw Van 't Hull.

Mevrouw VAN 'T HULL: Ja, dank u wel, voorzitter. Wij hebben eerder bij de voorjaarsrapportage aangegeven dat we dit graag onderzocht willen hebben. We hebben begrepen dat dat wordt onderzocht en dat wachten wij dan ook graag af. We zullen dan ook tegen de motie stemmen.

De VOORZITTER: Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Wij hebben reserveringen bij deze motie omdat dat ten koste gaat van de voorrang in de kleine kernen. Maar er is vanuit inwoners van Hoofddorp zo vaak hierover geageerd dat wij van belang vinden dat ook zij met voorrang behandeld worden.

De VOORZITTER: Dank u wel. Verder geen stemverklaringen? Ja, gaat uw gang, mevrouw Antolini.

Mevrouw ANTOLINI: Dank u voorzitter. Een paar maanden geleden hebben we het hier al over gehad. Toen hebben we ook niet echt een duidelijk antwoord gekregen. Toen heb ik schriftelijke vragen erover ingediend en zijn er ook niet echt duidelijke antwoorden op gegeven en nu wordt aangegeven dat we pas, hopelijk, eind volgend jaar iets erover horen. Ik hoop eigenlijk toch dat we voor die tijd ook voorrang voor de inwoners van Hoofddorp en Nieuw-Vennep gewoon kunnen regelen. Dat zou wel zo eerlijk zijn, dus ik stem voor uiteraard.

De VOORZITTER: Zijn alle stemverklaring daarmee afgelegd? Ja, ik dacht, mijnheer Bier heeft een beetje last van mijn stem, dus ik doe het extra zachtjes. Dan gaan we nu over tot stemmen. En de stemmingen zijn gesloten. Met 28 tegen en 7 voor is dit verworpen.

MO 07 Motie Meer verbonden met verbonden partijen

De VOORZITTER: Motie 7 is aangehouden.

MO 08 Motie Slim omgaan met incidentele overschotten (HAP)

De VOORZITTER: Dan breng ik nu motie 8 in stemming, Slim omgaan met incidentele overschotten. Wil iemand hier een stemverklaring over afleggen? Ik zie in ieder geval mijnheer Achterbergh.

De heer ACHTERBERGH: Dank u wel voorzitter. We zullen voor de motie stemmen. We vinden het een goed idee om dit inderdaad te onderzoeken, maar wel de integrale afweging te maken bij de voorjaarsrapportage.

De VOORZITTER: Dank u wel, nog anderen? Niet het geval, dan zijn de stemmingen nu geopend. De stemmingen zijn gesloten. Met 34 voor en 1 tegen is de motie aangenomen.

MO 04 Nu investeren om later te besparen (PvdA en GroenLinks)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar motie 4. Motie 3 is ingetrokken. Motie 4 is Nu investeren om later te besparen van PvdA en GroenLinks. De vraag is of iemand hier een stemverklaring over af wil afleggen. De heer Van der Peet.

De heer VAN DER PEET: Ja voorzitter, volgens mij zijn er in het debat voldoende denklijnen meegegeven hierover. Het college gaf ook aan dat het een beetje te vaag was. Daarom zullen wij hier niet voorstemmen. We hebben onze inbreng gegeven en gaan ervan uit dat het terugkomt in februari. Dus wij zijn tegen.

De VOORZITTER: Dank u wel. De heer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Wat mijnheer Van der Peet zegt.

De VOORZITTER: Dank u wel, nog anderen? Dan ga ik nu de stemmingen openen voor motie 4. De stemmingen zijn gesloten, met 23 tegen en 12 voor is de motie verworpen.

4.2 RV Belastingvoorstellen 2025 (11166970)

De VOORZITTER: Dan gaan wij nu naar 4.2. de belastingvoorstellen. Daarvan had ik begrepen dat de heer Vermeulen er een stemverklaring over wil afleggen. De heer Schaap, gaat uw gang.

De heer SCHAAP: Dank u voorzitter. Wij zullen voorstemmen met de belastingvoorstellen behoudens een paar punten die genoemd zijn. Wij gaan niet akkoord of wij stemmen niet voor bij beslispunt 1, de punten b., c., f., g., h., i. en j. En dat betekent ook dat wij niet voor zijn bij de tweede alinea – excuus, het is een late avond – de punten die daarop betrekking hebben. Daar zijn we dan ook op tegen.

De VOORZITTER: Goed, ik ga even herhalen, want ik begreep u niet helemaal. Ik heb genoteerd dat u gaat voorstemmen, maar u bent tegen punten 1.b, 1.c, 1.f, 1.g, 1.h, 1.i, 1.j. Maar toen was u mij kwijt bij punt 2. Daar waren ook punten waar u tegen bent?

De heer SCHAAP: De punten waar wij op tegen zijn en waar de verordeningen bij punt 2 betrekking op hebben, zijn wij dan ook op tegen. Dus dat is allemaal behalve d., nee j., van Jordy Schaap.

De VOORZITTER: Dus u bent bij 2 alleen voor j. en voor de rest bent u tegen. Goed. We doen dit een

beetje onhandig, maar het maakt wel heel veel uit. Anders hadden we ongeveer een halfuur zitten stemmen, dus dank voor deze flexibiliteit. Het wordt opgenomen in de notulen. Vandaar dat ik het nog eens expliciet heb herhaald: voor, en dan deze zaken. Dan ga ik naar de heer Boerman.

De heer BOERMAN: Ja voorzitter, in tegenstelling tot Forza! vinden wij het volslagen onverantwoord om over een niet-sluitende begroting te stemmen en dus zullen wij voor alle voorstellen stemmen die hier voorliggen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Nog anderen? Ja, mijnheer Beusenberg.

De heer BEUSENBERG: Dank u wel. Voorzitter, SRH zal tegen de belastingvoorstellen stemmen, puur omdat wij tegen belastingverhoging voor onze inwoners zijn en het is niet het probleem van onze inwoners dat wij dan geen sluitende begroting hebben kunnen realiseren.

De VOORZITTER: Dank u wel. Nog anderen die een stemverklaring willen afleggen? Niet het geval, dan gaan we nu over tot stemmen. De belastingvoorstellen zijn nu in stemming en de stemming is geopend. De stemming is gesloten. 33 voor, 2 tegen en daarmee zijn de belastingvoorstellen aangenomen.

4.3 RV Eerste Wijziging Programmabegroting 2025-2028, septembercirculaire 2024 Gemeentefonds (11439772)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar amendement 1. Dat is ingetrokken. Dan gaan we naar de Eerste Wijziging Programmabegroting 2025-2028, septembercirculaire 2024 Gemeentefonds. De vraag is of iemand hier een stemverklaring over wil afleggen. Dan breng ik dit nu in stemming. De stemmingen zijn geopend. De stemmingen zijn gesloten, unaniem aangenomen.

MO 09 WMO middelen septembercirculaire (was AM 01) (GroenLinks en PvdA)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar 4.3 met de motie 9 WMO middelen septembercirculaire, ingediend door GroenLinks en PvdA. Is er iemand die hier een stemverklaring over wil afleggen? Ja, mijnheer Bier.

De heer BIER: Dank u wel. D66 zal hier tegenstemmen omdat we graag de taakmutaties bij het programma en het beleidsdoel willen houden waarvoor ze bestemd zijn en als we daar te voorzichtig begroot hebben en er toch middelen zijn vrijgekomen, willen we graag dat dat zichtbaar blijft.

De VOORZITTER: Dank u wel. Als er dan niemand meer een stemverklaring wil afleggen, gaan we nu over tot stemmen. De stemmingen zijn geopend. Als mijnheer Beusenberg nog even stemt, dan zijn de stemmingen gesloten. Met 26 voor en 9 tegen is de motie aangenomen.

4.4 AM 02 RV Vaststellen Strategische Agenda van de Raad bij de Programmabegroting 2025-2028

De VOORZITTER: Dan gaan we naar het amendement Vaststellen Strategische Agenda van de Raad bij de Programmabegroting 2025-2028. Er ligt een voorstel om de Europastrategie hieraan toe te voegen. Is er iemand die daar een stemverklaring over wil afleggen? Mijnheer Van der Peet, ik heb u gezien.

De heer VAN DER PEET: Dank u wel voorzitter, we zullen hier tegenstemmen en niet omdat we het er

niet over willen hebben, maar we vinden het eigenlijk niet goed als we elk voorstel dat sowieso al naar de raad komt, dat hebben we gelezen, op de SAR plaatsen. Dan kunnen we eigenlijk de agenda gaan kopiëren. Vandaar wat we zeggen 'daar is de SAR niet voor nodig'. Het komt sowieso al naar de raad toe en we gaan het erover hebben.

De VOORZITTER: Dan mevrouw Antolini.

Mevrouw ANTOLINI: Dank u voorzitter. Ik had het hierover tijdens mijn betoog, over de Europastrategie inderdaad dus het lijkt me heel handig en heel belangrijk ook om dat zeker te bespreken, dus wij zullen voorstemmen.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan heb ik alle stemverklaringen opgehaald? Dan wordt het amendement nu in stemming gebracht en de stemmingen zijn geopend. De stemmingen zijn gesloten en met 26 voor en 9 tegen is het aangenomen.

4.4 RV Vaststellen Strategische Agenda van de Raad bij de Programmabegroting 2025-2028 (11416451) (24 oktober)

De VOORZITTER: Dan breng ik nu de SAR zelf in stemming, is er iemand die daar iets over wil zeggen? Niet het geval, dan zijn de stemmingen geopend. En de stemmingen zijn gesloten, unaniem aangenomen.

4.5 RV (GEHEIME BIJLAGEN) Gedeeltelijke opheffing geheimhouding overeenkomsten derden PARK21 (11373250)

De VOORZITTER: Dan ga ik naar 4.5, de Gedeeltelijke opheffing geheimhouding overeenkomsten derden PARK21. Is er iemand die hier iets over wil zeggen? Niet aan de orde. Dan zijn de stemmingen geopend. En de stemmingen zijn gesloten, unaniem aangenomen.

4.6 RV Scenario’s over hoe om te gaan met de inbreng van belanghebbenden bij de peiling Wind op Land (11352150) – aangepast raadsvoorstel bij vaststellen van de agenda toegevoegd

De VOORZITTER: Dan gaan we naar 4.6 Scenario’s over hoe om te gaan met de inbreng van belanghebbenden bij de peiling Wind op Land, aangepast raadsvoorstel. De vraag is of iemand hier een stemverklaring over wil afleggen. Niet? Dan gaan we het nu in stemming brengen. O, ik zal u vertellen, dank u wel, ik ga 1. in stemming brengen. Als dat met meerderheid wordt aangenomen… 1 ga ik in stemming brengen, dan ga ik 2.a in stemming brengen. En als daar een meerderheid is, ga ik niet 2.b in stemming brengen. Dus u moet bij 2.a kiezen of u voor of tegen bent. Is de meerderheid daarvoor, dan ga ik b. niet in stemming brengen. Lukt dat nog op de late avond? Ik heb er zelf moeite mee, maar ik hoop dat u het begrijpt. Dan brengen we eerst punt 1. van dit voorstel in stemming, ermee in te stemmen dat respondenten uit de gebieden belanghebbenden zijn en de respondenten uit gebied 4 geen belanghebbenden zijn. Is er iemand die hier een stemverklaring over wil afleggen? Nee, dan gaat dit deel 1 nu in stemming. 35 voor, en daarmee is het unaniem aangenomen.
Dan ga ik nu naar deel 2 en daar ga ik als eerste inbrengen: meer focus op inbreng direct omwonenden. En als niemand hier een stemverklaring over wil afleggen, ga ik u vragen of u voor of tegen 'meer focus op inbreng direct omwonenden' bent. En de stemmingen zijn geopend. Met 35 voor betekent dat dat u unaniem voor a. gaat en breng ik dus b. niet meer in stemming, dat lijkt logisch.

4.7 RV Opvolgonderzoek Rekenkamer Re-integratie (11385463)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar 4.7. Het Opvolgonderzoek Rekenkamer Re-integratie. Is er iemand die daar… Ja, ik zie dat er mevrouw Van Goethem een stemverklaring wil afleggen en zij is de enige. Gaat uw gang.

Mevrouw VAN GOETHEM: Ja, dank u wel. Voorzitter, GroenLinks zal voorstemmen omdat wij ook tijdens de sessie luid en duidelijk van de wethouder hebben gehoord dat hij tijdig bij de raad terugkomt om het over de participatiewetgeving te hebben.

De VOORZITTER: Dank u wel. Nog anderen? Niet het geval, dan zijn de stemmingen nu geopend. En de stemmingen zijn gesloten. Unaniem is het voorstel aangenomen.

4.8 RV Tijdelijke dekking afronding Stadspark (11393368) (1 oktober)

De VOORZITTER: We gaan naar 4.8 Tijdelijke dekking afronding Stadspark. Iemand die daar een stemverklaring over af wil leggen? Ik zie mevrouw Antolini en de heer Rip, dat klopt? Mevrouw Antolini, gaat uw gang.

Mevrouw ANTOLINI: Dank u voorzitter. Er is een tijdje terug bezuinigd op onderhoud in de gemeente Haarlemmermeer. Die is nu naar basis. In dit park zit inmiddels al € 2 miljoen en dan nu nog € 100.000,00 voor flora en fauna, daar is dan wel geld voor. Wij zullen daarom tegenstemmen.

De VOORZITTER: Dank u wel, dan zag ik de heer Rip.

De heer RIP: Dank u wel voorzitter. Mijn fractie had graag over dit onderwerp een robbertje willen tapdansen met mijn collega's in de raad. Dat is niet gebeurd, het staat direct op de stemmingenlijst. Ik zal ook uitleggen waarom. Omdat het wrang is, in het licht van de komende ombuigingen, te zien dat we al € 5 miljoen hebben geïnvesteerd in het Stadspark en dat er ongeveer € 800.000,00 extra wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van ons Stadspark. Het is Stadspark, maar ik noem het nog steeds het dorpspark.

De VOORZITTER: Dus u stemt voor of tegen? Want u bent nu een debat aan het voeren. Ik wil graag weten, stemt u voor of tegen?

De heer RIP: Ik stem schoorvoetend voor, maar ik wil wel het punt gemaakt hebben dat we hier gewoon € 800.000,00 extra uittrekken voor de kwaliteit van het Stadspark++, terwijl we straks ombuigingen moeten gaan doen.

De VOORZITTER: Helder, dat was de stemverklaring. Nog anderen? Mijnheer Vermeulen.

De heer VERMEULEN: Wij stemmen voor omdat, zoals ik het lees, wij investeren, maar het geld weer terugkrijgen van de ontwikkelaars van Hyde Park, dus het kost ons niets, prima.

De VOORZITTER: Dan gaan we het nu in stemming brengen, mijnheer Boerman, dit was een heel voorzichtig vingertje, klopt dat? De stemmingen zijn geopend. Ik zie nog één stem openstaan, daar wordt nu naar gekeken. En nu zijn de stemmingen gesloten. Met 34 voor en 1 tegen is dit aangenomen.

4.9 RV Verordening Kinderraad Haarlemmermeer 2024 (10490409)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar de Verordening Kinderraad Haarlemmermeer 2024. Is er iemand

die daar iets over wil zeggen? Nee, dan brengen we het meteen in stemming en de stemmingen zijn geopend. De stemmingen zijn gesloten, unaniem aangenomen.

4.10 RV Verordening op de raadscommissie Haarlemmermeer 2024 (10490419)

De VOORZITTER: Dan gaan we naar de Verordening op de raadscommissie Haarlemmermeer 2024. Is er iemand die daar iets over wil zeggen? Nee, dan gaan we de stemmingen openen. De stemmingen zijn gesloten, unaniem aangenomen.

4.11 RV Verordening rechtspositie Raads- en commissieleden Haarlemmermeer 2024 (10490419)

De VOORZITTER: 4.11 is de Verordening rechtspositie Raads- en commissieleden Haarlemmermeer. Is er iemand die daar een stemverklaring over wil afleggen? Nee, dan zijn de stemmingen nu geopend. De stemmingen zijn gesloten, unaniem aangenomen.

4.12 RV Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer 2024 (10490407)

De VOORZITTER: 4.12 is de Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer. Is er iemand die daar een stemverklaring over wil afleggen? Nee, dan zijn de stemmingen nu geopend. Met 35 voor sluiten we de stemmingen af.

4.13 Vaststellen van de agenda van het Raadsplein van 14 november 2024

De VOORZITTER: Dan gaan we naar 4.13, de agenda voor de volgende keer. Ik had het gevoel dat mijnheer Boerman daar iets over wilde zeggen. Ik had zo'n voorgevoel, mijnheer Boerman?

De heer BOERMAN: Wat knap van u voorzitter, ik ben echt onder de indruk want het klopt, ik wilde daar iets over zeggen. Ik begreep van meerdere mensen dat het eigenlijk wat ongelukkig voorgesteld staat zoals het nu wordt voorgesteld omdat woordvoerders dan moeten kiezen. Ons voorstel zou zijn om het tMPG naar voren te halen, naar 19.30 uur en dan het thema wonen naar 20.30 uur in de Heijezaal te doen. Dus dat je die omwisselt, dan kunnen de fractieleden oversteken en is de agenda weer mooi in evenwicht.

De VOORZITTER: Een mondeling amendement, en ik stel voor… Is er iemand op tegen? U hoeft niet te stemmen want dan ga ik het gewijzigde voorstel in stemming brengen. Is er iemand tegen dit amendement? Nee, dan gaan we het gewijzigd aan u voorleggen en is de vraag of u voor of tegen het gewijzigde voorstel bent, als het gaat om de agenda van 14 november a.s. en dan laat u ook meteen het raadsplein van 7 november a.s. vervallen. De stemmingen zijn geopend. Ja, de stemmingen zijn gesloten en met 35 voor is de agenda aangenomen. Dat betekent dat dat het einde is van deze begrotingsvergadering.

5. Sluiting

De VOORZITTER: Wij zaten net tijdens de schorsing met elkaar te spreken, de gemeentesecretaris en ik, en dit is de zoveelste gemeente waar wij werken. Het is toch wel de prettigste gemeente als het gaat over begrotingsvergaderingen omdat u het over de inhoud heeft en op een heel nette manier van gedachten wisselt. En daar wil ik u toch mee complimenteren want er zijn plekken in Nederland waar ze het minder goed doen en dan kijk ik ook altijd naar de Tweede Kamer. Dus het applaus is voor uzelf

en ik sluit de vergadering.

Sluiting om 23.01 uur